

Jaarverslag

2013

STICHTING PHILIPS PENSIOENFONDS

Inhoud

85^e verslagjaar

1	Kerngegevens, Profiel en Personalia	4
1.1	Kerngegevens	5
1.2	Profiel	9
1.3	Personalia	14
2	Verslag College van Beheer	18
	Voorwoord	19
2.1	Financiële positie	21
2.2	Ambitie en risicohouding	24
2.3	Beleggingen	27
	Thema: Vernieuwde pensioenregeling als onderdeel van cao-afspraken	37
2.4	Pensioenen	40
2.5	Goed pensioenfondsbestuur	49
2.6	Integraal risicomanagement	54
2.7	Communicatiebeleid	56
2.8	Vastgoedfraude	59
2.9	Kosten	61
2.10	Verwachtingen 2014	67
3	Verantwoording & Intern toezicht	69
3.1	Oordeel Verantwoordingsorgaan	70
3.2	Samenvatting rapport Visitatiecommissie	75
4	Philips Pensioenfonds in cijfers	77
4.1	Kerncijfers: vijfjarenvergelijking	78
4.2	Ontwikkelingen deelnemers	80
4.3	Pensioenregelingen Philips	81

5	Jaarrekening	83
5.1	Balans per 31 december 2013	84
5.2	Staat van baten en lasten 2013	85
5.3	Kasstroomoverzicht 2013	86
5.4	Toelichting behorende tot de jaarrekening 2013	87
5.5	Toelichting op de balans	93
5.6	Toelichting op de staat van baten en lasten	106
5.7	Risicobeheer en derivaten	112
6	Overige gegevens	123
6.1	Gebeurtenissen na balansdatum	124
6.2	Financiering en uitvoering	125
6.3	Actuariële verklaring	127
6.4	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	129
7	English Summary	131
7.1	Key Data	132
	Colofon	137

I Kerngegevens, Profiel en Personalia

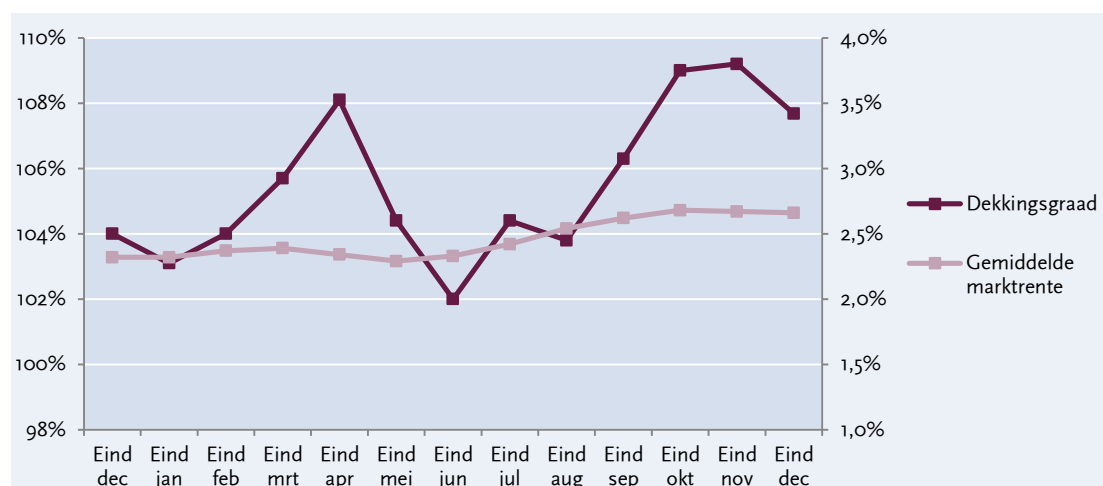
I.I Kerngegevens^I

Bedragen in miljoenen euro's

I.I.I Financiële positie

	Eind 2013	Eind 2012
Pensioenvermogen	14.853	15.207
Voorziening pensioenverplichtingen	13.793	14.592
Dekkingsgraad ²	108%	104%
Vereiste dekkingsgraad	107%	107%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104%	104%
Reële dekkingsgraad	77%	70% ³

Ontwikkeling dekkingsgraad 2013

De dekkingsgraad steeg in het afgelopen jaar van 104% naar 108% omdat het pensioenvermogen minder is gedaald dan de voorziening pensioenverplichtingen. In paragraaf 2.1 'Financiële positie' vindt u een uitgebreidere toelichting op het verloop van de dekkingsgraad gedurende het verslagjaar. In dezelfde paragraaf wordt meer uitleg gegeven over de vereiste dekkingsgraad, de minimaal vereiste dekkingsgraad en de reële dekkingsgraad.

¹ Voor een samenvatting van de kerncijfers van 2009 tot en met 2013, zie paragraaf 4.1 'Kerncijfers: vijftienvergelijking'

² Overall waar in dit jaarverslag gesproken wordt over de 'dekkingsgraad', wordt de nominale dekkingsgraad bedoeld.

³ Dit is de reële dekkingsgraad op basis van de swap -curve. In het jaarverslag 2012 stond hier de reële dekkingsgraad op basis van de UFR-curve vermeld.

Herstelplan

De dekkingsgraad van Philips Pensioenfonds lag voorheen onder de wettelijk vereiste niveaus. Daarom heeft het Pensioenfonds in 2011 een herstelplan opgesteld om ervoor te zorgen dat de financiële positie weer op orde komt. De dekkingsgraad van Philips Pensioenfonds lag eind december 2013 met 108% boven het minimaal vereiste niveau (104%) en het vereiste niveau (107%).

Het kortetermijnherstelplan is dus per eind maart 2014 vervallen. Over het vervallen van het langetermijnherstelplan per 31 maart 2014 bestaat op het moment van vaststelling van het jaarverslag nog onduidelijkheid. De regelgeving met betrekking tot het vervallen van het langetermijnherstelplan is namelijk niet geheel duidelijk. Meer informatie over het herstelplan is te lezen in paragraaf 2.1 'Financiële positie'.

1.1.2 Beleggingen

Verdeling belegd vermogen ⁴	Eind 2013	Eind 2012
Liability matching portefeuille	10.417	10.798
Return portefeuille	4.472	4.440
Totaal	14.889	15.238

Resultaten beleggingen (resultaat benchmark) ⁵	2013	2012
Liability matching portefeuille	-4,3% (n.v.t.) ⁶	13,6% (13,2%)
Return portefeuille	14,3% (12,7%)	11,4% (12,2%)
Totaalrendement	0,9%	12,9%

Een toelichting op de hierboven gegeven rendementen wordt gegeven in paragraaf 2.3.2 'Beleggingsbeleid algemeen en resultaten'.

Beleggingsbeleid in het kort

Om de beleggingsresultaten van het Fonds te beoordelen, moeten deze in samenhang worden gezien met de ontwikkeling van de pensioenverplichtingen. De dekkingsgraad van het Fonds geeft deze samenhang weer.

Het beleid van Philips Pensioenfonds is gericht op enerzijds het beheersen van risico's en anderzijds het creëren van middelen om te kunnen indexeren. De liability matching portefeuille is

⁴ Hier is het belegd vermogen vermeld exclusief beleggingen in het beschikbare premiedeel van het Philips Executives Pension Plan en van het Philips flex pensioen (prepensioneringsregeling).

⁵ Hier zijn de resultaten van de liability matching portefeuille en de return portefeuille weergegeven. Tussen haakjes is het rendement van de desbetreffende benchmarks vermeld.

⁶ De benchmark die het Fonds tot en met 2012 publiceerde voor de liability matching portefeuille was de ontwikkeling van de nominale pensioenverplichtingen, verhoogd met een inflatieverwachting op lange termijn van 2%. De portefeuillesamenstelling is ondertussen gewijzigd. Dit is één van de redenen dat deze benchmark niet langer representatief is voor de liability matching portefeuille. Een goed alternatief is niet voorhanden. Vandaar dat het Fonds vanaf begin 2013 geen benchmark meer publiceert voor de liability matching portefeuille.

bedoeld om 64% van de nominale pensioenverplichtingen⁷, verhoogd met een inflatieverwachting op lange termijn van 2%, te financieren.

Het doel van de return portefeuille is om voldoende rendement te behalen om het overige deel van de verplichtingen te kunnen financieren en om buffers te creëren om onverwacht hogere inflatie (hoger dan 2%) te financieren. Maar ook om bijvoorbeeld het langlevensrisico en de kosten van het Fonds op te kunnen vangen.

1.1.3 Pensioenen

Aantal deelnemers	Eind 2013	Eind 2012
Pensioenopbouwers	14.186	14.668
- Philips flex pensioen	13.152	13.497
- Philips eindloonregeling	733	879
- Philips Executives Pension Plan	301	292
Pensioenontvangers	57.751	59.720
- Ouderdomspensioen	38.957	39.507
- Nabestaandenpensioen	18.428	18.658
- Wezenpensioen	366	391
- Arbeidsongeschiktheidspensioen	1.094 ⁸	1.164
Houders premievrije polissen	31.663	33.093
Totaal	103.600	107.481

De daling van het aantal pensioenontvangers en houders premievrije polissen heeft voor een groot deel een administratieve achtergrond.

De daling van het aantal pensioenontvangers wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door arbeidsongeschikten. De arbeidsongeschikten zijn naast pensioenopbouwer (premienvrij) ook pensioenontvanger; zij ontvangen immers een arbeidsongeschiktheidspensioen van het Fonds. Tot en met 2012 werden arbeidsongeschikten tweemaal meegenomen in het overzicht, namelijk bij pensioenopbouwers en bij pensioenontvangers.

De daling van het aantal houders premievrije polissen wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat deelnemers met meerdere premievrije polissen vanaf 2013 éénmaal worden meegenomen in de telling.

Ontwikkelingen deelnemersbestand en overige gegevens

Het totaal aantal pensioenopbouwers van het Fonds is in 2013 afgenomen van 14.668 naar 14.186. Tot de categorie pensioenopbouwers behoren ook ex-Philips-medewerkers die vanwege arbeidsongeschiktheid of een vertrekregeling recht hebben op voortzetting van hun pensioenopbouw. Het aantal medewerkers dat pensioen opbouwt bij Philips Pensioenfonds is in 2013 afgenomen van 13.259 naar 12.955. In onderstaande tabel is de uitsplitsing van de pensioenopbouwers weergegeven.

⁷ De waarde van deze nominale pensioenverplichtingen is, voor de berekening van het matchingpercentage, vastgesteld op basis van de rentecurve voor euro staatsobligaties (GOV-rentecurve). In het financieringsbeleid van het Fonds wordt deze rentecurve gehanteerd.

⁸ Deze worden niet meegerekend in de totaalstelling van de pensioenontvangers.

Aantal pensioenopbouwers Philips Pensioenfonds	Eind 2013	Eind 2012
Philips-medewerkers	12.955	13.259
Ex-Philips-medewerkers met een vertrekregeling	137	245
Ex-Philips-medewerkers die arbeidsongeschikt zijn	1.094	1.164
Totaal	14.186	14.668
Premies	2013	2012
<i>Bedragen in miljoenen euro's</i>		
Werkgever	244	209
Werkgever koopsommen	1	2
Werknemers pensioenregeling	0	0
Werknemers vrijwillige verzekeringen	1	1
Totaal	246	212

Uitkeringen	2013	2012
<i>Bedragen in miljoenen euro's</i>		
Pensioenuitkeringen	703	715
Afkopen	1	1
Waardeoverdrachten individueel	6	4 ⁹
Waardeoverdrachten collectief	0	0
Totaal	710	720

Indexaties	2013	2012
Pensioenopbouwers	0%	0%
Pensioenontvangers en houders premievrije polissen	0%	0%

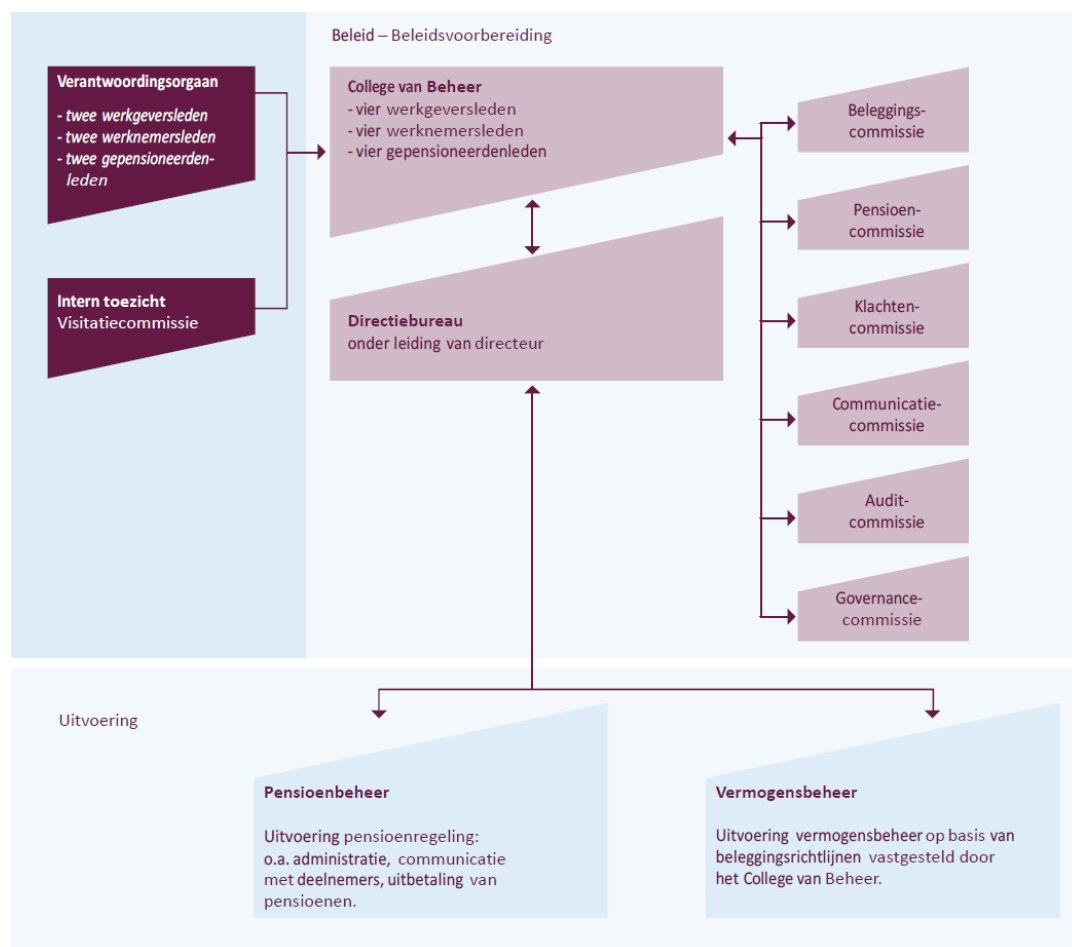
⁹ In het jaarverslag 2012 was ten onrecht € 0 opgenomen bij waardeoverdrachten individueel.

1.2 Profiel

1.2.1 Doelstelling

Stichting Philips Pensioenfonds is belast met de uitvoering van de pensioenregelingen die gelden voor Philips-werknemers in Nederland. Dit houdt in: het administreren van pensioenrechten en -aanspraken en uitbetalen van pensioenen en het op solide wijze beleggen en beheren van de betaalde pensioenpremies en het overige vermogen van het Fonds.

1.2.2 Structuur

Op de website van Philips Pensioenfonds (www.philipspensioenfonds.nl/organisatiestructuur) is meer informatie te vinden over de structuur van het Fonds. Hier vindt u bijvoorbeeld een beschrijving van de diverse betrokken partijen bij het Fonds en u kunt de volledige statuten van Philips Pensioenfonds downloaden onder het kopje 'Handige downloads'. Meer informatie over de personalia van het College van Beheer leest u in paragraaf 1.3 'Personalia'.

Per 1 juli 2014 wordt een nieuwe bestuursvorm ingericht bij Philips Pensioenfonds. Deze wijziging komt voort uit de Wet versterking bestuur pensioenfondsen en heeft invloed op de structuur van het Pensioenfonds zoals beschreven in deze paragraaf. Meer informatie over deze wijziging leest u in paragraaf 2.5 'Goed pensioenfondsbestuur'.

College van Beheer

Philips Pensioenfonds wordt bestuurd door het College van Beheer. Het College is verantwoordelijk voor het beleid van het Fonds en de uitvoering ervan.

Samenstelling en besluitvorming

Het College van Beheer bestaat uit twaalf leden: vier leden van werkgeverszijde (leden A), benoemd door Koninklijke Philips N.V., vier leden van werknemerszijde (leden B) en vier leden uit de kring van gepensioneerden (leden C). Het College van Beheer vergadert ten minste viermaal per jaar. In deze vergaderingen hebben werkgeversleden ieder twee stemmen zodat zij in totaal evenveel stemmen kunnen uitbrengen als de niet-werkgeversleden.

Geldige besluiten kunnen alleen worden genomen met een meerderheid van ten minste drievierde van het totaal aantal stemmen dat in een vergadering van het College van Beheer kan worden uitgebracht. Een voorstel wordt verworpen, indien door ten minste drie leden A, drie leden B of drie leden C een veto wordt uitgesproken tegen het voorstel. Een veto dient deugdelijk gemotiveerd te zijn.

In 2013 was de feitelijke bezetting van het College van Beheer anders dan de beoogde bezetting vanwege openstaande vacatures. Meer informatie over de feitelijke bezetting van het College van Beheer leest u in paragraaf 1.3 'Personalia'.

Adviseur

Het College van Beheer laat zich bij de uitvoering van zijn taken bijstaan door een juridisch adviseur.

Commissies

De beleidsvoorbereiding vindt voor een belangrijk deel plaats binnen de zes statutaire commissies van Philips Pensioenfonds. Deze commissies zijn samengesteld uit leden van het College van Beheer aangevuld met één of meer externe deskundigen (met uitzondering van de Klachtencommissie en de Governancecommissie). Daarnaast worden de commissies aangevuld met adviseurs vanuit het Directiebureau. Dit zijn de directeur van het Fonds en/of een lid van het management team en eventueel betrokken medewerkers van het Directiebureau. De commissies hebben de volgende taken:

- De Beleggingscommissie adviseert het College over het strategische beleggingsbeleid, alsmede over de uitbestedingspartners voor het vermogensbeheer.
- De Pensioencommissie is belast met de strategische advisering van het College van Beheer op pensioengebied.
- De Klachtencommissie neemt namens het College van Beheer besluiten over schriftelijke bezwaren van belanghebbenden tegen beslissingen van het Fonds in het kader van de uitvoering van de pensioenreglementen.
- De Communicatiecommissie is belast met het ontwikkelen en implementeren van het strategisch communicatieplan en het meedenken over de opzet in hoofdlijnen van een aantal communicatiemiddelen.
- De Auditcommissie oordeelt en adviseert over de opzet en werking van de risico- en controlesystemen waarmee het Fonds werkt voor de financiële verantwoording en rapportage. Verder adviseert de Auditcommissie over de opzet en werking van de maatregelen ter beheersing van IT-, uitbestedings- en operationele risico's.

- De Governancecommissie is belast met het adviseren over en waar nodig het doen van voorstellen omtrent (aanpassingen in) de pension fund governance (goed pensioenfondsbestuur) van het Fonds met inbegrip van het ingaan op vragen rond de taakafbakening van verschillende organen, commissies en adviseurs, informatiestromen en rapportagelijnen en de beheersbaarheid en praktische uitvoerbaarheid van een en ander.

Naast de zes statutaire commissies was er ook in 2013 een ad-hoc commissie actief: het zogenoemde Special Committee.

- Het Special Committee is in 2008 ingesteld om de besluitvorming van het College van Beheer rond de vastgoedfraude voor te bereiden.

Meer informatie over de vastgoedfraude vindt u in paragraaf 2.8 'Vastgoedfraude'.

Directie/Directiebureau

Het College van Beheer laat zich in de uitoefening van zijn taken bijstaan door het Directiebureau onder leiding van een directeur. De directeur wordt benoemd door het College van Beheer.

Behalve met de leiding van het Directiebureau is de directeur belast met de externe vertegenwoordiging van het Fonds. Het Directiebureau heeft de volgende verantwoordelijkheden:

- de (strategische) beleidsvoorbereiding ten behoeve van het College van Beheer en zijn commissies;
- de operationele uitvoering van het beleid;
- de uitbesteding van werkzaamheden aan derden en het toezicht daarop;
- het beheersen van de risico's van het Fonds.

11

Met het Directiebureau heeft het College van Beheer de beschikking over een eigen, onafhankelijke staf van 24 medewerkers. Dit is de stand per eind 2013. De directeur en de medewerkers van het Directiebureau zijn in dienst van het Fonds.

Verantwoording & Intern toezicht

Verantwoordingsorgaan

Het College van Beheer legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Het Verantwoordingsorgaan is bevoegd daarover een oordeel te geven. Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit zes leden: twee werkgeversleden, twee werknemersleden en twee gepensioneerdleden (voor personalia, zie paragraaf 1.3). In de statuten van Philips Pensioenfonds, en in het reglement van het Verantwoordingsorgaan, zijn de taken en bevoegdheden van het Verantwoordingsorgaan beschreven. De statuten van het Fonds zijn via www.philipspensioenfonds.nl/downloads in te zien.

Vergadering van Aangeslotenen

Het College doet in de jaarlijkse Vergadering van Aangeslotenen verslag van de gang van zaken in het afgelopen boekjaar en legt het jaarverslag ter goedkeuring voor. Het Verantwoordingsorgaan geeft tijdens de Vergadering van Aangeslotenen een toelichting op het oordeel van het Verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid.

Intern toezicht

Waar het Verantwoordingsorgaan een oordeel geeft over de beleidskeuzes en de uitvoering van het beleid, is het intern toezicht gericht op het beoordelen van procedures en processen, de wijze van aansturing van het Fonds en het beheersen van risico's op de langere termijn. Philips Pensioenfonds heeft gekozen voor een visitatiecommissie als vorm van intern toezicht. In de wet is bepaald dat minimaal eens per drie jaar een visitatie moet plaatsvinden. Eind 2012 is besloten de visitatie jaarlijks te laten plaatsvinden. Meer informatie hierover leest u in paragraaf 2.5 'Goed pensioenfondsbestuur' onder het kopje 'Rapport Visitatiecommissie'.

De Visitatiecommissie bestaat uit minimaal drie onafhankelijke deskundigen. Over de samenstelling van de Visitatiecommissie wordt steeds besloten voorafgaande aan het verlenen van de visitatieopdracht.

Accountant/Actuaris

Philips Pensioenfonds heeft Ernst & Young Accountants LLP (EY) als externe accountant aangesteld en Towers Watson als externe actuaris.

Uitbesteding

De uitvoerende werkzaamheden voor het pensioen- en vermogensbeheer zijn uitbesteed.

- Aon Hewitt geeft uitvoering aan het pensioenbeheer.
- BlackRock draagt zorg voor de uitvoering van het vermogensbeheer. Vanaf september 2013 met inbegrip van de indirecte niet-beursgenoteerde onroerendgoedportefeuille.

De direct onroerendgoedportefeuille wordt door het Fonds zelf beheerd.

In het contract met de pensioenbeheerder Aon Hewitt is een Service Level Agreement (SLA) opgenomen. In deze overeenkomst zijn afspraken gemaakt over de te leveren prestaties bij een groot aantal processen dat Aon Hewitt uitvoert voor Philips Pensioenfonds. Het Fonds wordt periodiek geïnformeerd over de realisatie van de SLA-afspraken. Daarnaast vindt er frequent overleg plaats over allerlei lopende zaken.

De door de vermogensbeheerder BlackRock gerealiseerde beleggingsrendementen worden vergeleken met een door Philips Pensioenfonds vastgestelde benchmark. Het Fonds bespreekt periodiek de gerealiseerde beleggingsresultaten met de vermogensbeheerder. Daarnaast vindt er frequent overleg plaats over allerlei lopende zaken.

Het beleid van het Fonds is om via ISAE3402-rapportages zicht te krijgen op de effectieve werking van de interne beheersmaatregelen bij de uitbestedingspartners. Een ISAE3402-rapportage is een rapportage van de uitbestedingsorganisatie voorzien van een oordeel van een onafhankelijke auditor. Hierin geeft de auditor aan dat de uitbestedingsorganisatie haar in de rapportage genoemde processen op orde heeft en dat de beheersingsmaatregelen in de processen gedurende een bepaalde periode ook effectief hebben gewerkt.

De werkzaamheden en resultaten van de verschillende uitbestedingspartners van Philips Pensioenfonds worden periodiek geëvalueerd.

 Koepelorganisatie

Philips Pensioenfonds was in 2013 aangesloten bij de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen (OPF). Stichting OPF was een koepelorganisatie die opkwam voor de belangen van ondernemingspensioenfondsen in Nederland en Europa. De directeur van het Fonds was lid van het algemeen bestuur van Stichting OPF. Indirect was Philips Pensioenfonds ook aangesloten bij de Pensioenfederatie. De directeur van het Fonds was als afgevaardigde van Stichting OPF lid van het bestuur van de Pensioenfederatie. De Pensioenfederatie werd namelijk gevormd door de koepels voor bedrijfstak- (VB), beroeps- (UvB) en ondernemingspensioenfondsen (OPF).

Op 1 januari 2014 zijn de VB, de UvB en OPF opgegaan in de Pensioenfederatie. Per die datum is de Pensioenfederatie de enige koepel die de belangen behartigt van de Nederlandse pensioenfondsen. De koepels VB, OPF en UvB zijn per 1 januari 2014 opgehouden te bestaan. De Pensioenfederatie ziet het als haar missie de belangen van de Nederlandse pensioenfondsen optimaal te behartigen en de ontwikkeling van het pensioenstelsel te bevorderen. De directeur van het Fonds is lid van de Uitvoeringsraad van de Pensioenfederatie

I.3 Personalia¹⁰

		Beleggingscommissie	Pensioencommissie	Klachtencommissie	Communicatiecommissie	Auditcommissie	Governancecommissie
College van Beheer Philips Pensioenfonds							
<i>Leden benoemd door Koninklijke Philips N.V. (leden A)</i>							
Drs. H.J.G. Hendriks	Voorzitter						
Mr. E.P. Coutinho	Vice-voorzitter		V	V			V
Drs. P.J.W.M. Warmerdam	Penningmeester	V					
Ir. J.A.M. van Leeuwen RC			L			V	
<i>Leden benoemd door de aangesloten en (leden B)</i>							
Ing. P. Breimer	Secretaris	L		L			L
A.W.P. Louws	(tot 26 april 2013)						
Vacature	(vanaf 26 april 2013)						
<i>Gepensioneerdenleden (leden C)</i>							
P.J.M. Ekelschot				L	V		
A.P.A. van Geloven		L				L	
Drs. ing. J.H. Scholing			L				L
Vacature	(vanaf 1 november 2012)						

¹⁰ De informatie in dit overzicht is de stand per eind april 2014.

Daar waar er vacatures zijn in de commissies, in verband met het feit dat het College van Beheer onvoltallig is, wordt daar op tijdelijke basis in voorzien. Door de aspirant-leden wordt meegedraaid met commissievergaderingen.

		Beleggingscommissie	Pensioencommissie	Klachtencommissie	Communicatiecommissie	Auditcommissie	Governancecommissie
Leden Verantwoordingsorgaan							
<i>Werkgeversleden</i>							
Drs. P. van der Steen MFE							
Drs. R.M. Dierick	(tot 30 september 2013)						
Drs. J.Y. Jongma RC	(vanaf 30 januari 2014)						
<i>Werknemersleden</i>							
Drs. R.J.V.M. Poulssen RC							
RJ. Doves MSc RA	(tot 1 april 2013)						
Drs. K. Aalbertsen RC	(vanaf 21 mei 2013)						
<i>Gepensioneerdenleden</i>							
Drs. P.E.J. Boost							
Mr. drs. W.F. van Rappard							
Directeur Philips Pensioenfonds							
Mr. J.B.J. Kemme		A	A			A	A
Directiebureau Philips Pensioenfonds							
M.J. Dogge RA	Hoofd Controlling					A	
J.A. Kuijsten AAG	Hoofd Pensioenen		A	A	A		
Mr. drs. R.J. Schreur	Hoofd Beleggingen	A					
J.L. van Herwaarden	Pensioencommunicatie				A		
S.J.M.A. Scheepers	Pensioencommunicatie				A		
Juridisch adviseur							
Prof. dr. A.F. Verdam							A

		Beleggingscommissie	Pensioencommissie	Klachtencommissie	Communicatiecommissie	Auditcommissie	Governancecommissie
Actuaris							
Towers Watson							
Accountant							
Ernst & Young Accountants LLP (EY)							
Vertegenwoordiging commissies namens werkgeversleden							
Drs. H.G. van Diepen AAG (1)	(Tot 1 augustus 2013)				A		
Externe deskundigen							
Drs. F.A.M. ten Brink (2)		A					
A. de Hoon (3)			A				
Drs. H. Kapteijn RA (4)						A	
A.J.M. Kool MCC (5)					A		

- (1) adviseur pensioenzaken Philips Nederland B.V.
 (2) voormalig directeur beleggingen Pensioenfonds Provisum (C&A Nederland)
 (3) zelfstandig gevestigd adviseur
 (4) zelfstandig gevestigd adviseur
 (5) communicatiestrategen Towers Watson Nederland

L = Lid

V = Voorzitter

A = Adviseur

Op de website van Philips Pensioenfonds (www.philipspensioenfonds.nl/organisatiestructuur) vindt u de actuele indeling en is meer informatie opgenomen over de leden van het College van Beheer. Hier zijn onder andere de toetredingsdatum en de benoemingstermijn vermeld.

Bezetting College van Beheer

Gedurende het verslagjaar was het College van Beheer onvoltallig. In een periode dat het College onvoltallig is, zijn de ontbrekende leden vertegenwoordigd door het langstzittende Collegelid uit dezelfde geleding. Deze persoon brengt ook de stemmen uit namens de ontbrekende leden uit dezelfde geleding. Er gaan dus geen stemmen verloren.

De vacature bij de gepensioneerden is gedurende het verslagjaar niet ingevuld. Voor de vacatures onder de werknemersleden is in het voorjaar van 2013 een oproep gedaan onder Philips-medewerkers. Gedurende het jaar heeft een selectieprocedure plaatsgevonden, waarbij mogelijke kandidaten zijn getoetst op geschiktheid. Op basis van deze toetsing heeft het College van Beheer besloten in het verslagjaar twee kandidaten tot aspirantlid te benoemen. Dit houdt in dat zij met alle bestuursactiviteiten (inclusief vergaderingen) meedraaien voor een periode van maximaal zes maanden. Zodra er bij het College van Beheer een goed beeld is van de geschiktheid van de aspirantleden, besluit het College van Beheer of de aspirant-leden ter toetsing worden voorgedragen aan De Nederlandsche Bank (DNB).

Afgetreden leden College van Beheer en Verantwoordingsorgaan

Het College van Beheer heeft in 2013 afscheid genomen van Anton Louws, die is teruggetreden als werknemerslid. Ook is in het Verantwoordingsorgaan afscheid genomen van de heren Roland Dierick en Raymond Doves, die vanwege het einde van hun dienstverband niet langer lid zijn van het Verantwoordingsorgaan. Het College is de heren zeer erkentelijk voor hun grote inzet en bijdrage.

2 Verslag College van Beheer

Voorwoord

De financiële positie van Philips Pensioenfonds heeft zich in 2013 goed ontwikkeld. De dekkingsgraad lag eind 2013 boven de wettelijk vereiste niveaus en laat ook in de eerste maanden van 2014 een opwaartse lijn zien. Voor het eerst in drie jaar heeft Philips Pensioenfonds de pensioenen (gedeeltelijk) kunnen verhogen. Toch moet gewaarschuwd worden voor al te veel optimisme. Het is nog allerm minst zeker, of de pensioenen ook het komende jaar weer kunnen worden verhoogd. De kansen op verhoging van de pensioenen, worden er op korte termijn niet beter op als gevolg van de hierna genoemde wijziging van het beleggingsbeleid. Daar staat tegenover, dat de indexatiekansen op lange termijn daardoor verbeteren.

Vernieuwde pensioenregeling en andere financiering

Het jaar 2013 heeft niet alleen in het teken gestaan van het herstel van de financiële positie van Philips Pensioenfonds. Ook de vernieuwde pensioenregeling en de manier waarop de regeling wordt gefinancierd heeft de afgelopen tijd de nodige aandacht van het College gehad.

In 2013 hebben Philips en de vakorganisaties aan de cao-tafel afspraken gemaakt over de vernieuwde Philips-pensioenregeling die is ingegaan op 1 januari 2014. Met ingang van 2014 betaalt Philips jaarlijks een vast premiepercentage van 24% van de salarissen voor de pensioenopbouw. Dat percentage staat voor de komende vijf jaar vast. In de nieuwe situatie kan het opbouwpercentage van 1,85% worden verlaagd. Dat gebeurt als de pensioenpremie van 24% onvoldoende blijkt en er ook onvoldoende geld in de zogenoemde 'premiereserve' zit. In de vernieuwde pensioenregeling staat het premiepercentage dus vast en is het opbouwpercentage variabel.

Voor de onderneming is hierdoor duidelijk wat de jaarlijkse pensioenkosten zijn, maar het gevolg is wel dat de risico's in de vernieuwde regeling anders zijn komen te liggen. Niet alleen omdat het opbouwpercentage variabel is, maar ook omdat de onderneming niet meer verplicht is om extra premie te betalen in een situatie dat het Pensioenfonds te weinig reserves heeft. De nieuwe afspraken over premiebetaling raken daarmee dus zowel de pensioenopbouwers, de pensioenontvangers als de premievrije polishouders.

Vanwege de genoemde verschuiving van de risico's heeft Philips een extra bijdrage toegezegd aan het Pensioenfonds ter waarde van € 600 miljoen. Van deze eenmalige bijdrage heeft € 500 miljoen direct invloed op de financiële positie van het Pensioenfonds, waardoor de dekkingsgraad per eind februari 2014 met ongeveer 3 procentpunten is gestegen tot 114%. De resterende € 100 miljoen van de eenmalige bijdrage is, volgens de gemaakte cao-afspraken, toegevoegd aan de zogenoemde 'premiereserve'.

Meer rendement nodig

Om de toekomstige indexatie van de pensioenen mogelijk te maken, is het van belang om voldoende rendement te behalen met de beleggingen. De verwachting is dat met het huidige beleggingsbeleid niet genoeg rendement gemaakt kan worden om de ambitie van het Fonds waar te maken. Daarom wil het College van Beheer het beleggingsbeleid aanpassen en opschuiven naar een beleggingsmix met wat meer risico.

Overige ontwikkelingen

Ook 2014 blijft een jaar waarin het Pensioenfonds volop in beweging is. En dan gaat het niet alleen over de beleidskeuzes zoals hierboven gemeld, maar ook over andere ontwikkelingen. Zo wordt vanaf 1 juli 2014 een nieuwe bestuursvorm ingericht bij Philips Pensioenfonds. En de overheid werkt aan nieuwe financiële spelregels voor pensioenfondsen, het zogenoemde financiële toetsingskader. Het College vindt het belangrijk om alle belanghebbenden goed te informeren over deze onderwerpen. Dat doet het College onder andere via het magazine Generaties en via de website van het Fonds. Over de belangrijkste onderwerpen worden de deelnemers persoonlijk per brief geïnformeerd.

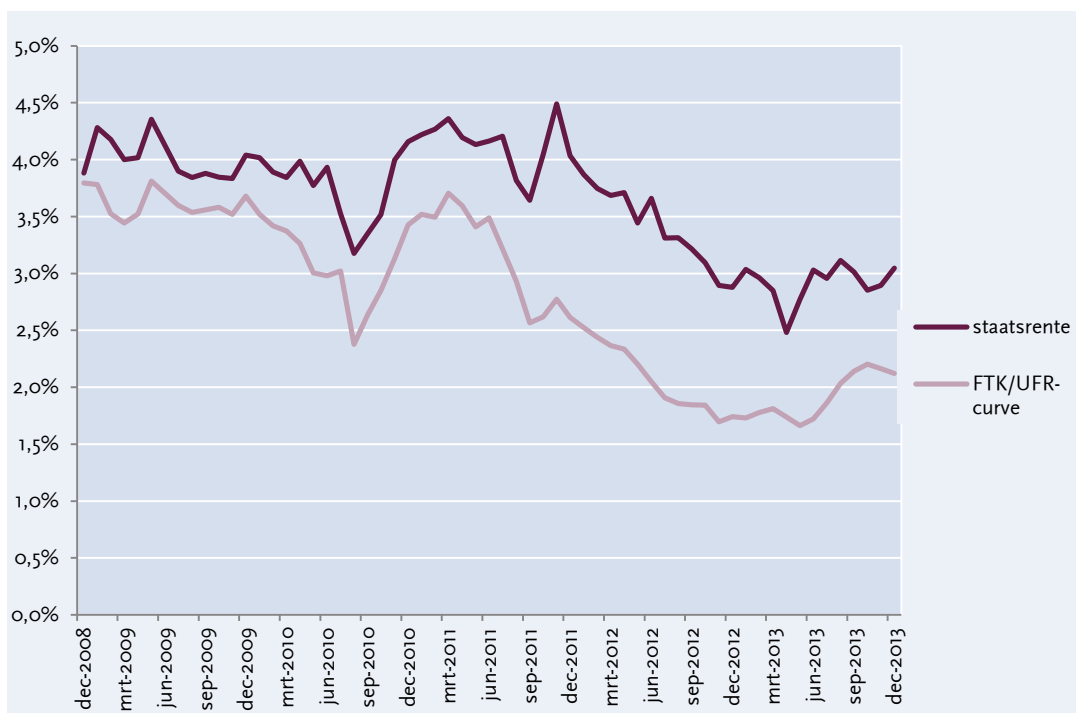
Er zijn veel betrokkenen bij het Fonds die ervoor zorgen dat al deze ontwikkelingen in goede banen worden geleid. Het College van Beheer wil daarom tot slot een woord van dank uitspreken aan iedereen die zich in het afgelopen jaar voor Philips Pensioenfonds heeft ingezet.

2.1 Financiële positie

	Eind 2013	Eind 2012
Pensioenvermogen	14.853	15.207
Voorziening pensioenverplichtingen	13.793	14.592
Dekkingsgraad	108%	104%
Vereiste dekkingsgraad	107%	107%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104%	104%
Reële dekkingsgraad	77%	70% ¹¹

De dekkingsgraad steeg in het afgelopen jaar van 104% naar 108% omdat het pensioenvermogen minder is gedaald dan de voorziening pensioenverplichtingen. De daling van de voorziening pensioenverplichtingen is veroorzaakt door de gestegen marktrente. Vanwege het matchingbeleid heeft de stijging van de marktrente ook een negatief effect op het pensioenvermogen. De opbrengsten uit de return portefeuille hebben een positief effect gehad op het pensioenvermogen, waardoor de daling als gevolg van de gestegen marktrente, enigszins gedempt is. Meer uitleg over de genoemde invloeden op de voorziening pensioenverplichtingen vindt u in paragraaf 5.4 'Toelichting behorende bij de jaarrekening'.

Renteontwikkeling 10-jaars staatsrente en FTK/UFR-curve

¹¹ Dit is de reële dekkingsgraad op basis van de swap-curve. In het jaarverslag 2012 stond hier de reële dekkingsgraad op basis van de UFR-curve vermeld.

Dekkingsgraadanalyse

De tabel hieronder laat zien welke aspecten invloed hebben gehad op de dekkingsgraad en de mate waarin (uitgedrukt in dekkingsgraadpunten). De belangrijkste posten worden in paragraaf 2.3.2 'Beleggingsbeleid algemeen en resultaten' en paragraaf 2.4.4 'Verzekeringstechnische analyse' verder toegelicht.

Dekkingsgraadanalyse ¹²	
Dekkingsgraad eind 2012	104,2%
Liability matching portefeuille	-4,7%
Return portefeuille	5,5%
Benodigde rentetoevoeging	-0,4%
Wijziging rentecurve	2,7%
Salaries-/indexatieontwikkeling	0,0%
Gehanteerde kanssystemen	0,3%
Premie	0,3%
Kosten	0,0%
Aanpassing levensverwachting	-
Overig	-0,2%
Dekkingsgraad eind 2013	107,7%

22

Reële dekkingsgraad

De dekkingsgraad waarbij alleen rekening wordt gehouden met de opgebouwde pensioenuitkeringen, noemen we de 'nominale' dekkingsgraad. Het is ook mogelijk om de dekkingsgraad te berekenen waarbij er rekening mee wordt gehouden dat de pensioenen in de toekomst worden verhoogd met de stijging van de prijzen. Philips Pensioenfonds berekent ook deze dekkingsgraad, omdat het Fonds ernaar streeft om de pensioenen jaarlijks te verhogen indien er sprake is van een stijging in de consumentenprijzen. We spreken dan over de 'reële' dekkingsgraad.

Om de reële dekkingsgraad te bepalen, moet een inschatting worden gemaakt van de toekomstige prijsstijgingen, de inflatie. Hiervoor wordt het percentage gebruikt dat uitgaat van de marktverwachtingen voor de Europese inflatie. Dit percentage wordt ook wel de 'break-even inflatie' genoemd. Deze marktverwachtingen komen voort uit vraag en aanbod op de beurs. De reële dekkingsgraad op basis van de break-even inflatie, bedroeg eind 2013 77% (eind 2012: 70%). De reële dekkingsgraad is meer gestegen dan de dekkingsgraad omdat de inflatie in 2013 is gedaald, hetgeen een verhogend effect heeft op de reële dekkingsgraad.

¹² Percentages zijn afgerond op 1-decimale nauwkeurigheid.

Herstelplan

Voor de dekkingsgraad van Philips Pensioenfonds gelden twee wettelijk voorgeschreven grenzen:

- De vereiste dekkingsgraad is voor Philips Pensioenfonds 107% (eind 2013). Omdat de dekkingsgraad in september 2011 onder dit niveau lag, had het Fonds een reservetekort. Het Fonds had daarom een langetermijnherstelplan, waarin de maatregelen stonden beschreven om binnen vijftien jaar (vanaf september 2011) een dekkingsgraad van 107% te bereiken. De hoogte van de vereiste dekkingsgraad verschilt per pensioenfonds en is onder andere afhankelijk van de leeftijdsopbouw en de door het Fonds genomen beleggingsrisico's. In paragraaf 5.7 'Risicobeheer en derivaten' worden deze beleggingsrisico's verder toegelicht.
- De minimaal vereiste dekkingsgraad is voor Philips Pensioenfonds 104%. Als de dekkingsgraad van het Fonds ook onder dit niveau ligt, is sprake van een dekkingstekort. De dekkingsgraad lag per eind september 2011 onder dit niveau. Het Fonds heeft daarom ook een kortetermijnherstelplan op moeten stellen met maatregelen om binnen drie jaar (vanaf september 2011) een dekkingsgraad van 104% te bereiken.

Stand van zaken herstelplan

Een kortetermijnherstelplan wordt beëindigd als de dekkingsgraad van het Pensioenfonds drie opeenvolgende kwartaaleinden boven het minimaal vereiste niveau ligt. Dit was het geval aan het einde van het eerste kwartaal van 2014. Het kortetermijnherstelplan is dus per eind maart 2014 vervallen.

Over het vervallen van het langetermijnherstelplan per 31 maart 2014 bestaat op het moment van vaststelling van het jaarverslag nog onduidelijkheid. De regelgeving met betrekking tot het vervallen van het langetermijnherstelplan is namelijk niet geheel duidelijk.

Evaluatie herstelplan op 31 december 2013

Philips Pensioenfonds was wettelijk verplicht om per 31 december 2013 een evaluatie van het herstelplan uit te voeren. Op basis van de stand per die datum wordt gekeken hoe de dekkingsgraad zich heeft ontwikkeld ten opzichte van het zogenoemde 'herstelpad'. De conclusie was dat de dekkingsgraad van 31 december 2013 met 108% boven het herstelpad lag. Dat betekent dat het College geen aanvullende maatregelen hoefde te nemen.

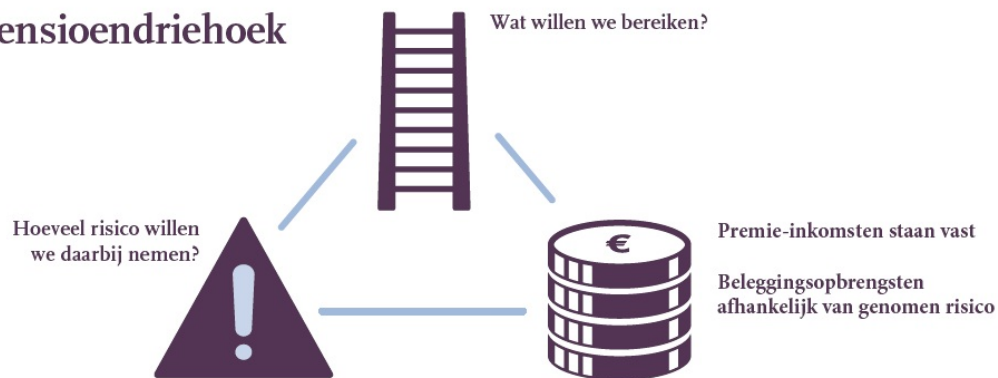
Crisisplan

DNB heeft alle pensioenfondsen verplicht een crisisplan op te stellen. In het crisisplan staat beschreven wat het College van Beheer gaat doen als het Pensioenfonds in een crisissituatie terechtkomt of dreigt te komen. Het crisisplan is breder van opzet dan het herstelplan, maar omvat ook de situatie dat de financiële situatie zodanig is, dat het Fonds wettelijk verplicht is een herstelplan op te stellen.. Het crisisplan is vanwege het gewijzigd financieringsbeleid als gevolg van de cao-afspraken op verschillende onderdelen aangepast. Een samenvatting van het crisisplan is te vinden op www.philipspensioenfonds.nl/financielepositie.

2.2 Ambitie en risicohouding

Bij het nemen van beleidsbeslissingen maakt het College van Beheer een evenwichtige afweging van de belangen van alle betrokkenen. Dat vraagt om een zorgvuldig proces waarbij beleidsopties van verschillende kanten worden belicht, voordat uiteindelijk een beleidskeuze wordt gemaakt. Een ALM-studie is één van de hulpmiddelen voor pensioenfondsen om inzicht te krijgen in de gevolgen van beleidsopties waaruit gekozen moet worden voor het op koers houden van het Fonds. ALM staat voor Asset Liability Management. ALM-studies behandelen de samenhang tussen de beleggingen (Assets) en de pensioenverplichtingen (Liabilities). Hierbij speelt een belangrijke rol waar het Pensioenfonds naartoe wil (ambitie) en welke risico's men daarbij wil nemen (risicohouding of risk appetite). Bij veel pensioenfondsen is ook de premie nog een variabele waarmee gestuurd kan worden. Dat is bij Philips Pensioenfonds niet het geval. Er is namelijk een vaste pensioenpremie van 24% afgesproken voor de komende vijf jaar. Dit komt samen in de zogenoemde 'pensioendriehoek'.

Pensioendriehoek

24

In de meest recente ALM studie is bekeken of met het huidige beleid de doelstellingen van het College van Beheer op korte, middellange en lange termijn (nog) kunnen worden bereikt binnen de risicogrenzen die het College acceptabel acht.

Het College van Beheer vindt het belangrijk om bij het vaststellen van de ambitie en risicohouding ook mee te nemen hoe deelnemers van het Fonds denken over onder andere pensioen en risico's. Uit een onderzoek onder pensioenopbouwers en -ontvangers bleek dat er groot draagvlak bestaat voor een ambitie gericht op een pensioen dat zijn koopkracht behoudt. Ook als daaraan bepaalde risico's kleven.

2.2.1 Principes ambitie en risicohouding

Het Fonds heeft een zogenoemde reële ambitie. Dit betekent dat het Fonds ernaar streeft de pensioenen van de pensioenopbouwers te verhogen met de looninflatie en de pensioenen van de pensioenontvangers en premievrije polishouders te verhogen met de prijsinflatie. Het College heeft hierbij ook bepaald welke risico's (risicohouding) het Fonds wil nemen bij het realiseren van die ambitie.

Bij het vaststellen van de ambitie en risicohouding heeft het Pensioenfonds zich op een aantal principes gebaseerd. Met betrekking tot de ambitie kent het Pensioenfonds de volgende principes:

- *Op lange termijn is koopkrachtbehoud belangrijker dan de nominale waarde van het pensioen.*
Inflatie holt de waarde van een nominale pensioenuitkering uit. Gezien het lange termijn karakter van pensioenen is het belangrijk dat de koopkracht van het pensioen via indexatie behouden blijft.
- *We houden rekening met het verschil in horizon van de verschillende deelnemersgroepen.*
Voor pensioenontvangers is het belangrijk dat de koopkracht van hun pensioen gedurende de komende jaren op peil blijft, zonder al te grote schommelingen. Voor een pensioenopbouwer is zowel indexatie 'nu' als indexatie in de toekomst van belang. Schommelingen gedurende de komende jaren zijn niet zo erg, omdat pensioenopbouwers op dit moment nog geen pensioen ontvangen. Voor premievrije polishouders is indexatie 'nu' even belangrijk als indexatie in de toekomst.
- *Het hoeft niet eenvoudig te zijn om de ambitie te halen, maar het moet wel haalbaar zijn.*
Het definiëren van een onmogelijke ambitie is zinloos. Bij voorkeur lukt het om de ambitie van het Fonds in het merendeel van de gevallen te behalen.
- *De hoogte van de ambitie wordt begrensd door wet- en regelgeving.*
Naast interne eisen aan de haalbaarheid van de ambitie van het Fonds worden ook vanuit wet- en regelgeving randvoorwaarden gesteld, bijvoorbeeld via de consistentietoets. Als het Fonds voldoet aan de consistentietoets en het Fonds op een juiste wijze over de toeslagverlening heeft gecommuniceerd, dan bestaat er een consistent geheel tussen toezegging, financiering en communicatie over de indexatie.

25

De principes van de risicohouding zijn voor het Pensioenfonds:

- *We vinden een reële ambitie belangrijk. We accepteren daarbij dat we in onderdekking kunnen komen en eventueel moeten korten.*
Het hebben van een ambitie met betrekking tot koopkrachtbehoud impliceert, zeker bij een reële dekkingsgraad die kleiner is dan 100%, dat een bepaalde mate van risico gelopen moet worden om deze ambitie te kunnen halen.
- *Als we in zo'n tegenvallend scenario terecht komen, houden we bij voorkeur vast aan het gekozen beleid.*
Bij de keuze voor een bepaald beleid wordt niet alleen een verwachte ontwikkeling geaccepteerd, maar ook een waaier aan mogelijke scenario's daar omheen. Deze scenario's kunnen gunstiger, maar ook minder gunstig zijn dan de verwachte ontwikkeling.
- *Als de financiële situatie van het fonds verbetert nemen we bij voorkeur risico terug, indien daardoor de reële ambitie in meer gevallen haalbaar wordt.*
Als zich in de loop van de tijd een scenario voordoet waarin de financiële positie van het Fonds sterk verbetert, dan is er wellicht vanaf dat punt een beleid te vinden waarin de ambitie in evenveel of meer gevallen haalbaar is met minder risico.
- *De risk appetite wordt geconcretiseerd door de vaststelling van risicogrenzen. Bij een overschrijding vindt er een beleidsdiscussie plaats.*
Risicogrenzen maken het mogelijk om op een vooraf vastgelegde en objectieve manier te beoordelen of het risico hoger of lager is dan vooraf is toegestaan. Echter, bij overschrijding van risicogrenzen zal geen automatische aanpassing van beleid plaatsvinden, maar een kwalitatieve discussie, rekening houdend met de situatie en inzichten van dat moment.

2.2.2 Haalbaarheid ambitie en risicohouding

Een belangrijke conclusie van de ALM studie was dat de risico's voor de dekkingsgraad en daarmee voor de indexatie groot zijn. De verwachting is dat de komende jaren niet of slechts beperkt indexatie wordt toegekend. Omdat de dekkingsgraad naar verwachting over de jaren stijgt, is op lange termijn de kans op indexatie groter. Op basis van deze resultaten, maar ook naar aanleiding van de veranderingen die op het Fonds af zijn gekomen (onder andere de nieuwe cao, wijziging Financieel Toetsingskader) of nog zullen komen, gaat het Fonds zijn beleggingsbeleid aanpassen.

2.2.3 Onderzoek 'Uw mening over pensioen'

Het College van Beheer is verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregelingen van Philips in Nederland. Daar horen belangrijke beleidskeuzes bij, zeker nu de pensioenregeling als gevolg van cao-afspraken wijzigt. Het College van Beheer wil in die beleidskeuzes ook meenemen hoe de deelnemer van het Fonds denkt over een aantal zaken. Dat inzicht kan het besluitvormingsproces rond de keuzes ondersteunen. Daarom heeft het Fonds in het voorjaar van 2013 een onderzoek laten uitvoeren onder pensioenopbouwers en pensioenontvangers van Philips Pensioenfonds.

Resultaten onderzoek 'uw mening over pensioen'

In het onderzoek is aan de orde geweest welke verwachtingen men heeft rond pensioen, wat men daarbij belangrijk vindt en hoe men aankijkt tegen het nemen van risico's.

Uit het onderzoek bleek in de eerste plaats een grote mate van betrokkenheid bij en vertrouwen in Philips Pensioenfonds. Men had aangegeven de communicatie van het Fonds te waarderen. Ook bleek dat onder pensioenopbouwers en pensioenontvangers een groot draagvlak bestaat voor het nemen van bepaalde risico's bij beleggingen, bijvoorbeeld door meer in aandelen te beleggen. Hiermee wordt de kans op verhoging van het pensioen door indexatie vergroot. Maar het betekent ook dat het pensioenbedrag lager kan zijn dan verwacht. Risicovoller beleggen brengt immers meer onzekerheid met zich mee. Het onderzoek heeft bovendien duidelijk gemaakt dat het belangrijk is de deelnemers goed te informeren over beleidszaken en de keuzes die het College hierin maakt.

2.3 Beleggingen

2.3.1 Algemene ontwikkelingen op beleggingsgebied

Algemene economische ontwikkelingen hebben directe invloed op de beleggingen van Philips Pensioenfondsen. Daarom wordt hier eerst een beeld geschetst van de algemene ontwikkelingen op beleggingsgebied in het jaar 2013.

Voorzichtig economisch herstel

Terwijl in 2012 werd gevreesd voor extreem negatieve geo-politieke uitkomsten die de financiële markten zouden overheersen– (in het bijzonder de Europese schuldencrisis) was deze zorg er in 2013 niet. Hoewel de crisis in Cyprus in het begin van het jaar tot een toename van spanning leidde, bleek dit slechts van korte duur. De uitgebreide mogelijkheden voor interventie door de ECB zorgden voor een toenemend vertrouwen in vooral de perifere markten. De wereldwijde economische groei bleef bescheiden. Op regionaal niveau wist de eurozone voorzichtig uit de recessie te klimmen en vertoonde het Verenigd Koninkrijk een bijzonder sterk herstel. Binnen de eurozone lieten met name de perifere landen, zoals Italië en Spanje een sterke mate van opwaarts momentum zien. De economische bedrijvigheid in de Verenigde Staten hield stand ondanks enige bezorgdheid over de korte shutdown van de regering en discussies over het schuldenplafond. De Japanse economie bleef robuust na een sterke opleving aan het einde van vorig jaar. Opkomende economieën bleken de grote uitzondering als gevolg van afzwakkende groeivoorzichten in belangrijke landen, zoals Brazilië en China. Politieke uitdagingen in landen als Turkije en Thailand eisten eveneens hun tol in de regio. Wereldwijde inflatie was min of meer stabiel, hoewel inflatie in de eurozone uitkwam onder de 2% doelstelling van de ECB.

Monetair beleid

Speculaties rondom de timing van het afbouwen van de steunaankopen in de VS (tapering), domineerden het nieuws. In december besliste de Federal Reserve om het tempo van het aankopen van obligaties te verlagen. Gedurende het jaar werd ook de volledige omvang van de beleidsversoepeling in Japan duidelijker en geloofwaardiger. In het Verenigd Koninkrijk werd door de nieuwe gouverneur van de Bank of England, Mark Carney, een formeel vooruitkijkend kader geïmplementeerd. Hierbij werd onder andere de rente gekoppeld aan de werkloosheid. Als reactie op lagere inflatie heeft de ECB tegen het einde van het jaar haar rente verlaagd.

Impact op financiële markten

Soepel monetair beleid en groeiend economisch momentum in ontwikkelde landen leidden gedurende het jaar tot positieve rendementen voor risicovollere beleggingen zoals aandelen en bedrijfsobligaties. Als gevolg van de verbeterde macro-economische omstandigheden stegen de rentes in de ontwikkelde markten. De uitzondering hierop waren de perifere landen in Europa. In deze landen was er een grotere stabiliteit dat het vertrouwen van beleggers versterkte. Dit resulteerde in een aanzienlijke daling van de obligatierentes.

Aandelen

Met een rendement van meer dan 50% in lokale valuta termen behoorden de Japanse aandelen tot de best renderende aandelen in 2013. Hierbij werd geprofiteerd van de inzet van de nieuwe Japanse regering om de economie op gang te krijgen. Ook de Amerikaanse aandelenmarkt steeg sterk (32% in lokale valuta termen) als gevolg van het soepele monetaire beleid, stabiele economische groei en verbetering van de bedrijfswinsten. Aandelen in de eurozone stegen gemiddeld met 25%. In de tweede helft van het jaar was er een sterkere groei dan iedere andere

regio, gesteund door een sterk momentum in de perifere landen. Aandelen uit opkomende markten hadden een meer wisselvallig jaar, met een stijging van slechts 3% in lokale valuta en een verlies in Euro termen.

Staatsobligaties

Vanaf historisch lage waarden stegen de rentes in ontwikkelde landen, mede als reactie op de aankondiging dat de afbouw van het aankopen van obligaties in de VS spoedig zou beginnen. In de eurozone steeg de rente op Duitse 10-jarige staatsobligaties van 1,3% naar 1,9%. In perifere landen, zoals Ierland en Spanje, zijn obligatierentes vanaf hun hoge niveaus gedaald als gevolg van verbeterde economische omstandigheden en aanhoudende steun vanuit de ECB.

De stijging in rentes in Europa zorgden per saldo voor negatieve rendementen op Europese staatsobligaties gedurende het jaar.

Grondstoffen

Grondstoffenmarkten beleefden wederom een lastig jaar. Het uitblijven van een wereldwijd krachtig economisch herstel leidde per saldo tot een forse daling van grondstofprijzen. Vooral landbouwproducten hadden zwaar te leiden onder de vertraagde groei in de opkomende markten. Goud en andere edelmetalen daalden ruim 30%, mede als gevolg van de aanstaande tapering in de Verenigde Staten. Hieruit valt dan ook af te leiden dat de stijging van aandelen en risicovollere vastrentende waarden vooral het gevolg waren van toegenomen vertrouwen door de monetaire impuls van beleidsmakers en in mindere mate van een robuust herstel van de wereldwijde economische groei. Dit laatste is namelijk waaraan grondstofmarkten hun rendement in grote mate ontlenden.

Overige beleggingen

Bedrijfsobligaties profiteerden van het herwonnen vertrouwen onder beleggers en de behoefte aan rendement. Obligaties van opkomende markten daarentegen daalden fors in waarde. Dit vooral als gevolg van de stijgende Amerikaanse obligatierente en de bezorgdheid van investeerders over tekorten op de lopende rekening in landen zoals Brazilië en Zuid-Afrika.

Valuta

In de ontwikkelde landen daalde de Yen met meer dan 20% ten opzichte van de US Dollar als gevolg van de monetaire verruiming door de Japanse centrale bank. Echter, ten opzichte van de Euro daalde de Dollar daarentegen op haar beurt met 4,5% als gevolg van de verbeterde economische dynamiek in de eurozone en de terughoudendheid van de ECB voor verdere monetaire versoepeling. Valuta's van opkomende markten daalden in reactie op de stijgende Amerikaanse rente en bezorgdheid over tekorten op de lopende rekening. Ter illustratie, de Zuid-Afrikaanse Rand daalde met meer dan 20% en de Braziliaanse real met 15% ten opzichte van de Dollar.

2.3.2 Beleggingsbeleid algemeen en resultaten

De beleggingen van Philips Pensioenfondsen zijn onderverdeeld in de liability matching portefeuille en de return portefeuille. Deze verdeling heeft als doel enerzijds het beheersen van risico's en anderzijds het creëren van middelen voor een zo goed mogelijk indexatiebeleid.

Liability matching portefeuille

De liability matching portefeuille is bedoeld om 64% van de nominale pensioenverplichtingen¹³, verhoogd met een inflatieverwachting op lange termijn van 2%, te financieren. Op lange termijn streeft het Fonds naar een matchingpercentage van 70%. Het College van Beheer achtte het gedurende het verslagjaar niet wenselijk om het matchingpercentage op te hogen. Dit zou namelijk ten koste zijn gegaan van de return portefeuille, met als gevolg dat de kansen op toekomstige indexatie en herstel van de dekkingsgraad kleiner zouden worden. Minimaal jaarlijks en eveneens bij grote veranderingen van de dekkingsgraad, wordt via een ALM-analyse bekeken of het strategisch matchingpercentage kan worden opgehoogd richting 70%.

Return portefeuille

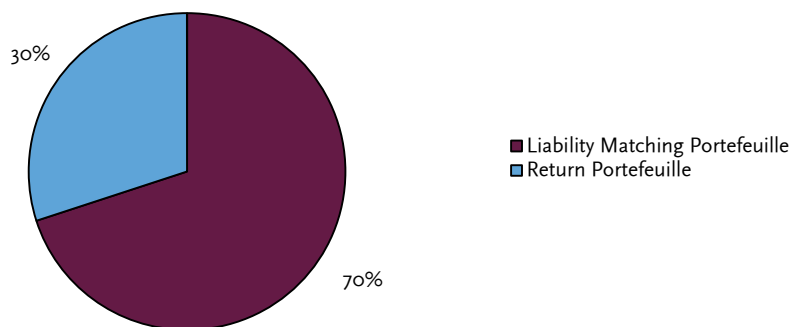
Het doel van de return portefeuille is om voldoende rendement te behalen om het overige deel van de verplichtingen te kunnen financieren en om buffers te creëren om onverwacht hogere inflatie (hoger dan 2%) te financieren. Maar ook om bijvoorbeeld het langlevensrisico en de kosten van het Fonds op te kunnen vangen.

Het vermogen dat nodig is om 64% van de geïndexeerde verplichtingen te matchen, maakt deel uit van de liability matching portefeuille. Het overige vermogen wordt belegd in de return portefeuille.

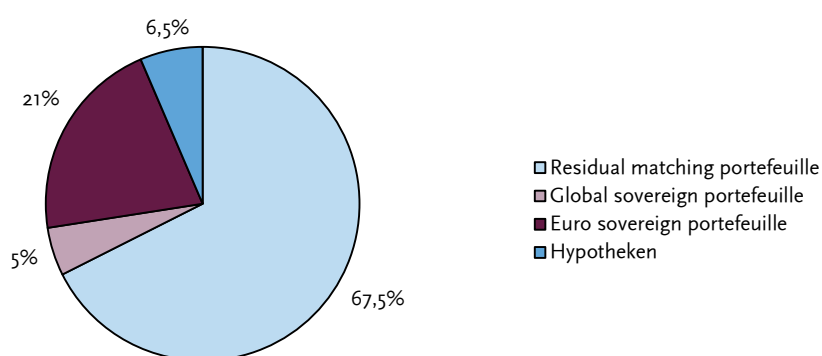
Het beleggingsbeleid van het Fonds is dus dynamisch, in die zin dat er geen sprake is van een vaste allocatie naar vastrentende en zakelijke waarden, maar van een strategie waarin een matchingpercentage wordt nagestreefd. Het matchingpercentage bepaalt de omvang van de liability matching portefeuille en de return portefeuille. Hierdoor neemt het beleggingsrisico toe of af naarmate de financiële positie sterker respectievelijk zwakker is.

¹³ De waarde van deze nominale pensioenverplichtingen is, voor de berekening van het matchingpercentage, vastgesteld op basis van de rentecurve voor euro staatsobligaties (GOV-rentecurve). In het financieringsbeleid van het Fonds wordt deze rentecurve gehanteerd.

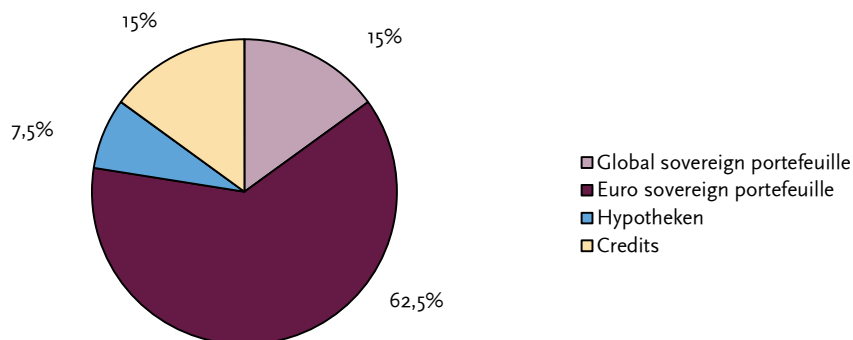
Portefeuilleverdeling

Portefeuilleverdeling liability matching portefeuille¹⁴

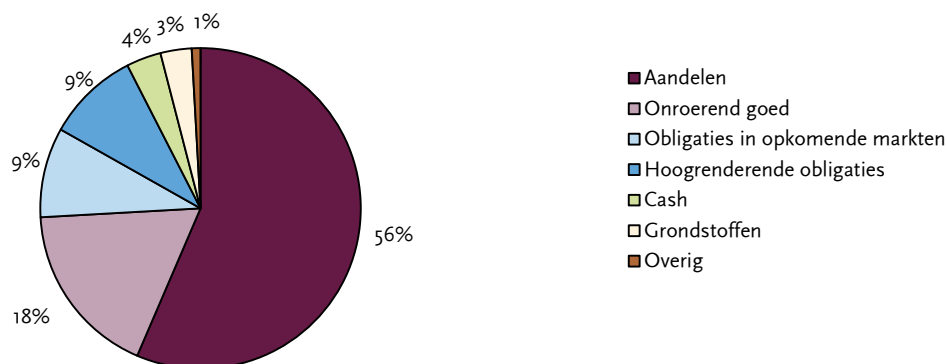
Strategische portefeuilleverdeling liability matching portefeuille

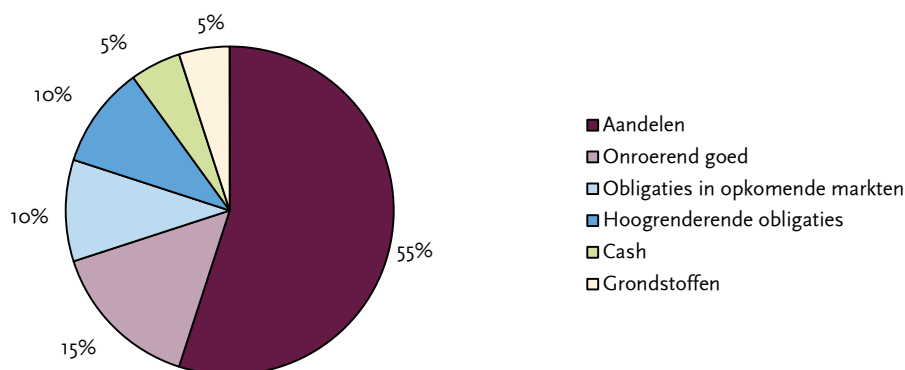
¹⁴ De getoonde verdeling is exclusief de swap-overlay portefeuille. Via de swap-overlay portefeuille wordt de looptijdstructuur van de totale liability matching portefeuille afgestemd op de looptijdstructuur van de verplichtingen. Bovendien wordt er via de swap-overlay portefeuille een gedeelte van het inflatierisico ten opzichte van de reële verplichtingen afgedekt. De marktwaarde van de swap-overlay portefeuille is € -254 miljoen. De Residual matching portefeuille belegt per eind 2013 voornamelijk in Europese staatsobligaties.

De core matching portefeuille vormde in het verslagjaar het belangrijkste onderdeel van de liability matching portefeuille. Deze portefeuille is sinds november 2013 in transitie richting een nieuwe strategische benchmark (zie figuur 'Strategische portefeuilleverdeling liability matching portefeuille' pagina 30). De beleggingen die nog niet zijn omgezet, vormen per 31 december 2013 de residual matching portfolio. De nieuwe Euro en Global sovereign portefeuilles worden passief beheerd.

Portefeuilleverdeling return portefeuille

Strategische portefeuilleverdeling return portefeuille

31

Rendementen

Philips Pensioenfonds heeft over 2013 een totaalrendement behaald van 0,9% (2012: 12,9%). In de volgende tabel is weergegeven hoe dit rendement is opgebouwd.

Totaalrendement	Rendement (%)	Benchmark (%)
Liability matching portefeuille	-4,3	n.v.t. ¹⁵
Return portefeuille	14,3	12,7
Gewogen totaalrendement	0,9	n.v.t.

¹⁵ De benchmark die het Fonds tot en met 2012 publiceerde voor de liability matching portefeuille was de ontwikkeling van de nominale pensioenverplichtingen, verhoogd met een inflatieverwachting op lange termijn van 2%. De portefeuillesamenstelling is ondertussen gewijzigd. Dit is één van de redenen dat deze benchmark niet langer representatief is voor de liability matching portefeuille. Een goed alternatief is niet voorhanden. Vandaar dat het Fonds vanaf begin 2013 geen benchmark meer publiceert voor de liability matching portefeuille.

Rendement liability matching portefeuille	Portefeuille- rendement (%)	Benchmark (%)
Core matching portefeuille ¹⁶	-3,8	-4,8
Swap overlay portefeuille ¹⁷	-0,7	n.v.t.
Liability matching portefeuille totaal	-4,3	n.v.t.¹⁵

In 2013 behaalde de liability matching portefeuille een rendement van -4,3%. De liability matching portefeuille belegt hoofdzakelijk in kredietwaardige staatsobligaties (bijvoorbeeld Duitse staatsobligaties). Doordat de rente voor dit type staatsobligaties dit jaar steeg, daalden deze obligaties in waarde. Ook de swap overlay portefeuille, bestaande uit rente- en inflatieswaps, droeg in negatieve zin bij aan het totale rendement van de liability matching portefeuille. Gedurende het jaar werden de beleggingen in inflatieswaps minder waard door lagere inflatieverwachtingen in Europa.

Het grootste gedeelte van het jaar werd de core matching portefeuille actief beheerd tegen een benchmark van hoge kwaliteit euro staatsobligaties. Gedurende het verslagjaar had de core matching portefeuille een outperformance van 1% versus deze benchmark. De outperformance van deze portefeuille komt voornamelijk door positieve resultaten uit investeringen in Italiaanse staatsobligaties, omdat de spread ten opzichte van de Duitse rente af nam. Ook de beleggingen in staatsobligaties uit Finland en Nederland droegen bij aan de outperformance. Daarnaast werd een belangrijke bijdrage aan de outperformance geleverd door de directe beleggingen in Nederlandse hypotheeklen.

¹⁶ Sinds november 2013 is de core matching portefeuille in transitie richting een nieuwe strategische benchmark. Sinds transitie behaalde de portefeuille op de verschillende onderdelen het volgende rendement: Euro Sovereign portefeuille -0,9%, Global sovereign portefeuille -0,8%, Mortgages -0,4%, residual matching portefeuille -1,8%. Dit rendement is meegenomen in het totale rendementscijfer.

¹⁷ Het rendement op de Swap overlay portefeuille betreft een contributie op het totale rendement van de liability matching portefeuille. Hierin is ook de contributie van de in 2013 verkochte inflatieprotectie-portefeuille meegenomen.

Rendement return portefeuille	Portefeuille- rendement (%)	Benchmark (%) ¹⁸
Aandelen	18,1	17,0
Onroerend goed	16,4	7,6
Obligaties in opkomende markten	-13,6	-12,2
Hoogrenderende bedrijfsobligaties	4,0	3,3
Grondstoffen	-13,1	-13,4
Cash	2,5	0,1
Return portefeuille (gewogen) totaal	14,3	12,7

De benchmark van de return portefeuille is een verzamelindex die is samengesteld op basis van de strategische gewichten voor de diverse delen van de return portefeuille.

De return portefeuille behaalde een rendement van 14,3% tegen 12,7% voor de benchmark. In absolute zin profiteerden zowel aandelen, onroerend goed als hoogrenderende obligaties van het verbeterde sentiment onder beleggers in 2013. Grondstof-beleggingen daarentegen hadden, net als in 2012, te lijden onder de voortdurende groeivertraging van de meest belangrijke economieën in de wereld. Obligaties in opkomende markten lieten een negatief rendement optekenen als gevolg van oplopende tekorten op de lopende rekeningen van verschillende opkomende markten en de effecten van de verwachte afbouw van de stimuleringsmaatregelen in de VS.

In relatieve zin presteerde de return portefeuille 1,6% beter dan de samengestelde benchmark. Vooral de actief beheerde aandelen in opkomende markten, onroerend goed en het global tactical asset allocation (TAA) mandaat waren hiervoor verantwoordelijk. Het TAA mandaat is ondergebracht in de categorie 'Cash'.

Gedurende het verslagjaar is de bestaande direct onroerend goed portefeuille verder afgebouwd door middel van de verkoop van individuele woningen en het kantorencomplex Symphony met de bijbehorende parkeergarage. Ter vervanging van direct onroerend goed belegt het Fonds sinds 2011 in indirect, niet-beursgenoteerd onroerend goed. Gedurende het jaar is deze portefeuille verder gegroeid tot ongeveer € 285 miljoen, wat ongeveer 48% van de beoogde portefeuilleomvang is.

De portefeuille hoogrenderende bedrijfsobligaties wist de benchmark te verslaan door middel van een meer offensieve positionering gedurende het jaar.

¹⁸ De benchmark voor de return portefeuille is samengesteld uit 14,9% Custom Europe ex UK aandelen, 4,4% Custom UK aandelen, 21,4% Custom North America aandelen, 4,2% Custom Japan aandelen, 2,1% Custom Pacific ex Japan aandelen, 8% Custom Emerging Markets aandelen, 3% JPM EMBI Global Index, 7% JPM GBI EM Global Diversified (unhedged), 10% ML Global HY Constrained Index, 5% DJ UBS Commodity index, 5% ML 3month Euribid CMS, 7,5% IPD Europe OG, 4,5% IPD Noord Amerika OG en 3,0% IPD Azië OG. De custom aandelen benchmarks zijn gebaseerd op de standaard MSCI benchmarks, met inachtneming van de door het Fonds gehanteerde lijst van uitgesloten ondernemingen.

Obligaties in opkomende markten bleven zowel in absolute als in relatieve zin achter. Vooral de landenkeuzes gemaakt door de managers van de mandaten in lokale valuta leidden tot een underperformance van 1,4% versus de benchmark.

Alhoewel grondstoffen in absolute zin een negatief rendement lieten optekenen wist de portefeuille dit verlies te mitigeren door middel van de selectie van de aan te kopen termijncontracten.

De cash portefeuille wist zijn benchmark gedurende het jaar te verslaan. De belangrijkste reden hiervoor was de positieve performance van het global tactical asset allocation (TAA) mandaat. Het TAA mandaat is ondergebracht in de categorie 'Cash'.

Het Fonds heeft het beleid de valutarisico's grotendeels af te dekken. Dit leverde in 2013 een positieve bijdrage (0,9%) aan het resultaat van de totale portefeuille op.

2.3.3 Implementatie passief beleggen

Philips Pensioenfondsen belegt sinds 2009 alle aandelen in ontwikkelde markten op een passieve wijze. In een actief beheerde portefeuille probeert de beheerder zijn relevante benchmark te overtreffen. Een passief beheerde portefeuille kopieert de benchmark. Alhoewel actief beheer kans biedt op extra rendement bovenop de benchmark, zijn de kosten hiervan in de regel beduidend hoger. Bovendien is er een kans dat het rendement onder dat van de benchmark blijft. Gedurende het verslagjaar is er een breed opgezet onderzoek uitgevoerd door het Directiebureau naar de mate waarin actief beheer in de resterende portefeuille dient te worden ingezet. Op basis van uitkomsten van dit onderzoek heeft het College van Beheer besloten om eveneens aandelen in opkomende markten en staatsobligaties van ontwikkelde markten passief te gaan beleggen.

Het College van Beheer oordeelde dat de voordelen van actief beheer niet opwegen tegen de nadelen. Een bijkomend voordeel van passief beheer is het terugbrengen van met name de transactiekosten die het Fonds dient te betalen. De portefeuille wordt namelijk alleen aangepast als de samenstelling van de benchmark verandert.

De implementatie van passief beleggen voor aandelen in opkomende markten is gedurende het verslagjaar geïmplementeerd, terwijl volledige implementatie voor staatsobligaties naar verwachting in 2014 wordt afgerond.

2.3.4 Strategische heroriëntatie van de liability matching portefeuille

Zoals in paragraaf 2.3.3 'Implementatie passief beleggen' is toegelicht, heeft het College van Beheer in het verslagjaar besloten dat staatsobligaties passief beheerd moeten worden en bedrijfsobligaties actief. Dit besluit had grote gevolgen voor de liability matching portefeuille, aangezien de portefeuillemanager binnen deze portefeuille een actieve rol had in zowel het beheer van de portefeuille als de verdeling binnen de portefeuille.

De overgang naar een (hoofdzakelijk) passieve aanpak betekent automatisch een nieuwe opzet voor de liability matching portefeuille en de benchmark van die portefeuille. Deze benchmark bestaat voor het grootste gedeelte uit relatief veilige Euro Staatsobligaties met een vergelijkbare

duration als de verplichtingen. Vanuit diversificatie oogpunt wordt daarnaast ook belegd in wereldwijde langlopende staatsobligaties, in wereldwijde bedrijfsobligaties en in (Nederlandse) hypotheeklen. Deze categorieën correleren minder met de geïndexeerde verplichtingen dan Euro staatsobligaties. Er is immers sprake van een mismatch voor zover deze niet-euro beleggingen betreffen. Daarnaast ontstaat er een mismatch omdat bedrijfsobligaties en hypotheeklen een kortere duration hebben dan de verplichtingen. Deze duration mismatch wordt echter gecompenseerd in de swap overlay. Daarnaast zorgt de swap overlay voor de gedeeltelijke afdekking van de inflatiegevoeligheid van de beleggingen ten opzichte van de reële verplichtingen.

Binnen de liability matching portefeuille worden Euro staatsobligaties en wereldwijde staatsobligaties passief beheerd. Bedrijfsobligaties en hypotheeklen worden actief beheerd.

2.3.5 ESG-beleid

Philips Pensioenfonds stelt het financiële belang van zijn deelnemers voorop. Het Fonds is echter van mening dat deze plicht naar onze deelnemers prima samengaat met het integreren van milieu, sociale en governance (ESG) aspecten in het beleggingsbeleid. Philips Pensioenfonds is een van de ondertekenaars van de United Nations Principles for Responsible Investments (UNPRI). Het UNPRI-netwerk is een internationaal sterk groeiende groep van beleggers die zich allen inzetten ter bevordering voor de integratie van ESG in het beleggingsproces.

Beleid in de praktijk

Het ESG-beleid van Philips Pensioenfonds houdt in het kort in dat het Fonds bij zijn beleggingsbeslissingen rekening houdt met milieu (environment), sociale (social) en goed ondernemingsbestuur (governance) aspecten. Het ESG-beleid is in alle categorieën waarin Philips Pensioenfonds belegt, geïmplementeerd. Hieronder worden de vier pijlers van het ESG-beleid verder toegelicht:

1. Uitsluiting

Philips Pensioenfonds wenst niet te beleggen in bedrijven die zijn betrokken bij de productie van controversiële wapens. Dit zijn wapens die geen onderscheid maken tussen militaire en civiele doelen en vaak vele jaren na afloop van een conflict nog slachtoffers maken. Het Fonds stelt jaarlijks een lijst van uitgesloten ondernemingen vast. Hiertoe is het Fonds een samenwerkingsverband aangegaan met een toonaangevende leverancier van onderzoek op het gebied van controversiële wapens. Ook belegt het Pensioenfonds niet in staatsobligaties van landen waartegen internationale sancties zijn afgekondigd en landen die significant achterblijven op ESG-gebied.

2. Meten van ESG-gehalte

Het Fonds heeft zich ten doel gesteld om alle beleggingen periodiek te beoordelen op criteria zoals milieu, mensenrechten, arbeidsomstandigheden en goed ondernemingsbestuur. Op basis van extern onderzoek van diverse leveranciers meet het Fonds op deze manier het ESG-gehalte van de diverse portefeuilles. Momenteel wordt dit uitgevoerd voor alle aandelen, staatsobligaties, bedrijfsobligaties en indirect onroerend goed portefeuilles.

3. Dialoog (engagement) met achterblijvers

Het periodiek vaststellen van het ESG-gehalte van de portefeuilles stelt het Fonds vervolgens in staat om achterblijvers te identificeren. In voorkomende gevallen kan het Fonds besluiten een dialoog aan te gaan met ondernemingen die duidelijk achterblijven op ESG-gebied. Hierbij wordt eveneens gebruikgemaakt van het stemrecht dat Philips Pensioenfonds heeft als aandeelhouder in vele ondernemingen. Naast het aangaan van de dialoog en het gebruik van stemrecht neemt Philips Pensioenfonds in de Verenigde Staten regelmatig deel aan zogenaamde class actions. Het Fonds neemt op die manier juridische stappen ten opzichte van bedrijven die naar mening van het Fonds zijn beleggers niet juist heeft behandeld. Naast het deelnemen aan deze vorm van collectieve rechtszaken kan Philips Pensioenfonds in voorkomende gevallen eveneens optreden als vertegenwoordiger van de gehele class (lead plaintiff).

4. Investeren in voorlopers (doelinvesterings)

Het Fonds allocert beleggingen naar duidelijke voorlopers op ESG-gebied. Deze zogenaamde doelinvesterings brengen een nog meer directe duurzaamheidslink met zich mee.

Stembeleid

Philips Pensioenfonds heeft de uitvoering van zijn stembeleid, net als de uitvoering van de beleggingen, overgedragen aan zijn vermogensbeheerder. De vermogensbeheerder brengt namens Philips Pensioenfonds stemmen uit op zoveel mogelijk aandeelhoudersvergaderingen wereldwijd. Philips Pensioenfonds blijft uiteraard eindverantwoordelijk voor het stemmen. Philips Pensioenfonds geeft elk kwartaal informatie over de uitvoering van het stembeleid via de website www.philipspensioenfonds.nl/esg

Positief oordeel ESG-beleid

Het feit dat Philips Pensioenfonds het ESG-beleid over alle beleggingscategorieën heeft geïmplementeerd, is erkend door de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO). VBDO voert jaarlijks een onderzoek uit naar duurzaam beleggen door pensioenfonds. Philips Pensioenfonds behaalde in het onderzoek van 2013 een tweede plek op de ranglijst van ondernemingspensioenfonds.

In het verslagjaar is eveneens een onderzoeksrapport verschenen van de internationale vredesorganisatie IKV Pax Christi over de financiering van kernwapenproductie. Philips Pensioenfonds wordt in dit rapport genoemd in de rij van instellingen die iedere betrokkenheid bij kernwapenproducten uitsluiten.

Thema: Vernieuwde pensioenregeling als onderdeel van cao-afspraken

Philips en de vakorganisaties hebben in juni 2013 in het arbeidsvoorwaardenoverleg een onderhandelingsresultaat bereikt over een nieuwe cao. Hierin zijn onder andere afspraken gemaakt over een nieuwe Philips-pensioenregeling. Nadat in het arbeidsvoorwaardenoverleg een onderhandelingsresultaat was bereikt, is door Philips aan het College van Beheer gevraagd of de nieuwe pensioenregeling door het Fonds kan worden uitgevoerd. In verband daarmee heeft het College de nieuwe pensioenregeling getoetst op uitvoerbaarheid. Dat behelst onder meer de toets of de nieuwe pensioenregeling voldoet aan wet- en regelgeving. En of de regeling evenwichtig is voor alle aangeslotenen van het Fonds.

Toets door het College van Beheer

In het najaar van 2013 heeft het College ingestemd met de uitvoering van de vernieuwde pensioenregeling. Dit oordeel was gebaseerd op een toets van verschillende aspecten van de pensioenregeling. Deze toets richtte zich niet op de inhoud van de pensioenregeling, maar op de uitvoerbaarheid ervan. Een belangrijke vraag is geweest of de nieuwe regeling financieel haalbaar is. Ofwel, kan de geambieerde pensioenopbouw met een redelijke mate van zekerheid gerealiseerd worden? En welke indexatie-ambitie is haalbaar gelet op de premie-inkomsten? Het College heeft ook beoordeeld of de regeling evenwichtig is voor alle betrokkenen bij het Fonds. De betrokkenen zijn de pensioenopbouwers en pensioenontvangers, de onderneming en voormalige Philips-medewerkers die nog een opgebouwd pensioen hebben bij het Fonds. Het College van Beheer heeft bekeken wat de gevolgen zijn van de uitvoering van de cao-pensioenafspraken voor alle betrokkenen. Daarbij is nagegaan of de risico's die daaruit voortvloeien acceptabel zijn en of zij evenwichtig verdeeld zijn over alle betrokkenen.

37

De toets behelsde ook het vaststellen of de pensioenregeling voldoet aan wet- en regelgeving. Bovendien is gekeken naar onder andere de administratieve uitvoerbaarheid en communicatieaspecten.

Eenmalige bijdrage

Het College van Beheer heeft één voorbehoud gemaakt bij het besluit om de vernieuwde pensioenregeling te gaan uitvoeren. Dit voorbehoud had te maken met de financiering van de vernieuwde regeling. Een belangrijk onderdeel van de gemaakte afspraken was dat de onderneming een eenmalige extra bijdrage betaalt aan het Pensioenfonds van € 600 miljoen. Ten tijde van het besluit van het College was nog niet duidelijk op welke wijze deze bijdrage zou worden voldaan. Het College heeft daarom als voorwaarde gesteld, dat daarover met de onderneming overeenstemming zou worden bereikt. Deze overeenstemming is inmiddels bereikt. Een gedeelte van de bijdrage wordt in contanten voldaan, een gedeelte in beleggingen. In februari 2014 heeft een eerste contante betaling van € 240 miljoen plaatsgevonden. De rest van de bijdrage wordt in de loop van de jaren 2014 en 2015 voldaan door de overdracht van beleggingen en door betaling aan het Fonds van de verkoopopbrengsten van bepaalde beleggingen van de onderneming.

Overigens is het volledige bedrag van € 600 miljoen verwerkt in financiële cijfers van 2014.

Veranderingen in het Philips flex pensioen

Pensioenrichtleeftijd omhoog, flexibiliteit blijft mogelijk

De wettelijke richtlijn voor de pensioenleeftijd was 65 jaar en is sinds 1 januari 2014 67 jaar. De vernieuwde pensioenregeling van Philips is daarop aangepast. Hier geldt nu ook een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar voor de pensioenopbouw. In de vernieuwde pensioenregeling kan men dus langer pensioen opbouwen. Het pensioen wordt hierdoor hoger. Het blijft mogelijk om eerder met pensioen te gaan, namelijk tussen 60 en 67 jaar.

Opbouwpercentage: geen vast gegeven meer

De deelnemer bouwt jaarlijks, net als voor 1 januari 2014, een ouderdomspensioen op tegen een opbouwpercentage van 1,85% van de pensioengrondslag. Het opbouwpercentage van 1,85% is echter geen vast gegeven meer. Onder bepaalde omstandigheden kan het opbouwpercentage door het College worden verlaagd. De deelnemer bouwt dan minder pensioen op. De verwachting is echter dat met het door Philips en de vakbonden afgesproken premiepercentage (vast voor een periode van vijf jaar) en de premiereserve een pensioenopbouw op een niveau van 1,85% per jaar kan worden gerealiseerd.

Andere financiering van uw pensioenregeling

De vernieuwde pensioenregeling heeft een ander karakter vergeleken met de oude pensioenregeling. Het is een uitkeringsovereenkomst met een middelloonambitie. De pensioenregeling wordt gefinancierd met een vast premiepercentage (24%) voor de opbouw van nieuwe pensioenrechten. De onderneming zal geen extra premie of bijdragen betalen indien het Fonds te weinig reserves heeft. Het is daarmee een zogenoemde collectieve beschikbare premieregeling.

38

Dit betekent dat de deelnemer elk jaar pensioenrechten opbouwt over de pensioengrondslag. De pensioenopbouw is echter niet gegarandeerd. De opbouw van het pensioen wordt gefinancierd uit de vaste premie die Philips met de vakbonden heeft afgesproken. Als deze premie in enig jaar niet voldoende is (bijvoorbeeld vanwege een lage rente), bouwt de deelnemer gedurende dat jaar minder pensioen op. Daarmee liggen de risico's in de vernieuwde regeling anders. Deze verschuiven naar de pensioenopbouwers.

Vanaf 1 april 2014 gaan Philips-medewerkers ook maandelijks een eigen bijdrage betalen voor het pensioen via het salaris. Deze bijdrage wordt geleidelijk ingevoerd: 1% vanaf 1 april 2014 en 2% vanaf 1 januari 2015. Deze eigen bijdrage wordt berekend over de pensioengrondslag.

Extra waarde

Door het vaste premiepercentage is het voor de onderneming duidelijk wat de jaarlijkse pensioenpremie is, maar het gevolg is wel dat de risico's in de vernieuwde regeling anders zijn verdeeld over de verschillende betrokkenen bij het Fonds. Niet alleen omdat het opbouwpercentage niet meer vast is, maar ook omdat de onderneming niet verplicht is om extra premie te betalen in een situatie dat het Pensioenfonds te weinig reserves heeft. De nieuwe afspraken over premiebetaling raken daarmee potentieel dus zowel de pensioenopbouwers, de pensioenontvangers als de premievrije polishouders.

Vanwege deze verschuiving van de risico's heeft Philips een eenmalige extra bijdrage toegezegd aan het Pensioenfonds ter waarde van € 600 miljoen. Van deze eenmalige bijdrage heeft € 500 miljoen direct een positieve invloed op de financiële positie van het Pensioenfonds, waardoor de dekkingsgraad per eind februari 2014 met ongeveer 3 procentpunten is gestegen tot 114%. Van

de resterende € 100 miljoen van de eenmalige bijdrage wordt, volgens de gemaakte cao-afspraken, een zogenoemde 'premiereserve' gevormd. Dit is een aparte pot die zonodig kan worden ingezet voor de waarborging van de pensioenopbouw van de huidige Philips-medewerkers in het Philips flex pensioen. Dat is aan de orde als de vaste premie van 24% in enig jaar niet voldoende is voor financiering van de pensioenopbouw in dat jaar. Daarnaast kan de premiereserve worden gebruikt om een (gedeeltelijke) verhoging van de reeds opgebouwde pensioenrechten van de pensioenopbouwers mee te financieren.

2.4 Pensioenen

2.4.1 Indexatie

Indexatiebeleid

Philips Pensioenfonds streeft ernaar ieder jaar het opgebouwde pensioen te verhogen met de stijging van de prijzen volgens de afgeleide consumentenprijsindex van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Voor pensioenopbouwers kan het College van Beheer besluiten een hogere indexatie voor het opgebouwde pensioen te realiseren. Gestreefd wordt dan naar de looninflatie op basis van de collectieve schaal aanpassingen binnen Philips in plaats van de prijsinflatie. Voorwaarde is wel dat de premiereserve daartoe voldoende middelen bevat.

Het Pensioenfonds is niet verplicht om de pensioenen te verhogen. Of en in welke mate deze verhoging plaatsvindt, is ieder jaar opnieuw afhankelijk van besluitvorming door het College van Beheer. Bij verhoging met de stijging van de prijzen beoordeelt het College onder meer of en in hoeverre een verhoging verantwoord is gelet op de financiële positie van het Fonds en de mogelijke toekomstige ontwikkelingen daarin. Bij verhoging op basis van looninflatie beoordeelt het College onder meer of en in hoeverre een verhoging verantwoord is gelet op de financiële positie van de premiereserve en de ontwikkeling daarin.

Financiering indexatie

Tot 2014 had Philips Pensioenfonds geen geld gereserveerd om de verhoging van de opgebouwde pensioenen te realiseren. Verhogingen dienden gefinancierd te worden uit (in het verleden behaalde) beleggingsopbrengsten.

Vanaf 2014 is het indexatiebeleid door nieuwe cao-afspraken gewijzigd. Philips Pensioenfonds heeft nog steeds geen geld gereserveerd om de verhoging van de pensioenen met de stijging van de prijzen te realiseren. Verhogingen met de stijging van de prijzen dienen gefinancierd te worden uit (in het verleden behaalde) beleggingsopbrengsten. Het Fonds heeft wel geld gereserveerd ter financiering van de verhoging op basis van het verschil van de looninflatie en prijsinflatie. Deze verhogingen kunnen worden gefinancierd uit de premiereserve. Zie voor meer uitleg over de premiereserve de thema-pagina's 'Vernieuwde pensioenregeling als onderdeel van cao-afspraken' (pagina 37 t/m 39).

Indexatie 2013

Het College van Beheer heeft in januari 2013 opnieuw moeten besluiten om de pensioenen in 2013 niet te indexeren. Om te mogen en te kunnen indexeren moet aan bepaalde voorwaarden zijn voldaan. Eén van die voorwaarden is dat de dekkingsgraad hoger is dan het niveau van de vereiste dekkingsgraad (eind december 2012: 107%). Indexatie is ook bij een dekkingsgraad boven dat niveau echter geen vanzelfsprekendheid. De maatregelen rond indexatie zijn voor het herstelplan van groot belang, omdat het verhogen van de pensioenen door indexatie grote negatieve invloed heeft op de financiële herstelkracht van het Pensioenfonds. De pensioenontvangers en de pensioenopbouwers die door dit indexatiebesluit direct geraakt zijn, hebben in februari 2013 een persoonlijk bericht hierover ontvangen.

Indexatie 2014

Pensioenontvangers en houders van een premievrije polis

Het is de ambitie van Philips Pensioenfonds om het pensioen van pensioenontvangers en premievrije polishouders jaarlijks te verhogen met de prijsinflatie. Nu de financiële positie per eind 2013 is verbeterd tot een niveau dat net boven de vereiste dekkingsgraad ligt, heeft het College van Beheer besloten de ingegane pensioenen en premievrije pensioenen per 1 april 2014 te verhogen met 0,3%. De prijsinflatie over het afgelopen jaar was 1,0% (gebaseerd op de afgeleide consumentenprijsindex zoals vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek).

Pensioenontvangers en houders van een premievrije polis hebben per 1 april 2014 een indexatie achterstand van 6,5%.

Pensioenopbouwers in het Philips flex pensioen

Als het opgebouwde pensioen binnen het Philips flex pensioen wordt verhoogd, gebeurt dat op een vast moment (1 april). Daarbij streeft het College naar verhoging met het niveau van de collectieve schaalaaanpassingen binnen Philips. Omdat de financiële positie is verbeterd tot een niveau dat net boven de vereiste dekkingsgraad ligt, heeft het College van Beheer besloten het opgebouwde pensioen van pensioenopbouwers binnen het Philips flex pensioen per 1 april 2014 te verhogen met 2,05%. De ambitie, gebaseerd op de collectieve schaalaaanpassingen in het afgelopen jaar, was 4,5%.

Voor het opgebouwde pensioen in het huidige Philips flex pensioen bestaat het indexatiebesluit uit twee delen:

1. Verhoging op basis van de prijsinflatie die wordt gefinancierd uit het pensioenvermogen (hieruit komt in 2014 een gedeeltelijke verhoging van 0,3%).
2. Verhoging op basis van het (positieve) verschil tussen de loon- en prijsinflatie die wordt gefinancierd uit de premiereserve (hieruit komt in 2014 een gedeeltelijke verhoging van 1,75%).

Pensioenopbouwers binnen het Philips flex pensioen hebben per 1 april 2014 een indexatie achterstand van 6,4%.

Pensioenopbouwers in het Philips Executives Pension Plan

Deelnemers aan het Philips Executives Pension Plan bouwen een deel van hun pensioen op binnen het Average Pay plan (Defined Benefit). Het College van Beheer streeft ernaar dit deel van het pensioen te verhogen met het niveau van de collectieve schaalaaanpassingen binnen Philips. Omdat de financiële positie is verbeterd tot een niveau dat net boven de vereiste dekkingsgraad ligt, heeft het College van Beheer besloten het opgebouwde pensioen van pensioenopbouwers binnen het Philips Executives Pension Plan per 1 juni 2014 te verhogen met 0,45%. De ambitie, gebaseerd op de collectieve schaalaaanpassingen in het afgelopen jaar, was 1,5%.

Pensioenopbouwers binnen het Philips Executives Pension Plan hebben per 1 juni 2014 een indexatie achterstand van 9,7%.

2.4.2 Continuïteitsanalyse

Omdat de overgang naar een beschikbare premieregeling met een middelloon ambitie een ingrijpende wijziging is in het beleid van het Fonds, is het wettelijk verplicht om een continuïteitsanalyse uit te voeren. In zo'n analyse wordt de toekomst van het pensioenfonds (de dekkingsgraad, opbouw, indexatie etc.) gesimuleerd onder verschillende economische scenario's. Met deze analyse moet een pensioenfonds onder andere aantonen dat de kans dat de premie niet kostendekkend is of tijdens een dekkingstekort niet bijdraagt aan herstel voldoende klein is.

Het College van Beheer heeft in het verslagjaar een continuïteitsanalyse uit laten voeren. Uit de analyse bleek onder meer dat het Fonds op basis van criteria die DNB hanteert consistent is gegeven de ambitie om 100% te indexeren. Daarnaast maakte de analyse duidelijk dat de vaste premie van 24%, in combinatie met de bestemde premiereserve, gedurende de komende vijf jaar voldoende is om in de meeste scenario's de volledige 1,85% opbouw te kunnen geven. Ook draagt de premie naar verwachting bij aan herstel als er sprake is van onderdekking. Desondanks heeft het College van Beheer besloten om het beleggingsbeleid aan te passen om de kansen op indexatie te vergroten. (Zie paragraaf 2.10 'Verwachtingen 2014' voor meer informatie over dit besluit.)

2.4.3 Premie

Per 1 januari 2014 is het premiebeleid gewijzigd als gevolg van de wijziging van het type regeling naar een uitkeringsovereenkomst met een middelloonambitie. Het gewijzigde premiebeleid is vastgelegd in de Uitvoeringsovereenkomst. De berekeningsmethodiek is vastgesteld met inachtnaam van wet- en regelgeving.

In deze paragraaf geven we een overzicht van de ontvangen premie in 2013 (Premiebeleid 2013), gaan we kort in op het gewijzigde premiebeleid (Premiebeleid 2014) en gaan we in op premierestituties welke in het verleden hebben plaatsgevonden (Premierestituties).

Premiebeleid 2013

Tot en met 2013 was de hoogte van de pensioenpremie geen vast gegeven, maar hing de hoogte van de pensioenpremie af van de financiële positie van het Pensioenfonds en vooral ook van de hoogte van de rente. Hoe lager de rente, hoe hoger de premie. Als de financiële positie op basis van fondsgrondslagen goed was, dan kon er onder de Uitvoeringsovereenkomst sprake zijn van premiekortingen. Onder bepaalde voorwaarden was Philips op grond van de Uitvoeringsovereenkomst verplicht een extra (gemaximeerde) opslag op de pensioenpremie te betalen, de zogenoemde 'vermogensopslag'. Naast de vermogensopslag bevatte de Uitvoeringsovereenkomst geen verdere verplichtingen tot extra bijdragen van de onderneming.

De premie wordt per kwartaal voldaan. In het onderstaande schema is weergegeven hoe de jaarlijks te betalen premie in het verslagjaar is opgebouwd.

Opbouw pensioenpremie DB-regelingen¹⁹ 2013 <i>in miljoenen euro's</i>	
Jaarlijkse inkoop nominale pensioenopbouw	150
Indexatieopslag	47
Solvabiliteitsopslag	11
Overige opslagen	10
Kostendekkende premie	218
Vermogensopslag	28
Solvabiliteitsvrijval als gevolg van uitkeringen	-
Te betalen premie DB-regelingen	246

Totale pensioenpremie 2013²⁰ <i>in miljoenen euro's</i>	
Pensioenpremie DB-regelingen	246
Premiebijdrage voor risico deelnemers (DC-regelingen)	10
Totale premie	256

Premiebeleid 2014

Zoals in de cao-afspraken is vastgelegd is vanaf 2014 de hoogte van de pensioenpremie voor deelnemers aan het Philips flex pensioen gelijk aan een vast percentage van het pensioengevend salaris. Het percentage is voor een periode van vijf jaar (1 januari 2014 tot en met 31 december 2018) afgesproken door Philips en de vakbonden, en is vastgesteld op 24%. De premie dient (na aftrek van kosten) ter financiering van de opbouw volgens het geambieerde opbouwpercentage (1,85%). Indien er daarna nog premie over is, dan wordt dit deel van de premie toegevoegd aan de premiereserve. De premiereserve komt ook voort uit de cao-afspraken en is een aparte reserve die niet tot het pensioenvermogen behoort en daarmee geen invloed heeft op de dekkingsgraad. De gelden uit de premiereserve dienen ter financiering van:

- 1- geambieerde pensioenopbouw;
- 2- extra indexatie ten behoeve van de pensioenopbouwers binnen het Philips flex pensioen ter grootte van het verschil tussen de cao-verhoging (looninflatie) en de prijsinflatie;
- 3- in het verleden niet (volledig) verleende extra indexaties zoals bedoeld onder 2.

¹⁹ Hier is de totale pensioenpremie vermeld exclusief premiebijdrage in het beschikbare premiedeel van het Philips Executives Pension Plan en van het Philips flex pensioen (pre-pensioneringsregeling).

²⁰ Hier is de totale pensioenpremie vermeld inclusief premiebijdrage in het beschikbare premiedeel van het Philips Executives Pension Plan en van het Philips flex pensioen (pre-pensioneringsregeling).

Het premiebeleid 2014 voor deelnemers aan de EPP-regeling is ook gewijzigd ten opzichte van premiebeleid 2013, de premie is namelijk gelijk aan de gedempte kostendekkende premie. Premieopslagen en premiekortingen zijn vervallen. Zie de thema-pagina's 'Vernieuwde pensioenregeling als onderdeel van cao-afspraken' voor meer informatie (pagina 37 t/m 39).

Rapport 'Premie in historisch perspectief'

Philips Pensioenfonds heeft enige jaren de pensioenen niet kunnen verhogen door indexatie. Als gevolg hiervan zijn er vanuit de aangeslotenen veel vragen gesteld over het gehanteerde premiebeleid. Deze vragen spitsten zich veelal toe op de bijdragen van de onderneming. Daarbij werd ook steeds gerefereerd aan de restituties aan de onderneming in het verleden.

Het College van Beheer begrijpt dat deze vragen spelen en vond het daarom belangrijk om een extern deskundig oordeel te krijgen over het gevoerde premiebeleid en de naleving daarvan. Het College heeft daarom een bureau gevraagd hiernaar onderzoek te doen. Het rapport is in mei 2013 gepubliceerd op de website van het Fonds.

Het onderzoek richtte zich op de periode 1972-2011, die is onderverdeeld in vier periodes. Uit het onderzoeksrapport bleek dat het financieringsbeleid van het Pensioenfonds in drie van de vier onderzochte periodes kan worden gekwalificeerd als 'meer dan prudent'. Dat betekent dat het premiebeleid paste bij wat in die tijd gebruikelijk was, en dat Philips Pensioenfonds daar bovenop extra zekerheden inbouwde. In één periode werd het premiebeleid bestempeld als 'prudent'. Het rapport toont ook aan, dat consequent is gehandeld volgens de eerder overeengekomen financieringsafspraken. Dat betekent dat zowel Philips als het Pensioenfonds zich aan de gemaakte premieafspraken heeft gehouden. Tweemaal is door het Pensioenfonds een hogere bijdrage ontvangen dan volgens de financieringsafspraken was voorgeschreven.

44

2.4.4 Verzekeringstechnische analyse

Net als ieder ander pensioenfonds maakt Philips Pensioenfonds voor zijn financiële opzet gebruik van veronderstellingen. Deze veronderstellingen hebben onder andere betrekking op de gemiddelde marktrente, de verwachte hoogte van kosten en de verwachte sterfte onder deelnemers. De verzekeringstechnische analyse maakt inzichtelijk welke verschillen er zijn tussen de vooraf gedane veronderstellingen en de werkelijkheid zoals na afloop van het jaar vastgesteld. Deze analyse resulteert in technische winst- en verliesbronnen, ofwel geeft weer of de werkelijkheid in positieve dan wel negatieve zin afwijkt van de gedane veronderstellingen.

In het onderstaande overzicht is een samenvatting opgenomen van alle componenten van de verzekeringstechnische analyse. De ontwikkeling van het pensioenvermogen is inzichtelijk gemaakt, evenals de ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen. Het verschil in de ontwikkeling van het pensioenvermogen en de ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen levert het verzekeringstechnisch resultaat.

De verschillende onderdelen van de verzekeringstechnische analyse worden hierna toegelicht.

Verzekeringstechnische analyse in miljoenen euro's	Pensioenvermogen	Voorziening pensioenverplichtingen	Resultaat
Stand einde vorig verslagjaar	15.207	14.592	
Beleggingen	105	51	54
Salaris- en indexatieontwikkeling	-	3	-3
Premie	246	194	52
Gehanteerde kanssystemen	-704	-720	16
In- en uittredingen	1	1	0
Kosten	-17	-24	7
Wijziging actuariële grondslagen	-	-6	6
Rentetermijnstructuur	-	-350	350
Diversen	15	52	-37
Stand einde verslagjaar	14.853	13.793	445

Beleggingen

De werkelijke beleggingsopbrengsten over 2013 bedroegen € 105 miljoen. De benodigde rentetoevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen bedroeg € 51 miljoen. Per saldo resulteerde dit in een positief resultaat van € 54 miljoen. Het positieve beleggingsresultaat is veroorzaakt door het positief rendement in de return portefeuille. De matching portefeuille heeft in 2013 een negatief rendement behaald. Dit negatief rendement werd veroorzaakt door de stijgende marktrente. De stijging van de marktrente zorgde echter ook voor een aanzienlijke daling van de voorziening pensioenverplichtingen (zie de post 'Rentetermijnstructuur').

45

Salaries- en indexatieontwikkeling

Het College van Beheer heeft in januari 2013 besloten om de pensioenen in 2013 niet te indexeren. Het resultaat op salaris- en indexatieontwikkeling (€ 3 miljoen) wordt veroorzaakt door onvoorwaardelijke indexaties van verschillende kleine groepen deelnemers die nog vallen onder oude pensioenregelingen.

Premie

De ontvangen premie over 2013 bedroeg € 246 miljoen. De benodigde premie door toevoeging van nieuwe nominale pensioenopbouw voor de actieven aan de voorziening pensioenverplichtingen bedroeg € 194 miljoen. Per saldo resulteerde dit in een positief resultaat van € 52 miljoen. Het verschil tussen de benodigde premie en de ontvangen premie wordt veroorzaakt door de rentetermijnstructuur (negatief effect), 'indexatieopslag' (positief effect) en 'vermogensopslag' (positief effect).

Gehanteerde kanssystemen

De betaalde uitkeringen, inclusief afkopen bedroegen over 2013 € 704 miljoen. De verlaging van de voorziening pensioenverplichtingen vanwege uitkeringen bedroeg € 720 miljoen. Per saldo resulteerde dit in een positief resultaat van € 16 miljoen.

Het resultaat op 'Gehanteerde kanssystemen' betreft onder andere het verschil tussen de werkelijke uitkeringen en de verwachte uitkeringen. Bij de verwachte uitkeringen wordt rekening gehouden met veronderstellingen ten aanzien van levensverwachting van de aangesloten en hun nabestaanden.

In- en uittredingen

De inkomende waardeoverdrachten in 2013 bedroegen € 7 miljoen tegenover de uitgaande waardeoverdrachten van € 6 miljoen. Per saldo werd er € 1 miljoen overgedragen naar het Pensioenfonds. De toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen vanwege de inkomende waardeoverdrachten, was gelijk aan € 8 miljoen. De vrijval uit de voorziening pensioenverplichtingen vanwege de uitgaande waardeoverdrachten, was gelijk aan € 7 miljoen. Per saldo ging de voorziening pensioenverplichtingen met € 1 miljoen omhoog. Bij individuele waardeoverdrachten worden de wettelijke overdrachtsregels gehanteerd die anders zijn dan de rekenregels die Philips Pensioenfonds hanteert bij het opstellen van de jaarrekening. In het verslagjaar was het resultaat op in- en uittredingen derhalve € 0 miljoen.

Kosten

Het resultaat op kosten is het verschil tussen de kosten waarmee in de veronderstellingen rekening is gehouden en de werkelijke kosten. Het resultaat op kosten kwam in het verslagjaar uit op € 7 miljoen positief.

Wijziging actuariële grondslagen

Het resultaat op actuariële grondslagen bedroeg in het verslagjaar € 6 miljoen. Dit resultaat wordt veroorzaakt doordat de hoogte en systematiek van kostenopslagen eind 2013 is gewijzigd. Tot eind 2013 zijn de volgende kostenopslagen op de voorziening pensioenverplichtingen gehanteerd: opslag excassokosten (1,5%) over de totale voorziening pensioenverplichtingen en opslag administratiereserve (1,5%) over een deel van de voorziening pensioenverplichtingen (namelijk over de voorziening pensioenverplichtingen van pensioenopbouwers en houders premievrije polissen). Vanaf eind 2013 wordt één kostenopslag op de voorziening pensioenverplichtingen gehanteerd: toekomstige uitvoeringskosten (2%) over de totale voorziening pensioenverplichtingen.

Rentetermijnstructuur

In 2013 is de door de DNB voorgeschreven rente gestegen. Dit leidde tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen van € 350 miljoen.

Diversen

Het resultaat op diversen bedroeg in het verslagjaar € 37 miljoen negatief. Het resultaat op 'diversen' wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat het toekomstig te verwachten verlies vanwege een bepaling in het eindloonreglement (ruim € 40 miljoen) reeds volledig is verwerkt in de voorziening pensioenverplichtingen van eind 2013.

2.4.5 Klachten

Het totaal aantal klachten in het jaar 2013 was lager dan het totaal aantal klachten in het voorgaande jaar. De klachten hadden betrekking op terugvordering van onterecht ontvangen uitkeringen, echtscheidingsberekeningen en informatieverstrekking bij een collectieve waardeoverdracht.

	2013	2012	2011	2010	2009
Aantal klachten	7	10	12	16	17
Gehonoreerd	2	3	5	6	4
Afgewezen	5	7	7	10	13

De Klachtencommissie heeft in 2013 vijf klachten afgewezen. Twee deelnemers zijn gedeeltelijk tegemoet gekomen in hun klacht. Indien een klacht door de Klachtencommissie wordt afgewezen, heeft de belanghebbende de mogelijkheid zich te wenden tot de Ombudsman Pensioenen. De Ombudsman Pensioenen vraagt, na ontvangst van een klacht, aan de Klachtencommissie om een toelichting op het besluit om de klacht af te wijzen, waarna de Ombudsman daaromtrent een oordeel uitspreekt. In het verslagjaar heeft de Ombudsman de Klachtencommissie twee keer verzocht om een toelichting op een besluit tot afwijzing van een klacht. De Ombudsman heeft in beide gevallen het oordeel van de Klachtencommissie bevestigd.

47

2.4.6 Overige onderwerpen

Opslagpercentages in verband met arbeidsongeschiktheid

In het verslagjaar is onderzocht of de opslagpercentages in verband met arbeidsongeschiktheid die worden gehanteerd in de pensioenpremie, aangepast kunnen worden. Aanleiding voor dit onderzoek was de wettelijke maatregel om de AOW leeftijd stapsgewijze te verhogen naar 67 jaar en de afspraak om de toereikendheid van de premieopslagen ter dekking van het arbeidsongeschiktheidsrisico periodiek te toetsen. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek heeft het College per 1 januari 2014 de opslagpercentages licht verhoogd.

Premie Anw-hiaatverzekering vanaf 1 april 2013

Pensioenopbouwers hebben op verschillende momenten de mogelijkheid een Anw-hiaatverzekering af te sluiten. De Anw-hiaatverzekering is bedoeld om het tekort op of gemis aan een uitkering vanuit de Algemene nabestaandenwet (Anw) op te vangen. De overgang op de nieuwe AG prognosetafel 2012-2062 per eind 2012 en de wettelijke maatregel om de AOW leeftijd stapsgewijs te verhogen naar 67 jaar zijn aanleiding geweest tot een lichte verlaging van de premie van de Anw-hiaatverzekering. De premie is per 1 april 2013 gewijzigd.

Wijziging actuariële grondslagen

De toereikendheid van de kostenopslagen worden periodiek getoetst. Aan de hand van deze periodieke toets is er onderzocht of de kostenopslagen op de pensioenpremie en de voorziening pensioenverplichtingen aangepast kunnen worden. Op basis van dit onderzoek zijn de kostenopslagen per eind 2013 aangepast naar voorziening toekomstige uitvoeringskosten van 2% van de totale voorziening. Deze aanpassing heeft nauwelijks materiele impact gehad.

Aanpassing prepensioneringsregeling

Per 1 april 2014 wijzigt de verdeling van het prepensioneringskapitaal van deelnemers aan de prepensioneringsregeling over de beleggingsfondsen. De verdeling van het prepensioneringskapitaal over de drie beleggingsfondsen op verschillende leeftijden is vastgelegd in de zogenoemde 'Dymix-tabel'. Per 1 april 2014 wijzigt de Dymix-tabel. Daarvoor is een aantal redenen:

Verhoging pensioenrichtleeftijd Philips flex pensioen

Het Philips flex pensioen is per 1 januari 2014 vernieuwd. Eén van de wijzigingen betreft de pensioenrichtleeftijd. Deze is verhoogd van 65 jaar tot 67 jaar. De Dymix-tabel is daarop aangepast en geeft nu ook de verdeling van de beleggingen aan tot de leeftijd van 67 jaar.

Optimalisering verdeling beleggingen

Het prepensioneringskapitaal van deelnemers bestaat uit twee soorten kapitaal: het startkapitaal en het spaarkapitaal. De basisgedachte achter de Dymix-methode is dat kort voor pensionering van de deelnemer zo weinig mogelijk risico wordt genomen. Om dit te bereiken heeft Philips Pensioenfonds voor beide kapitalen afzonderlijk een optimale verdeling over de beleggingsfondsen vastgesteld. Voor het startkapitaal is dit beleggen in het geldmarktfonds. Voor het spaarkapitaal is beleggen in het obligatiefonds zoveel mogelijk risicovrij. Daarom is voortaan sprake van twee verschillende Dymix-tabellen: één voor het startkapitaal en één voor het spaarkapitaal.

2.5 Goed pensioenfondsbestuur

In het verslagjaar hebben er veel wettelijke ontwikkelingen plaatsgevonden wat betreft het onderwerp 'Goed pensioenfondsbestuur'. Zo is de nieuwe 'Wet versterking bestuur pensioenfondsen' in augustus inwerking getreden. Ondanks dat een aantal relevante bepalingen van deze wet pas per 1 juli 2014 inwerking treedt, wordt in deze paragraaf al aandacht besteed aan dit onderwerp. De invloed van deze nieuwe wet voor de structuur van Philips Pensioenfonds is namelijk groot.

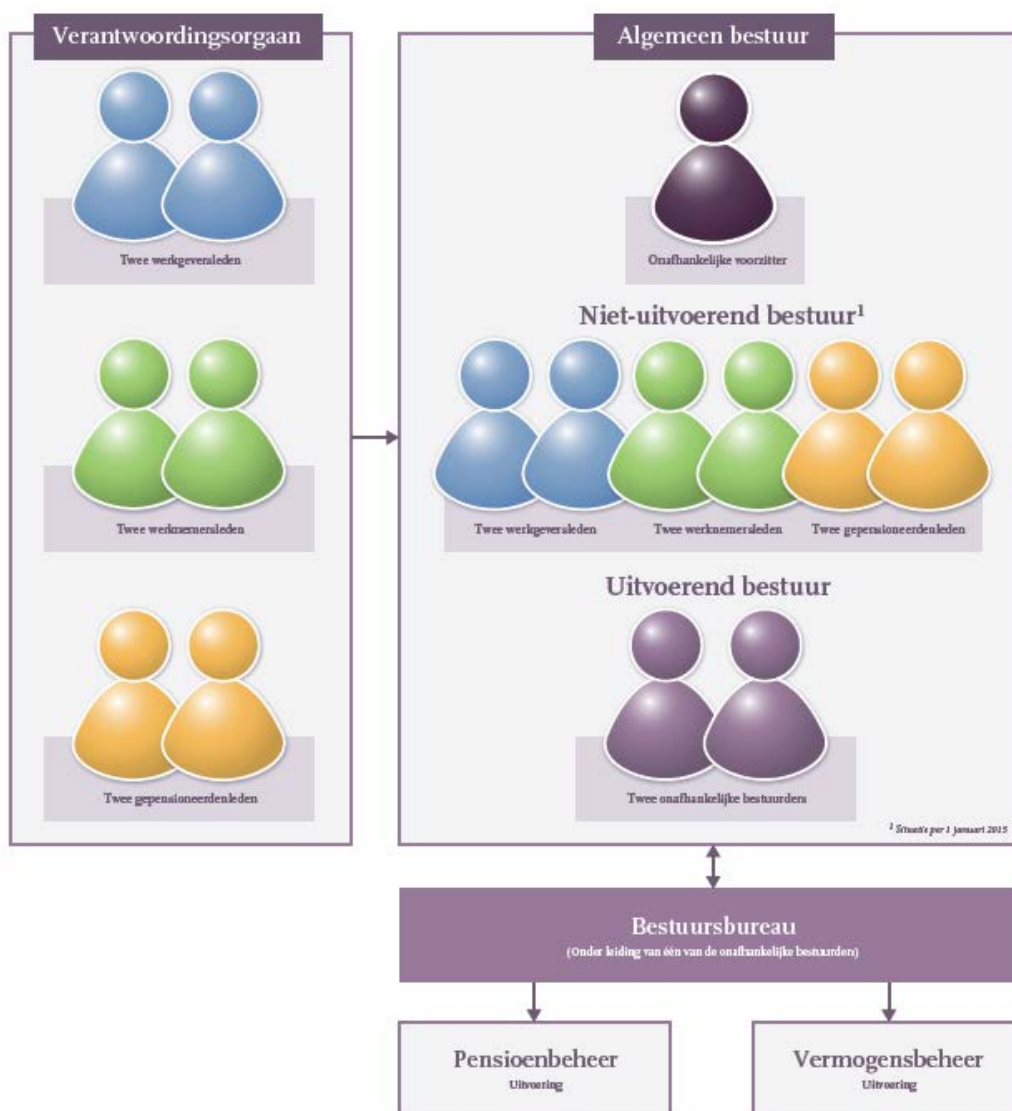
Wet versterking bestuur pensioenfondsen

Deze wet heeft een verbetering van het bestuur, de verantwoording en het intern toezicht tot doel. De aanleiding voor de vernieuwde wetgeving is dat de toegenomen complexiteit van het besturen van een pensioenfonds vraagt om een andere organisatiestructuur dan voorheen en nog meer dan vroeger om deskundige bestuurders en interne toezichthouders die zelf 'in control' zijn en het belang van belanghebbenden bij al hun handelen scherp in beeld hebben. Om het bestuur en intern toezicht te versterken worden bepaalde governance structuren voorgeschreven en worden de deskundigheidseisen voor bestuursleden en andere beleidsbepalers verder verzwaaard. Om te voldoen aan de nieuwe wet moet ieder pensioenfonds ervoor zorgen dat het bestuursmodel past binnen de nieuwe wetgeving. Op 1 juli 2014 treden de aangepaste bestuursmodellen in werking én moeten zij operationeel zijn. Binnen de Wet versterking bestuur pensioenfondsen is er keuze uit vijf verschillende bestuursmodellen.

Philips Pensioenfonds: one-tier board (omgekeerd gemengd model)

Bestuurswerk is een tijdrovende bezigheid en Philips Pensioenfonds vindt het belangrijk dat bestuursleden zich richten op hun hoofdtaak: de koers van het Fonds bepalen, de beleidsvorming. Er is daarom uitgebreid onderzoek gedaan naar de bestuursmodellen in de nieuwe wet voordat er een keuze is gemaakt voor het model dat het beste past bij het Pensioenfonds. Er is gekozen voor de one-tier board, ofwel het 'omgekeerd gemengd model'. In dit model blijven vertegenwoordigers van de werkgever, werknemers en gepensioneerden rechtstreeks vertegenwoordigd in het bestuur. In het nieuwe model worden zij 'niet uitvoerend bestuurder'. In hun nieuwe rol zijn zij zowel bestuurder als toezichthouder, waarbij de nadruk meer komt te liggen op de toezichthoudende rol. Daarnaast maken twee onafhankelijke deskundigen deel uit van het bestuur. Zij vormen het zogenoemde 'Dagelijks Bestuur'. Het bestuur ('Algemeen Bestuur') wordt aangevoerd door een onafhankelijke voorzitter. Hieronder worden de belangrijkste argumenten gegeven voor keuze van het one-tier board model:

- Doordat de uitvoerend bestuurders 'professionals' zijn en een onafhankelijk (ter zake kundig) voorzitter wordt aangesteld, vindt een vergroting van de deskundigheid en professionaliteit plaats binnen het bestuursorgaan.
- De vertegenwoordigers van de drie geledingen blijven lid van het bestuur en houden ook een bestuursverantwoordelijkheid.
- De dagelijkse leiding wordt gedelegeerd aan het Dagelijks Bestuur. En er zal prake zijn van een formele taakverdeling tussen niet-uitvoerend en het Dagelijks Bestuur. Hiermee wordt beoogd efficiënter te kunnen werken.
- De vergroting van de deskundigheid en professionalisering binnen het bestuursorgaan en de formele taakverdeling binnen het bestuur, geeft de vertegenwoordigers van de geledingen de gelegenheid een meer toezichthoudende rol aan te nemen ten opzichte van de huidige situatie.

'Principes voor goed pensioenfondsbestuur' / 'Code Pensioenfondsen'

Gedurende het verslagjaar voldeed de manier waarop Philips Pensioenfonds was ingericht en werd bestuurd aan de Pensioenwet en daarmee aan de 'Principes voor goed pensioenfondsbestuur'. De principes zijn per 1 januari 2014 vervangen door de 'Code Pensioenfondsen'.

De Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid hebben samen de Code Pensioenfondsen opgesteld. De Code bevat bepalingen over het functioneren van de verschillende bestuurlijke organen binnen een pensioenfonds en gaat ook uitgebreid in op de daaraan gekoppelde thema's als benoemingen en zittingstermijnen.

Partijen beogen met de Code de verhoudingen binnen het pensioenfonds en de communicatie met de belanghebbenden transparanter te maken en bij te dragen aan het versterken van 'goed pensioenfondsbestuur'.

De Code richt zich op de drie bestuurlijke kernfuncties: besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen. Dit alles in goede balans via een sluitend systeem van controle en evenwicht tussen de functies. Want alleen als een pensioenfonds de juiste balans weet te vinden tussen de bestuurs-, toezicht- en verantwoordingsfunctie kan het optimaal functioneren.

Vergaderfrequentie

Het College van Beheer vergaderde in 2013 twaalf keer. Het Verantwoordingsorgaan heeft in 2013 twee keer met een afvaardiging van het College van Beheer en twee keer met het Directiebureau vergaderd. In het volgende overzicht wordt de vergaderfrequentie van de verschillende Commissies gedurende het verslagjaar weergegeven.

Aantal vergaderingen	2013
Beleggingscommissie	7
Pensioencommissie	8
Klachtencommissie	3
Communicatiecommissie	5
Auditcommissie	6
Governancecommissie	5

De Beleggingscommissie en Pensioencommissie hebben in het verslagjaar twee gezamenlijke vergaderingen gehad.

Zelfevaluatie College van Beheer

Zowel de 'Principes voor goed pensioenfondsbestuur' als de nieuwe 'Code Pensioenfondsen' schrijven voor dat het College van Beheer zijn functioneren evalueert. Zelfevaluatie biedt een kans het functioneren van het College van Beheer (nog) verder te verbeteren. In maart 2013 heeft het College van Beheer een zelfevaluatie gehouden. De punten die hieruit naar voren kwamen, zijn uitvoerig door het College besproken. Op verschillende punten is actie ondernomen.

51

Geschiktheid van het College

Het besturen van een pensioenfonds is een grote verantwoordelijkheid. Het College van Beheer is immers verantwoordelijk voor de pensioenen van alle deelnemers. Die verantwoordelijkheid vraagt om specifieke geschiktheid. De beleidsregel deskundigheid is in 2012 aangepast naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Wet introductie geschiktheidseis. De beleidsregel heet vanaf nu Beleidsregel Geschiktheid 2012.

Opleidingen

Om de deskundigheid van het College op peil te houden en te verdiepen, kent het Fonds een opleidingsplan voor de leden van het College van Beheer. Het opleidingsplan is een onderdeel van het deskundigheidsplan. Jaarlijks vinden er opleidingsdagen plaats voor het voltallige College van Beheer.

De jaarlijkse opleidingsdagen van het College van Beheer vonden in het verslagjaar plaats in de maand juni en bestond uit een op maat gemaakte opleiding 'het besturen van een ondernemingspensioenfonds' van Stichting Pensioen Opleidingen. Een breed scala aan onderwerpen is aan bod gekomen zoals verslaglegging, actuariële begrippen, vermogensbeheer en uitbesteding. Het betrof een verdiepingsslag op de reeds bij het College aanwezige kennis en de laatste actualiteiten rondom de genoemde thema's zijn behandeld.

Naast de opleidingsdagen voor het College van Beheer hebben in 2013 ook binnen diverse afzonderlijke commissies opleidingssessies plaatsgevonden. Voorafgaand aan deze sessies is er eerst bekeken wat de opleidingsbehoeften van de commissieleden waren.

Geschiktheid

De Pensioenfederatie heeft een plan van aanpak 'geschiktheid' opgesteld waarin staat dat het wenselijk is eisen te stellen aan de deskundigheid van bestuursleden van pensioenfondsen. Hieruit vloeit voort dat binnen het bestuur van een pensioenfonds sprake moet zijn van twee geschiktheidsniveaus. De overstap van deskundigheidsniveaus naar geschiktheidsniveaus heeft behalve met de veranderde, complexere context van het besturen van een pensioenfonds te maken met de verwachte implicaties van de Beleidsregel geschiktheid 2012. De overstap naar de geschiktheidsniveaus A en B komt neer op het volgende:

- A. omvat het oude deskundigheidsniveau 1 en deels 2 alsmede de nieuwe eisen ten aanzien van competenties en professioneel gedrag.
- B. betreft een verdieping van het niveau A. Iedere bestuurder (en dus ook ieder bestuur) voldoet aan niveau A. Uit oogpunt van verdere professionalisering wordt niveau B aanbevolen. Uiteraard is daarbij differentiatie op de onderdelen van niveau B denkbaar.

Elk bestuur beschikt als geheel over het geschiktheidsniveau A en waar het bestuur dat zelf nodig acht over geschiktheidsniveau B.

Het College van Beheer van Philips Pensioenfonds vindt dat de collectieve geschiktheid van de Collegeleden toereikend is.

Nieuwe (aspirant-)leden van het College worden geacht geschikt te zijn. In beginsel worden zij geacht om een opleiding gericht op het besturen van een ondernemingspensioenfonds te volgen. Ook het doorlopen van een assessment, uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij behoort tot de mogelijkheden. Beoordeling van de nieuwe (aspirant-)leden en eventuele hertoetsing van bestaande leden vindt plaats op grond van de door DNB uitgevaardigde 'Beleidsregel geschiktheid'.

52

Profielschets leden College van Beheer

Voor Philips Pensioenfonds is een profielschets beschikbaar waarin staat omschreven wat er van leden van het College van Beheer wordt verwacht in termen van competenties, deskundigheid en professioneel gedrag. De profielschets is recentelijk aangepast en aangescherpt.

Oordeel Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan geeft een oordeel over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. In paragraaf 3.1 'Oordeel Verantwoordingsorgaan' is het oordeel opgenomen over het verslagjaar 2013 alsmede de reactie hierop van het College van Beheer.

Vergadering van Aangeslotenen

Op 21 mei 2013 vond de jaarlijkse Vergadering van Aangeslotenen plaats. Het College van Beheer heeft tijdens die vergadering in aanwezigheid van 130 aangeslotenen een toelichting gegeven op de belangrijkste onderwerpen uit het jaarverslag over 2012.

Ook is het College van Beheer uitgebreid ingegaan op de financiële positie van het Fonds per ultimo 2012 en het herstelplan. De beleggingsresultaten per eind 2012 zijn uitvoerig toegelicht alsook het thema 'Rendement in langer perspectief'. Daarnaast is er een update gegeven over de stappen die het College van Beheer heeft gezet naar aanleiding van verdenkingen van fraude bij het beheer van de onroerendgoedbeleggingen van het Fonds.

De voorzitter van het Verantwoordingsorgaan heeft tijdens de Vergadering van Aangeslotenen een toelichting gegeven op het oordeel van het Verantwoordingsorgaan.

Rapport Visitatiecommissie

Pensioenfondsen moeten ervoor zorgen dat intern toezicht plaatsvindt door onafhankelijke personen of instanties. Philips Pensioenfonds heeft gekozen voor visitatie als vorm van intern toezicht. Gedurende het verslagjaar heeft het College van Beheer verschillende punten, opgemerkt door de Visitatiecommissie, opgevolgd.

Eind 2012 heeft het College van Beheer besloten om jaarlijks een visitatie uit te laten voeren. Elk jaar worden twee onderdelen van de bedrijfsvoering van het Fonds door de Visitatiecommissie bekeken. Eens in de drie jaar komen dan alle onderdelen aan de orde. Deze nieuwe werkwijze is vanaf 2013 toegepast. Door de invoering van het nieuwe bestuursmodel per 1 juli 2014 wordt er geen visitatie meer in deze vorm uitgevoerd.

In 2013 zijn de onderwerpen 'Beleggingen' en 'Risk Management' benoemd als onderwerp van de visitatie. Een samenvatting van het rapport van de visitatiecommissie en de reactie van het College van Beheer daarop, is opgenomen in paragraaf 3.2 van dit verslag.

2.6 Integraal risicomanagement

Het College van Beheer is verantwoordelijk voor het realiseren van de doelstellingen van het Fonds. Het bereiken van die doelstellingen kan in gevaar komen door risico's van binnen en buiten de organisatie. Integraal risicomanagement staat dan ook nadrukkelijk op de agenda van Philips Pensioenfonds. Het Fonds wil een actueel, volledig en samenhangend beeld hebben van alle relevante risico's en zorgen voor gepaste beheersingsmaatregelen. De Pensioenwet stelt in dit kader eisen ten aanzien van een beheerste en integere bedrijfsvoering.

Risico- en beheersingscategorieën en organisatie van het risicomanagement

Het College van Beheer heeft de dagelijkse uitvoering van het risicomanagement gedelegeerd aan het Directiebureau van het Fonds.

Bij het identificeren van de verschillende risicobronnen en vervolgens inschatten van waarschijnlijkheid en mogelijke impact van de risico's wordt hierbij onder meer gebruikgemaakt van onderstaande risicocategorieën:

Financiële risico's: - Matching-/renterisico - Marktrisico - Kredietrisico - Verzekeringstechnisch risico	Niet-financiële risico's: - Omgevingsrisico - Operationeel risico - Uitbestedingsrisico - IT-risico - Integriteitsrisico - Juridisch risico
--	--

54

Daarnaast behoren de risico-overstijgende beheersingscategorieën; organisatie-, management- en solvabiliteitsbeheer tot de scope van het Integraal Risicomanagement. Voor voornoemde risicocategorieën en risico-overstijgende beheersingscategorieën zijn door het College van Beheer beheersingsmaatregelen vastgesteld, die vervolgens zijn geïmplementeerd. Integraal Risicomanagement vergt ook aandacht voor strategie en cultuur van de organisatie. Op strategisch niveau werkt het Fonds aan de hand van een strategische agenda, die de basis vormt voor beleidsvoorstellen en operationele activiteiten. Goedkeuring van beleid alsmede periodieke monitoring en rapportage zijn kernactiviteiten die adequaat risicomanagement op alle niveaus zekerstellen.

Het Integraal Risicomanagement is ingericht op basis van het 'three lines of defense'-model. Het College van Beheer en het management van het Directiebureau zijn primair verantwoordelijk voor de resultaten, operatie, compliance en effectieve controle van de risico's (eerste lijn).

Integraal Risicomanagement (tweede lijn) toetst en adviseert over de eerstelijns risicomanagementactiviteiten. De externe accountant (derde lijn) geeft een oordeel over ontwerp en effectiviteit van de beheersing, inclusief eerste- en tweedelijns risicomanagementactiviteiten. Meer uitleg over wat de verschillende risico- en beheersingscategorieën inhouden vindt u op www.philipspensioenfonds.nl/risicomanagement

Risicosessie College van Beheer

In de risicosessie 2013 heeft het College van Beheer een evaluatie uitgevoerd van het integrale risicomanagement zoals dat binnen het Fonds bestaat. Risicomanagement vindt plaats op drie niveaus: operationeel, beleidsmatig en strategisch.

Het operationeel risicomanagement heeft betrekking op het beheersen van risico's binnen de processen van het Fonds en van haar uitbestedingspartners. Daarvoor zijn procedurebeschrijvingen en controlmechanismen ontworpen die bij de uitvoering, onder

verantwoordelijkheid van het management (de eerste lijn), van de processen worden toegepast. Over de opzet en werking van de beheersingsmaatregelen, alsmede over incidenten, wordt ieder kwartaal door het Directiebureau (vanuit de tweede lijn) gerapporteerd aan het College van Beheer. Ten behoeve van deze rapportage worden risico- en control assessments uitgevoerd en verbeteringen geïmplementeerd teneinde het geheel aan beheersingsmaatregelen te laten aansluiten op de ontwikkelingen in het risicoprofiel van de organisatie.

Het beleidsmatig risicomanagement ziet toe op de implementatie van de door het College vastgestelde beheersingsmaatregelen rond de FIRM-risico's en op de integrale risicobeoordeling van beleidsvoorstellen door het College van Beheer en/of Directiebureau. De implementatie van de beheersingsmaatregelen die gericht is op de beheersing van de FIRM-risico's is vrijwel volledig gerealiseerd. Het Fonds voldoet hiermee aan de criteria zoals gesteld door DNB. Beleidsvoorstellen, met betrekking tot onder andere Pensioen- en Vermogensbeheer, worden door de eerste lijn getoetst aan vastgestelde beleidskaders en gaan vergezeld van een inschatting van de impact op de verschillende risicocategorieën en het integrale risico. Risicomanagement in de tweede lijn beoordeelt op basis van een vastgesteld kader de beleidsvoorstellen en adviseert op basis hiervan over het voorstel.

Strategisch risicomanagement behelst alle activiteiten die zich richten op het identificeren, meten en bijsturen van het strategisch beleid in brede zin. Op het financiële terrein ligt hierbij de nadruk op de lange termijn risico's, afgezet tegen de ambitie en risicobereidheid van het Fonds. In 2013 heeft het College van Beheer de ambitie en risicohouding van het Fonds vastgesteld. Deze ambitie en risicohouding zijn vertaald naar concrete maatstaven en key risk parameters die periodiek beoordeeld worden, om vast te kunnen stellen of het gevoerde beleid past bij de ambitie en risicohouding van het Fonds.

Naast financiële ontwikkelingen hebben ook andere veranderingen impact op het realiseren van de strategische doelen van het Fonds. Denk bijvoorbeeld aan wijzigingen in wet- en regelgeving of brede maatschappelijke veranderingen (collectief versus individueel). Het College van Beheer onderstreept het belang van het doorontwikkelen van risicomanagement op strategisch niveau met het oog op het bewaken van de aansluiting tussen ambitie, risicoprofiel en strategisch beleid van het Fonds.

Binnen het Fonds zijn de belangrijkste risicomanagement processen gestandaardiseerd en geformaliseerd. Via periodieke evaluaties wil het Fonds de kwaliteit van het risicomanagement verder verbeteren.

2.7 Communicatiebeleid

Beleid

In het verslagjaar heeft het Fonds vastgesteld dat anno 2013 actuele thema's spelen die van invloed (kunnen) zijn op de pensioensituatie van de aangeslotenen. Denk daarbij aan thema's zoals het pensioenakkoord, de cao-onderhandelingen binnen Philips en de nieuwe Wet versterking bestuur pensioenfondsen. Daarom heeft het Fonds het bestaande communicatiebeleid aangevuld met een communicatieaanpak gericht op de specifieke ontwikkelingen van deze tijd. Deze aanvulling op het communicatiebeleid is het 'integraal communicatieplan' genoemd.

Integraal communicatieplan

Het hoofddoel van het integraal communicatieplan is het creëren van realistische verwachtingen bij aangeslotenen door een eenduidig en eerlijk verhaal te vertellen. Het integraal communicatieplan omvat onder andere de volgende elementen:

- De formulering van samenhangende communicatieboodschappen die leidend zijn voor alle communicatie-uitingen rond actuele thema's.
- Een persoonlijke communicatieaanpak (zowel persoonlijk namens het College van Beheer als persoonlijk gericht op de deelnemers).
- Structurele uitbreiding van contactmomenten met de deelnemer, onder andere via het digitale kanaal. Hiermee wordt beoogd deelnemers 'mee te nemen' in het transitieproces naar aankomende pensioenwijzigingen, door met regelmaat aandacht te besteden aan de actuele stand van zaken rond actuele ontwikkelingen.
- Het creëren van extra contactmomenten met de deelnemer op momenten dat er relevante ontwikkelingen spelen. Hierbij wordt de boodschap via diverse middelen gebracht, zodat de diverse middelen elkaar versterken.

56

Speerpunten communicatiebeleid

De bestaande speerpunten van het communicatiebeleid zijn naast het integraal communicatieplan van kracht gebleven. Het Fonds heeft drie centrale speerpunten geformuleerd die de basis vormen voor de communicatiestrategie van het Fonds:

- Een goede klanttevredenheid
- Dicht bij de deelnemer
- Sense and simplicity

Een goede klanttevredenheid

Een goede klanttevredenheid hangt samen met een drietal uitgangspunten. Door aan deze punten te werken, wordt bijgedragen aan het punt 'Een goede klanttevredenheid'.

1. Als deelnemers vragen hebben over pensioen, moeten ze snel en goed geholpen worden.
2. Als deelnemers persoonlijke informatie willen, moeten ze daar op elk gewenst moment gemakkelijk bij kunnen via diverse kanalen.
3. Philips Pensioenfonds moet deelnemers pro-actief informeren over belangrijke zaken.

Dicht bij de deelnemer

De volgende uitgangspunten zijn van belang voor het speerpunt 'dicht bij de deelnemer':

1. De deelnemer alleen informeren over die zaken die belangrijk zijn voor hem of haar.
2. Mensen moeten weten wanneer ze na moeten denken over pensioen en wat ze dan moeten doen (helpen bij het maken van keuzes).
3. Het Fonds verplaatst zich in de positie van de ontvanger.

Sense and simplicity

Philips Pensioenfonds meent dat 'Sense and simplicity' toegepast moet worden op de pensioenregeling en de pensioencommunicatie van Philips. Centraal uitgangspunt hierbij is dat 'Pensioen' makkelijk te consumeren moet zijn.

Middelen

Gedurende het verslagjaar is op verschillende manieren met de aangeslotenen van het Fonds gecommuniceerd over uiteenlopende onderwerpen. De belangrijkste communicatiemomenten worden hier aangestipt.

Generaties

Het magazine Generaties is in 2013 drie maal verschenen: in mei, oktober en december. In de mei-uitgave is onder andere aandacht besteed aan een terugblik op het verslagjaar 2012. Daarbij werd uitvoerig stilgestaan bij de financiële situatie van het Fonds op dat moment. In oktober is tijdens de Pensioen3daagse een extra editie verschenen. In deze uitgave is met name aandacht besteed aan de vernieuwde pensioenregeling binnen Philips, de resultaten van het risicobereidheidsonderzoek en de stand van zaken rond actuele pensioenontwikkelingen. In de december-uitgave is voortgeborduurd op deze onderwerpen. Daarbij is extra aandacht besteed aan het financieringsbeleid van de vernieuwde pensioenregeling en de toets op uitvoerbaarheid die door het College van Beheer is uitgevoerd. Ook is toegelicht welke invloed de vernieuwde financiering heeft op het beleid van het Fonds en op welke wijze het College van Beheer beleidsbeslissingen voorbereidt.

Gener@ties

Tijdens de Pensioen3daagse is de digitale nieuwsbrief Gener@ties geïntroduceerd. Deze digitale nieuwsbrief verschijnt eenmaal per kwartaal. In Gener@ties wordt aandacht besteed aan de financiële positie van het Fonds en actuele pensioenontwikkelingen. Daarnaast worden Philips-medewerkers en pensioenontvangers aan het woord gelaten over pensioengerelateerde onderwerpen. Men heeft de mogelijkheid zich te abonneren op de digitale nieuwsbrief die per e-mail wordt verstuurd. Vanuit de nieuwsbrief kan worden doorgelinkt naar de website van Philips Pensioenfonds waar verdere informatie te vinden is.

Kwartaalverslag

Elk kwartaal publiceert het Fonds het kwartaalverslag op de website. In dit kwartaalverslag zijn de belangrijkste financiële gegevens van het Fonds opgenomen. Alle aangeslotenen en andere geïnteresseerden kunnen het kwartaalverslag via de website bekijken (www.philipspensioenfonds.nl/financielesituatie).

Website

Op de website van Philips Pensioenfonds kunnen deelnemers veel informatie vinden over hun pensioen en over algemene zaken binnen het Fonds. De website wordt ingezet om meer informatie te geven over een bepaald onderwerp waarover de deelnemer bijvoorbeeld per brief is geïnformeerd. Hierdoor wordt de informatie 'gelaagd' aangeboden.

Uniform Pensioenoverzicht en jaaroverzicht

Jaarlijks ontvangen alle pensioenopbouwers het Uniform Pensioenoverzicht. Dit pensioenoverzicht geeft de deelnemer informatie over zijn persoonlijke pensioensituatie. Alle pensioenontvangers ontvangen jaarlijks een jaaroverzicht. Op het jaaroverzicht staan de pensioenbedragen per 1 april.

Brief over financiële situatie van het Fonds

In februari 2013 hebben alle aangeslotenen van het Fonds een brief ontvangen van de voorzitter van het College van Beheer. In deze brief is uitgebreid aandacht besteed aan de financiële positie van Philips Pensioenfonds eind 2012. De inhoud van het herstelplan en ook het indexatiebesluit 2013 is toegelicht.

Brief over risicobereidheidsonderzoek

In juli 2013 hebben alle aangeslotenen van het Fonds een brief ontvangen van de voorzitter van het College van Beheer. In deze brief is ingegaan op de globale resultaten van het risicobereidheidsonderzoek dat in het voorjaar is gehouden. Tevens is ingegaan op de pensioenafspraken die aan de cao-tafel zijn gemaakt en de taak die het College heeft om deze afspraken te toetsen op uitvoerbaarheid.

2.8 Vastgoedfraude

Achtergrond

In november 2007 kwam via een grootscheepse actie van de FIOD/ECD aan het licht dat het Openbaar Ministerie verschillende personen en rechtspersonen verdacht van fraude met onroerend goed. Onder andere werden twee voormalig medewerkers van Philips Real Estate Investment Management B.V. (PREIM) verdacht, de toenmalige beheerder van de onroerendgoedportefeuille van het Fonds. Het Fonds is bij de zogenaamde vastgoedfraude één van de benadeelde partijen.

Onderzoek

Meteen na het bekendworden van deze fraude hebben het College van Beheer en Philips opdracht gegeven tot een onafhankelijk en diepgravend onderzoek. Dit onderzoek is uitgevoerd door advocatenkantoor De Brauw Blackstone Westbroek N.V. en stond onder toezicht van de heer drs. D.J. de Beus, voormalig voorzitter van de hoofddirectie van pensioenfonds PGGM. Hij hield namens het Fonds toezicht op de onafhankelijkheid, reikwijdte en diepgang van het onderzoek. Gelijktijdig met voornoemd onderzoek, is gestart met een evaluatie van het interne controlesysteem van het Fonds en zijn externe dienstverleners, onder toezicht van de Auditcommissie van het Fonds.

Vervolgstappen

Het College heeft sinds de afronding van het onderzoek en de evaluatie, de aangeslotenen op diverse wijzen op de hoogte gesteld van de uitkomsten daarvan en de vervolgstappen die het College van Beheer op basis van de uitkomsten heeft genomen.

Het Fonds heeft alle mogelijke maatregelen getroffen om te voorkomen dat het Fonds in de toekomst nogmaals op soortgelijke wijze wordt benadeeld. Door het Fonds zijn, in de wijze waarop het beheer van de overige beleggingen van het Fonds en het toezicht daarop is georganiseerd, daar waar nodig, verbeteringen aangebracht alsmede passende aanvullende maatregelen genomen.

Het College van Beheer heeft voorts alles in het werk gesteld om de schade die het Fonds heeft geleden te verhalen op degenen die daarvoor aansprakelijk kunnen worden gehouden. Het Fonds heeft daartoe diverse (rechts)maatregelen getroffen, zoals het leggen van beslag op bezittingen van verdachten. Het Fonds is tevens diverse civiele procedures ter zake van bepaalde door het Openbaar Ministerie als verdacht bestempelde transacties begonnen.

In de strafzaken tegen diverse verdachten is door de Rechtbank Haarlem in 2012 uitspraak gedaan. De Rechtbank Haarlem heeft onder andere de twee voormalige medewerkers van PREIM Frencken en Lagaunne veroordeeld tot 4 respectievelijk 1 jaar gevangenisstraf. De behandeling in hoger beroep bij het Gerechtshof Amsterdam wordt door het Fonds nauwgezet gevolgd.

Vanaf medio 2010 heeft het Fonds diverse schikkingen getroffen met personen en rechtspersonen die verdacht worden of werden van betrokkenheid bij de vastgoedfraude. In 2013 heeft het Fonds aan de eerder getroffen schikkingen een aantal schikkingen kunnen toevoegen, waardoor met het merendeel van de bij de vastgoedfraude betrokken personen en aan hen gelieerde vennootschappen een regeling is getroffen. In het kader van alle schikkingen is een vergoeding betaald aan de benadeelde partijen, te weten Rabo Vastgoedgroep en Philips Pensioenfonds. Over de onderlinge verdeling van de ontvangen vergoedingen zijn met Rabo Vastgoedgroep goede afspraken gemaakt.

In 2012 is het Fonds ook gesprekken gestart met Philips over de vergoeding van de schade die eventueel nog resteert na afronding van alle verhaalsacties op derden. Dit houdt verband met het feit dat de vastgoedportefeuille van het Fonds gedurende een deel van de periode waarin de frauduleuze handelingen hebben plaatsgevonden, werd beheerd door een dochteronderneming van Philips (te weten PREIM). In het verslagjaar zijn de gesprekken op gestructureerde wijze voortgezet onder begeleiding van een onafhankelijke derde. De gesprekken hebben geleid tot een bredere regeling in het kader van alle potentiële financiële geschillen, als gevolg waarvan het Fonds een bijdrage heeft ontvangen.

Het College van Beheer blijft zich maximaal inspannen om de door het Fonds geleden schade te verhalen. Daarvoor worden, zoals tot nu toe steeds het geval is geweest, alle mogelijke middelen ingezet. Het Fonds poogt ook met de resterende bij de vastgoedfraude betrokken personen en vennootschappen te schikken. Het is niet uitgesloten dat het Fonds rechtsmaatregelen dient te treffen om de resterende schade te verhalen op degene die daarvoor aansprakelijk kunnen worden gehouden.

2.9 Kosten

In april 2011 verscheen het onderzoeksrapport 'Kosten pensioenfondsen verdienen meer aandacht' van de Autoriteit Financiële Markten. Eén van de bevindingen was dat vooral de beleggingskosten maar in beperkte mate worden gerapporteerd in het jaarverslag. Het onderzoek geeft aan dat de werkelijke beleggingskosten gemiddeld twee tot drie keer hoger zijn dan de gerapporteerde kosten, omdat vermogensbeheerders en externe managers kosten verrekenen in nettorendementen. Inzicht in de beleggingskosten is onder andere nodig om de beleggingsprestatie te beoordelen.

De pensioensector is met de bevindingen aan de slag gegaan wat in november 2011 heeft geresulteerd in aanbevelingen van de Pensioenfederatie met betrekking tot uitvoeringskosten van pensioenfondsen. De Pensioenfederatie verstaat onder uitvoeringskosten de kosten van pensioenbeheer, de kosten van het vermogensbeheer en de transactiekosten.

Het College van Beheer onderschrijft het belang van transparantie over uitvoeringskosten die het Fonds maakt. Om die reden heeft het Fonds vanaf het jaarverslag 2011 de aanbevelingen van de Pensioenfederatie zoveel mogelijk overgenomen. Daar waar nog geen volledig inzicht bestaat, heeft het Fonds gewerkt met schattingen, enerzijds op basis van informatie van de vermogensbeheerders en anderzijds op basis van informatie van de Pensioenfederatie.

Tot de kosten wordt ook BTW gerekend voor zover deze niet kan worden teruggevorderd. Kosten in vreemde valuta zijn omgerekend naar euro's op basis van een gemiddelde omrekenkoers. Kosten die niet direct betrekking hebben op pensioenbeheer danwel vermogensbeheer zijn toegerekend aan pensioenbeheer en vermogensbeheer op een wijze die aansluit bij de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

In onderstaande tabel zijn de kosten weergegeven van het Fonds.

Kosten	2013		2012		2011	
<i>Bedragen in miljoenen euro's (tenzij anders vermeld)</i>	Separaat vermeld in jaarrekening	Verrekend met rendement	Separaat vermeld in jaarrekening	Verrekend met rendement	Separaat vermeld in jaarrekening	Verrekend met rendement
Pensioenuitvoeringskosten						
Kosten deelnemer en gepensioneerde	7	-	7	-	7	-
Kosten bestuur en financieel beheer	1	-	1	-	1	-
Projectkosten	0	-	0	-	1	-
Opslag voor algemene kosten	2	-	2	-	2	-
Totaal	10	-	10	-	11	-
Pensioenuitvoeringskosten <i>in euro per deelnemer</i> ²¹	€ 131		€ 140		€ 136	
Vermogensbeheerkosten						
Vaste beheerkosten van beleggingen	24	6	24	4	23	4
Prestatieafhankelijke vergoedingen	0	-	0	-	1	-
Kosten bewaarloon	1	-	1	-	1	-
Overige kosten	1	-	0	-	0	-
Opslag voor algemene kosten	6	-	8	-	9	-
Totaal	32	6	33	4	34	4
Vermogensbeheerkosten <i>Als percentage van het gemiddeld belegd vermogen</i>	0,25%		0,25%		0,27%	
Transactiekosten	-	18	-	13	-	16
Transactiekosten <i>als percentage van het gemiddeld belegd vermogen</i>	0,12%		0,09%		0,12%	

²¹ Het aantal deelnemers is gedefinieerd als de som van het gemiddeld aantal actieve deelnemers en gepensioneerden in 2013 (73.240 personen).

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten bestaan onder meer uit de kosten van de pensioenbeheerder waaraan het Fonds de pensioenadministratie heeft uitbesteed. Daarnaast omvat dit aan pensioenbeheer toe te rekenen kosten van het College van Beheer en het Directiebureau alsmede een deel van de toezichtskosten, kosten voor financieel beheer en projectkosten.

De kosten per deelnemer zijn sterk afhankelijk van onder meer de schaalgrootte van een pensioenfonds maar ook het serviceniveau en de mate en wijze van communiceren naar deelnemers. Deze factoren kunnen substantieel invloed hebben op het kostenniveau.

Het totaalbedrag aan pensioenuitvoeringskosten bedroeg over 2013 € 9,6 miljoen (2012: € 10,4 miljoen), ofwel € 131 per deelnemer (2012: € 140 per deelnemer). Deze afname wordt veroorzaakt doordat in 2013 de allocatie van de algemene kosten aan ofwel pensioenuitvoeringskosten ofwel vermogensbeheerkosten in lijn is gebracht met de in 2013 uitgebrachte nadere uitwerking kosten vermogensbeheer van de Pensioenfederatie. Hierdoor worden relatief meer algemene kosten aangemerkt als vermogensbeheerkosten. Het totaalbedrag is lager dan het bedrag zoals vermeld in de jaarrekening (zie toelichting [15] Pensioen- en uitvoeringskosten op pagina 108). Dit komt omdat een deel van de kosten, zoals opgenomen in de jaarrekening, hier is toegerekend aan vermogensbeheerkosten overeenkomstig de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Hierbij kan gedacht worden aan onder meer personeelskosten, kosten adviseurs en kosten toezicht.

Vermogensbeheerkosten

Het totaalbedrag aan vermogensbeheerkosten in 2013 bedroeg € 38 miljoen (2012: € 37 miljoen), ofwel 0,25% van het gemiddeld belegd vermogen (2012: 0,25%). € 0,8 miljoen (2012: € 2,2 miljoen) hiervan betreft schattingen. De vermogensbeheerkosten zijn sterk afhankelijk van de beleidskeuzes van het Fonds gerelateerd aan onder meer het risicoprofiel van het Fonds en de hieruit voortkomende beleggingsmix. Andere belangrijke factoren zijn de mate van actief dan wel passief beheer alsook de mate waarin het Fonds direct belegt in beleggingstitels of gebruikmaakt van beleggingsfondsen. Onderstaande tabel van de beleggingen voor risico van het Pensioenfonds geeft weer hoe de beleidskeuzes zich vertalen naar de beleggingsportefeuille. Deze keuzes kunnen leiden tot substantiële verschillen in de beheervergoeding. De tabel geeft de situatie weer ultimo 2013.

Beleggingen voor risico pensioenfonds	Omvang in € mln	% van totaal	Actief / passief	Direct / Indirect
Matching portefeuille	10.417	70		
Residual core matching	7.870	53	Actief	Direct
Global / Euro Sovereign	2.765	18	Passief ²²	Direct
Renteswap	-218	-1	Actief	Direct
Return portefeuille	4.472	30		
Aandelen ontwikkelde markten	2.252	15	Passief	Direct
Aandelen opkomende markten	274	2	Passief	Direct
Onroerend goed	790	5	Actief	Direct / indirect
Obligaties in opkomende markten	405	3	Actief	Direct
Hoogrenderende obligaties	414	3	Actief	Direct
Grondstoffen	141	1	Actief	Direct
Private equity	37	0	Actief	Indirect
Hedgefondsen	83	1	Actief	Indirect
Cash/tactische asset allocatie	74	0	Actief	Direct / indirect
Totaal	14.889²³			

Het Fonds heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan de vermogensbeheerder BlackRock. De kosten voor dit beheer worden aan het Fonds gefactureerd. De beheervergoeding betreft een vast percentage van een gedeelte van het beheerd vermogen. Dit percentage is onder meer gebaseerd op de beleggingscategorie en beleggingsstijl zoals opgenomen in de tabel. Voor de kosten voor andere diensten, zoals aanstelling en monitoring van externe beheerders, risicomanagement, vermogensbeheeradministratie en advisering, is met BlackRock een aparte vergoeding afgesproken.

De directe vastgoedportefeuille van € 62 miljoen (onderdeel van de post 'Onroerend goed' in de tabel) wordt door het Fonds zelf beheerd. De vermogensbeheerkosten hiervan hebben onder meer betrekking op interne kosten en externe taxatiekosten. Vanaf 2011 belegt het Fonds eveneens in indirecte vastgoedfondsen met een wereldwijd mandaat. Liquiditeiten die bestemd zijn voor beleggingen in indirect vastgoed worden geïnvesteerd in geldmarktfondsen. Dit geldt ook voor liquiditeiten in andere portefeuilles. Eind 2013 belegt het Fonds voor een marktwaarde van € 496 miljoen (eind 2012: € 510 miljoen) in geldmarktfondsen.

²² De overgang van actief naar passief heeft voor dit gedeelte van de portfolio plaatsgevonden aan het einde van het jaar. Daardoor is het positieve effect van deze overgang op de vermogensbeheerkosten pas zichtbaar in 2014.

²³ Betreft de beleggingen voor risico pensioenfonds ultimo 2013 zoals opgenomen in de balans (€ 15.622 miljoen) gesaldeerd met beleggingen (derivaten) met een negatieve waarde (€ 733 miljoen)

De kosten voor het beheer van deze geldmarktfondsen alsmede andere kosten zoals bewaarkosten en administratiekosten, zijn bepaald op basis van de prospectussen en zijn opgenomen onder de vermogensbeheerkosten. Ook de kosten van andere beleggingsfondsen waarin het Fonds belegt, zijn opgenomen onder vermogensbeheerkosten. De beleggingen in private equity met een totale marktwaarde ultimo 2013 van € 37 miljoen (eind 2012: € 54 miljoen) kennen een zogenaamde 'fonds-van-fondsen-structuur'. Dit betekent dat het Fonds niet direct belegt in beleggingstitels maar in fondsen die op hun beurt beleggen in onderliggende beleggingsfondsen. De vermogensbeheerkosten in deze onderliggende fondsen zijn over het algemeen niet inzichtelijk en vaak niet beschikbaar. Daarom heeft het Fonds de vermogensbeheerkosten in onderliggende private equity-fondsen geschat op basis van informatie van de Pensioenfederatie. Dit betreft 2% van het gemiddeld beheerd vermogen voor beleggingen in venture capital en 1,65% voor overige private equity strategieën. Voor de vermogensbeheerkosten in onderliggende fondsen van hedgefondsen is gebruikgemaakt van informatie van BlackRock, die in lijn ligt met de schatting van de beheerkosten die de Pensioenfederatie hanteert (1,3%).

De betaalde of verschuldigde performancevergoeding maakt onderdeel uit van de vermogensbeheerkosten. Over 2013 en 2012 was de performancevergoeding beperkt.

Onder vermogensbeheerkosten zijn tevens de kosten voor bewaring en administratie van de beleggingen opgenomen.

Tenslotte zijn onder de vermogensbeheerkosten nog diverse andere kosten opgenomen die direct verband houden met vermogensbeheer dan wel geheel of gedeeltelijk toe te rekenen zijn aan vermogensbeheer. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om advieskosten, accountantskosten, toezichtskosten en interne kosten van het Pensioenfonds waaronder personeelskosten. Daarnaast omvatten de vermogensbeheerkosten aan vermogensbeheer toe te rekenen kosten van het College van Beheer en het Directiebureau alsmede een deel van de toezichtskosten, kosten voor financieel beheer en projectkosten.

De vermogensbeheerkosten zoals hiervoor toegelicht, zijn gebaseerd op de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Deze aanbevelingen wijken af van de regels voor de presentatie van de vermogensbeheerkosten in de jaarrekening (zie toelichting [12] Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen op pagina 107).

Het Fonds maakt gebruik van CEM benchmarking²⁴. Over 2012 (informatie over 2013 is nog niet beschikbaar) zijn de vermogensbeheerkosten 0,26% van het gemiddeld beheerd vermogen ten opzichte van de benchmark van 0,43%.

Transactiekosten

Transactiekosten zijn de kosten die gemaakt moeten worden om een (beleggings-)transactie tot stand te brengen en uit te voeren. Dit zijn geen kosten die aan de vermogensbeheerder worden betaald, maar kosten die bijvoorbeeld aan de beurs of aan een broker moeten worden betaald. Het verkrijgen van inzicht in deze kosten is niet eenvoudig omdat wereldwijd gewerkt wordt met zogenaamde 'netto' prijzen. Dit betekent dat de transactiekosten zijn 'verborgen' in de transactieprijs.

²⁴ CEM hanteert over 2012 een enigszins afwijkende definitie van vermogensbeheerkosten ten opzichte van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Hierdoor wijken de kosten iets af.

Om een indicatie te geven van deze transactiekosten is van kosten die in de prijs zijn opgenomen, gebruikgemaakt van schattingen. Het gaat dan met name om transacties in vastrentende waarden en bepaalde derivaten. Het Fonds heeft voor deze schattingen informatie gebruikt van de Pensioenfederatie zoals opgenomen in de aanbevelingen dan wel van informatie van de vermogensbeheerder. Omdat transactiekosten deel uitmaken van de transactiepreizen, maken deze kosten deel uit van het nettorendement op de beleggingen.

De totale transactiekosten over 2013 bedroegen € 18 miljoen (2012: € 13 miljoen). € 7 miljoen hiervan betreft schattingen. De verdeling van de totale kosten is als volgt:

- In- en uitstapkosten bij beleggingsfondsen²⁵: € 0 miljoen (2012: € 0 miljoen)
- Aan- en verkoopkosten bij directe beleggingen: € 17 miljoen (2012: € 12 miljoen)
- Transactiekosten bij vastgoed: € 1 miljoen (2012: € 1 miljoen)

Voor aan- en verkoopkosten bij aandelen- en futuretransacties zijn de werkelijk betaalde broker- en commissiekosten opgenomen voor een totaalbedrag van € 1 miljoen (2012: € 1 miljoen). De overige aan- en verkoopkosten hebben betrekking op vastrentende waarden en derivaten (interest rate swaps, inflation swaps en valutatermijntransacties). Deze kosten zijn geschat door een gemiddeld transactiekosten-percentages te relateren aan het werkelijke totale transactievolume (in euro's) in 2013 per beleggingscategorie. De toename in deze kosten is gerelateerd aan een aantal omvangrijke transitieën die hebben plaatsgevonden in 2013, waardoor de transactievolumes zijn toegenomen, evenals de transitiekosten die BlackRock in rekening brengt.

De transactiekosten bij vastgoed houden verband met de verkoop- en verhuurkosten van het directe vastgoed en betreffen onder meer in 2013 verschuldigde overdrachtsbelasting en makelaarscourtage.

²⁵ Het Fonds beschikt niet over informatie over eventuele in- en uitstapkosten bij beleggingen in onderliggende fondsen van private equity en hedgefondsen. Deze zijn niet meegenomen.

2.10 Verwachtingen 2014

In deze paragraaf wordt vooruitgeblikt op het jaar 2014.

Beleggingsbeleid

Per 1 januari 2014 is het financieringsbeleid van Philips Pensioenfonds gewijzigd. Hierdoor liggen de premie-inkomsten die het Pensioenfonds krijgt vast. Dat betekent dat de inkomsten van het Fonds enkel nog beïnvloed kunnen worden door de beleggingen. Philips Pensioenfonds heeft een zeer risicomijdend beleggingsbeleid. Dat wil zeggen dat het Fonds een relatief zware weging heeft in obligaties en minder in aandelen. Dat zorgt enerzijds voor een redelijke mate van zekerheid, maar het betekent ook dat het verwachte rendement beperkt is. Met de huidige beleggingsmix is duidelijk dat waarschijnlijk in de komende jaren onvoldoende rendement gemaakt kan worden om de indexatie-ambitie waar te maken. Het College heeft daarom aangegeven dat het een goed moment is om meer beleggingsrisico te nemen. Het doel daarvan is om een hoger rendement te behalen, met het oog op de indexatie van de pensioenen. Door het nemen van meer beleggingsrisico is de verwachting dat de vereiste dekkingsgraad met ongeveer 5 procentpunten stijgt.

Wettelijke ontwikkelingen

Witteveenkader

Voor de opbouw van pensioen via de werkgever gelden bepaalde belastingregels. De pensioenregelingen in Nederland moeten aan die regels voldoen. Het zogenoemde Witteveenkader omschrijft aan welke regels de pensioenregelingen moeten voldoen om binnen de belastingregels te blijven. Binnen het Witteveenkader wordt het maximale salaris waarover belastingvriendelijk pensioen mag worden opgebouwd per 1 januari 2015 vastgesteld op € 100.000. Deze wettelijke aanpassing zal zeker gevolgen hebben voor pensioenopbouwers van Philips Pensioenfonds die boven deze salarisgrens zitten.

Daarnaast wordt het maximale opbouwpercentage voor een middelloonregeling per 1 januari 2015 vastgesteld op 1,875%. Hoewel het opbouwpercentage in het Philips flex pensioen met 1,85% onder dit maximum ligt, kan deze wettelijke wijziging mogelijk toch invloed hebben op het Philips flex pensioen. Dit houdt namelijk verband met de franchise.

Financieel Toetsingskader

Vanuit de overheid worden spelregels opgesteld waar pensioenfondsen in hun beleidsvoering aan moeten voldoen. De overheid wil naar nieuwe spelregels, waarmee de aanvullende pensioenen transparanter worden en beter bestand zijn tegen financiële schokken en beter kunnen voorzien in de toenemende levensverwachting. Het zogenoemde nieuwe Financiële Toetsingskader moet op 1 januari 2015 ingaan.

Vernieuwing van de Philips-CAO

Sinds 1 januari 2014 is bij Philips de vernieuwde pensioenregeling van kracht. Het College van Beheer heeft afspraken gemaakt met de onderneming over de eenmalige bijdrage van € 600 miljoen in het Fonds. Dat betekent dat het College van Beheer formeel akkoord is met de uitvoering van de vernieuwde pensioenregeling. In maart 2014 hebben alle deelnemers aan het Philips flex pensioen persoonlijke informatie over de vernieuwde pensioenregeling ontvangen. Meer informatie over dit onderwerp staat in dit jaarverslag in de thema-pagina's (pagina 37 t/m 39)

Nieuw bestuursmodel

Per 1 juli 2014 moeten pensioenfondsen een nieuwe bestuursvorm hebben ingericht die voldoet aan de nieuwe Wet versterking bestuur pensioenfondsen. Meer uitleg over de nieuwe bestuursvorm staat in paragraaf 2.5 'Goed pensioenfondsbestuur'.

Organisatie Philips Pensioenfonds

Verwacht wordt dat in 2014 geen substantiële wijziging plaatsvindt in het aantal medewerkers van het Fonds.

Eindhoven, 23 april 2014
Het College van Beheer

3 Verantwoording & Intern toezicht

3.1 Oordeel Verantwoordingsorgaan

Taak en taakuitvoering

Volgens de wet moeten besturen van pensioenfondsen periodiek verantwoording afleggen jegens belanghebbenden, te weten betrokken werkgevers, werknemers en ex-werknemers, al dan niet gepensioneerd. Dat gebeurt via een zogeheten verantwoordingsorgaan, dat in dat kader wettelijk als vertegenwoordiger van die belanghebbenden wordt beschouwd, en een oordeel moet kunnen formuleren over het door het bestuur gevoerde beleid en de uitvoering daarvan. Bij Philips Pensioenfond heeft het verantwoordingsorgaan (VO) specifiek ook nog een meer uitgebreide voorlichtingstaak richting (de Vergadering van) Aangeslotenen.

Het oordeel van het VO in dit jaarverslag betreft beleid en uitvoering in het verslagjaar 2013 met een beperkte uitloop naar begin 2014, o.a. voor wat betreft het indexatiebesluit.

- NB Het VO toetst beleid en uitvoering achteraf, maar wel uitgaande van de feiten en kennis van toen. Het oordeel van het VO betreft puur en alleen de vraag of een goed geïnformeerd mens op het moment van besluit of uitvoeren normaal ook zo had geconcludeerd of laten uitvoeren. Daarnaast gaat het om evenwichtigheid. Alle leden van het College van Beheer door of namens wie ook benoemd (werkgever, werknemers of gepensioneerden) moeten de vaak duidelijk verschillende belangen van de verschillende groepen belanghebbenden in alle besluiten en situaties objectief evenwichtig wegen en afwegen.

Het jaarverslag en de jaarrekening zijn kerndocumenten voor de verantwoording, maar het VO krijgt meer en ook eerder en kan daarom ook zelf vragen. Zo ontvangt het VO kopie van de lijst met bevestigde Collegebesluiten en ook de interne kwartaalrapportages. Ieder kwartaal is er verder een informatief gesprek op het Directiebureau dan wel met een representatieve afvaardiging van het College. Aanvullend heeft het VO gelegenheid om de (concept) jaarstukken te bespreken met de externe actuaris en accountant. Op basis van deze en op andere wijze verkregen informatie komt het VO tot zijn oordeel, dat extern wordt gecommuniceerd.

Het VO telt officieel zes leden, maar in de praktijk waren er deze periode bezettingsproblemen. In de opvolging van Raymond Doves per 1 april 2013 werd namens werknemers voorzien door de benoeming van Karin Aalbertsen die vanaf midden oktober 2013 als VO-lid participeert. Echter, ongeveer gelijktijdig trad Roland Dierick uit. De voordracht en benoeming van diens opvolger namens de Onderneming, Jurjen Jongma, werd pas in februari 2014 definitief. Voor de goede orde wordt in dit kader herhaald benadrukt dat alle leden van het VO statutair ongeacht hun herkomst, zonder opdracht, onafhankelijk en op eigen gezag moeten oordelen.

Sinds het oordeel over de vorige verslagperiode in april 2013 kwam het VO vijf maal bijeen. Er waren verder twee overlegvergaderingen met delegaties uit het College van Beheer. Separaat werd op verzoek drie keer schriftelijk met urgentie gericht advies uitgebracht.

Hoofdpunten, conclusies en oordeel

2013 was opnieuw een turbulent jaar in Nederland pensioenland. Langer leven, langer werken en vooral de beperking van de fiscale aftrekbaarheid van hogere pensioencontributies zorgden voor de nodige beroering. Het financiële tij begon voorzichtig te kenteren, maar desondanks bleven het moeilijke tijden voor pensioenfondsbesturen. Dat gold zeker voor het College van Beheer van Philips Pensioenfonds, dat ook nog eens te maken had met afspraken tussen de sociale partners aan de cao-tafel die een fundamentele verandering brachten in de financieringrol van de Onderneming richting het Fonds.

Zo kwamen er deze periode extra veel en moeilijke kwesties bij het College van Beheer op tafel. Met deskundige steun van en via het Directiebureau heeft het College, vindt het VO, ter zake met overleg en zorgvuldigheid gemanoeuvreerd en dat met een bemanning waarin slechts de helft van de voor deelnemers gereserveerde zetels daadwerkelijk was bezet. Voor werknemers zelfs maar één van de vier. Een zorgelijke ontwikkeling zoals ook door de Visitatiecommissie geconstateerd. Ook gezien de extra hoge belasting die daarvan het gevolg was, wil het VO op voorhand zijn dank en waardering uitspreken voor de wijze waarop de leden van het College in positieve samenspraak de hun opgedragen verantwoordelijkheden en taken hebben ingevuld. Inderdaad, de wijze waarop het College heeft gewerkt en samengewerkt, verdient lof en waardering

Het belangrijkste besluit dat het VO deze periode heeft getoetst, betreft de decisie van het College van Beheer om de conclusies van het CAO-overleg integraal te accepteren en met de Onderneming als werkgever een nieuwe uitvoeringsovereenkomst in die zin af te sluiten. In dat cao-akkoord zijn naar de mening van het VO twee wezenlijk verschillende elementen te onderscheiden. Enerzijds gaat het om afspraken over de pensioenregeling van huidige werknemers, anderzijds is er sprake van de discontinuering van het systeem van toeslagbetalingen ten gunste van alle groepen deelnemers en de afkoop daarvan richting toekomst door de Onderneming.

Het eerste element, de nieuwe pensioenregeling met een financiering op basis van een gefixeerde pensioenbijdrage (defined contribution) – van 2014 t/m 2018 wordt via Philips 24 % van de totaal salarissom als collectieve premie betaald – is feitelijk een zaak, waar het Fonds grotendeels buiten staat. Philips Pensioenfonds is in dat verband immers puur een uitvoeringsorganisatie. Als zodanig had het Fonds vooraf ook daarvoor belangrijke basisvoorwaarden aangegeven, waarmee door de sociale partners terdege rekening is gehouden. Dientengevolge hoefde het College in dat kader alleen te beoordelen of de afgesproken regeling waarin de pensioenopbouw met 1,85% per jaar wel als streefdoel geldt, maar niet meer wordt gegarandeerd, normaal gesproken haalbaar en voor het Fonds uitvoerbaar is. Uit de berekeningen blijkt in hoge mate van waarschijnlijkheid, mede, gezien de aanvullend aangeboden € 100 miljoen Bestemde Premiereserve, dat normaliter de beoogde premieopbouw met 1,85% per jaar inderdaad gerealiseerd zal kunnen worden, net als de beoogde compensatie voor een stuk looninflatie.

Door de onderneming onlosmakelijk verbonden met het eerste is het tweede element, de dotatie van € 500 miljoen als afkoop voor toekomstige vermogensopslagen. Hierin heeft het Fonds een belangrijke afweging moeten maken. De afkoop van eventuele toekomstige vermogensopslagen door de Onderneming immers is niet alleen relevant voor de huidige werknemers, maar ook voor slapers en gepensioneerden. Het aanbod van de Onderneming was het resultaat van de gevoerde cao-onderhandelingen waarin het Fonds zelf geen partij was. Voor het Fonds was het finale bod derhalve een uitkomst waarop het

al dan niet kon ingaan. Teneinde het Fonds in staat te stellen om tot een afgewogen besluit te komen hebben de cao-partijen het Fonds de mogelijkheid geboden noodzakelijk voorwerk te verrichten. De berekeningen door externe Fondsadviseurs wijzen daarbij uit dat de waarde van het finale afkoopbod de mogelijkheid om te indexeren en koopkrachtbehoud op lange termijn te realiseren niet wezenlijk verandert ten opzichte van een positie met opslagen.

In de analyse van het VO restte voor het ja of nee van het College of beter gezegd van ieder van de Collegeleden naar eigen inzicht uiteindelijk alleen een discussie over de aard van de betaling, aangeboden in niet-courante waarden. Terzake oordeelt het VO met waardering over de onderhandelaars namens het Fonds. Zij slaagden er in als nog voor het overgrote deel betaling in contanten te krijgen, in lijn met de bestendige beleidsfilosofie van het Fonds.

Duidelijk was voor een ieder hoe dan ook dat het op zich aanzienlijke dotatiebedrag toch maar enkele punten op de dekkinggraad van het Fonds zou uitmaken. Van 107,8% richting 112% voor de nominale dekkinggraad en van 77,2% richting 81% voor de reële dekkinggraad. Het Fonds beschikt ook na deze eenmalige dotatie niet over een ruime reserve en dient de eens samen met Philips als werkgever geformuleerde uitgangspunten en ambities nu zelfstandig en zonder extra hulp van diezelfde werkgever te realiseren.

Mede in de erkenning van het risico dat de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling elders zou kunnen worden ondergebracht als de € 500 miljoen afkoopregeling niet zou worden geaccordeerd, hebben de leden van het College uiteindelijk unaniem ingestemd met de nieuwe uitvoeringsovereenkomst. Daarin doet het Fonds in de breedte afstand van zijn recht op toeslagen en mogelijk anders gebaseerde claims. Het VO vindt dat JA niet onbegrijpelijk en een besluit dat dus de toets van redelijkheid kan doorstaan.

Een tweede besluit dat het VO expliciet in zijn Oordeel wil meenemen, is het besluit tot indexatie op gedeeltelijke, niet gelijksoortige basis (tw. 0,3% voor prijsinflatie en 1,75% voor looninflatie). Het VO vindt het minder prudent, maar ook niet onbegrijpelijk dat het College tot zo'n indexatie heeft besloten in het licht van ook publieke mededelingen over CAO en dotaties.

Het beleggingsbeleid is een derde hoofdpunt. De mogelijkheid tot indexatie diende ook in het verleden al in overwegende mate zelf door het Fonds te worden verdiend. Dat geldt in de toekomst eens te meer. Volgens het College is dat mogelijk ook. Immers het College heeft ondanks alles bevestigd onverkort vast te houden aan de ambitie tot volledig koopkrachtbehoud. Voor actieven overeenkomstig de loon-ontwikkeling en voor de overige pensioengerechtigden, gepensioneerden en slapers, op basis van de afgeleide Consumenten Prijs Index van het CBS. Feitelijk kan dat uiteraard alleen door meer risico's qua beleggingen te nemen en daarvoor is ook draagvlak, zo blijkt uit de gerichte enquête vorig voorjaar onder een representatieve deelnemersgroep uitgevoerd. Het VO heeft na uitleg meer begrip gekregen voor het feit dat het bijna 15 maanden moest duren voor een bevestigd beleidsidee zoals verandering van de beleggingsmix binnen het Fonds is getoetst, getest en implementatierijp is gemaakt.

Met begrip en waardering heeft het VO kennisgenomen van het besluit van het College met ingang van 1 juli 2014 een nieuw bestuursmodel in te voeren met een toporgaan, waarin ook plaats is voor dagelijks betrokken operationele bestuurders. Dit zogenaamde one-tier board model zal snellere besluitvorming en uitvoering bevorderen. In de nieuwe opzet gaat de

vertegenwoordiging van belanghebbende geledingen, Onderneming, werknemers en gepensioneerden, van nu elk vier leden naar elk twee leden.

Tot spijt van het VO is zijn advies om ook afstand te doen van nu bestaande vetorechten voorlopig door het College afgewezen. Consensus tussen de geledingen blijft vooralsnog uitgangspunt ondanks de garantie van objectieve demping door de stemgerechtigde aanwezigheid van drie outsiders, de twee operationele bestuurders en de onafhankelijke voorzitter. Wel overgenomen is het VO advies om statutair vast te leggen dat de Collegeleden die namens werknemers en gepensioneerden worden benoemd, niet langer bij Philips hoeven te hebben gewerkt. Daardoor wordt het mogelijk waar gewenst extra deskundigheid in te brengen.

In het nieuwe bestuursmodel wordt het interne toezicht dat nu via een externe Visitatie-commissie wordt ingevuld, een taak van de niet-operationele Collegeleden. Het VO benadrukt daarbij zijn eerder gegeven schriftelijk advies om, verplicht of niet, toch met regelmaat een complete visitatie door externe deskundigen te laten uitvoeren. Het VO pleit ook voor continuering van een jaarlijkse bijeenkomst zoals nu de vergadering van aangeslotenen, waarop gericht informatie wordt verstrekt en vragen worden beantwoord. De Vergadering van Aangeslotenen kan volgens wetgever en toezichthouder in zijn huidige hoedanigheid niet passen in de nieuwe wettelijke opzet, echter de mogelijkheid om zelf publiekelijk vragen te kunnen stellen en te horen stellen blijft voor geïnteresseerden een wezenlijke behoefte.

Tenslotte wil het VO als altijd nog wat noteren ten aanzien van het onderwerp communicatie, waarvoor het VO statutair een speciale adviesstatus heeft en de vastgoedfraude. Ten aanzien van het eerste heeft het VO met waardering kennisgenomen van de door het Fonds verzorgde serie heldere, in heldere taal geschreven informatiebrochures en ook de verklarende artikelen in de laatste nummers van het Fondsblad 'Generaties'. Uit het in de zomer 2013 toegezonden 'integraal communicatieplan' leidt het VO af dat het Fonds communicatief alert is met herkenbare prioriteiten. Het VO is echter van oordeel dat de communicatie over het strategisch communicatieplan nog voor verbetering vatbaar is.

Met betrekking tot de vastgoedfraude zal het VO binnenkort nader worden geïnformeerd. Het VO acht het hoe dan ook een goede zaak dat er onder leiding van een wederzijdse aanvaardbare onafhankelijke derde inmiddels een regeling is overeengekomen over het bedrag waarop Philips zou bijdragen aan het verminderen van de geleden schade.

In de gesprekken met het College, direct en indirect via het Directiebureau, zijn uiteraard nog andere aandachtspunten aan de orde gekomen en heeft het VO opnieuw kunnen constateren met welke inzet en competente aandacht door het College wordt gewerkt en beraadslaagd. Er is veel goed en belangrijk werk gedaan. Daarom en bij het ook ontbreken van aanwijzingen in andere richting is het voor VO een genoegen om in de verplicht precieze termen te verklaren

- dat het College van Beheer in redelijkheid en verantwoord is gekomen tot het beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst, waartoe de facto is geconcludeerd,
- dat het College van Beheer gedurende het verslagjaar in de uitvoering van het vastgestelde beleid en anderszins met voldoende zorgvuldigheid en de vereiste evenwichtige afweging van belangen heeft gehandeld of voor zich heeft doen handelen
- dat het College van Beheer op adequate wijze de Principes van goed pensioenfondsbestuur bij het Fonds heeft doorgevoerd, nageleefd en doen naleven.

In conclusie wil het VO herhaald onderstrepen dat het grote waardering heeft voor het werk van het College, het Directiebureau en andere uitvoerders voor de vele inspanningen die in de afgelopen periode zijn gedaan.

Eindhoven, 22 april 2014

Reactie College van Beheer

Het College van Beheer spreekt veel dank en waardering uit aan het Verantwoordingsorgaan voor alle werkzaamheden die het heeft verricht om tot het oordeel te komen. Temeer gelet op het feit dat het oordeel in een gedeeltelijk nieuwe samenstelling van het Verantwoordingsorgaan tot stand is gekomen. Het College van Beheer spreekt tevens zijn dank uit voor de constructieve wijze waarop het overleg met Verantwoordingsorgaan in het afgelopen jaar steeds heeft plaatsgevonden. Het College van Beheer heeft kennisgenomen van het oordeel van het Verantwoordingsorgaan en zal de door het Verantwoordingsorgaan genoemde aandachtspunten nader bespreken.

3.2 Samenvatting rapport Visitatiecommissie

De Visitatiecommissie (hierna: VC) heeft in de periode van oktober tot en met december 2013 een deelvisitatie gedaan bij de Stichting Philips Pensioenfonds (hierna SPP). De deelvisitatie betrof de thema's beleggingen en risicomanagement van SPP. Over de periode van haar onderzoek heeft de VC kunnen constateren dat het bestuur van SPP binnen de thema's beleggingen en risicomanagement een goede opzet van de organisatiestructuur kent. De beleids- en bestuursprocedures en de checks and balances binnen het fonds zijn adequaat ingericht. Dit geeft de VC ook voldoende comfort dat het bestuur adequaat omgaat met de risico's op de lange termijn.

Zonder afbreuk te doen aan dit oordeel, heeft de VC een aantal punten aan het bestuur van SPP in overweging gegeven om de beleids- en bestuursprocedures verder te versterken. Hieronder vat de VC haar bevindingen kort samen. In het Visitatierapport dat is aangeboden aan het College van Beheer zijn deze punten nader toegelicht.

1. De VC signaleert dat het College van Beheer maatregelen treft bij de inrichting van de beleids- en bestuursprocessen voor een goede balans tussen toezicht op uitvoerende taken, het correct uitvoeren van de bestuurlijke processen en ruimte voor strategisch beleid. De VC onderschrijft het belang daarvan en vraagt de voortdurende waakzaamheid van het College van beheer voor de effectiviteit van de genomen maatregelen.
2. De VC constateert dat het (integraal) risicomanagement bij SPP een belangrijke plaats inneemt op de agenda en dat de bestuurlijke processen een goede opzet kennen. SPP is voortdurend bezig deze processen nog verder te verbeteren. De VC ziet daarbij voor het CvB nog ruimte om maatregelen te treffen in het kader van vaste planningscycli, en in het kader van de wijze waarop de zogenaamde netto risico's van SPP worden gerapporteerd.
3. SPP staat voor de belangrijke uitdaging het toekomstige beleggingsbeleid te formuleren, mede in het licht van de overgang naar een CDC-regeling. De VC constateert dat hier grondig onderzoek naar wordt gedaan en dat de besluitvorming zorgvuldig is ingericht. De basis daarvoor is gelegd in gedegen besluitvormingsprocessen en het uitgevoerde risicobereidheidsonderzoek onder de deelnemers. Ten aanzien van deze bestuurlijke processen vraagt de VC met name het College van Beheer waakzaam te blijven op het goed vastleggen en uitvoeren van de beoogde rolverdeling tussen uitbestedingspartijen, het Directiebureau en het College van Beheer.
4. De VC heeft kunnen constateren dat de bestuurlijke continuïteit van SPP in de afgelopen periode onder druk heeft gestaan. Zonder af te doen aan haar conclusie onder punt 3 over de zorgvuldige besluitvorming ten aanzien van het toekomstige beleggingsbeleid, constateert de VC wel dat de kwaliteit van de besluitvorming daardoor onder druk staat. De VC constateert dat maatregelen worden getroffen om dit probleem op te lossen maar vraagt het onderwerp "Borging continuïteit van het bestuur" zowel als het gaat om de bezetting van de bestuurszetels als om de deskundigheid" hoog op de agenda te houden, mede in het licht van aanbevelingen in de eerdere visitatierapporten.

De heer drs. H.J.J. Debrauwer
De heer M.G. Leenstra
Mevrouw mr. A.J.E.M. Vollenbroek

Reactie College van Beheer

Het College heeft met veel waardering kennisgenomen van het rapport van de Visitatiecommissie. Het College van Beheer dankt de Visitatiecommissie voor de inspanningen en de grondige wijze waarop tot het rapport is gekomen. Het College is verheugd over het algehele oordeel van de Visitatiecommissie, onderschrijft de door de Visitatiecommissie genoemde aandachtspunten en zal hier de nodige aandacht aan geven.

4 Philips Pensioenfonds in cijfers

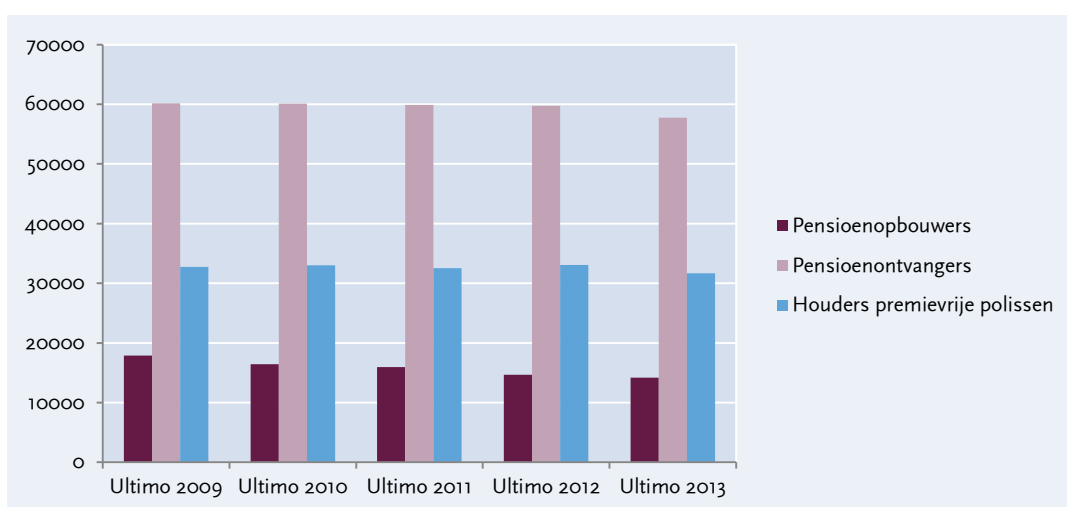

4.I Kerncijfers: vijfjarenvergelijking

Bedragen in miljoenen euro's

4.I.I Pensioenen

Aantal deelnemers	Eind 2013	Eind 2012	Eind 2011	Eind 2010	Eind 2009
Pensioenopbouwers	14.186	14.668	15.969	16.467	17.870
Pensioenontvangers	57.751	59.720	59.886	60.131	60.165
Houders premievrije polissen	31.663	33.093	32.520	33.018	32.739
Totaal	103.600	107.481	108.375	109.616	110.774

Premies	2013	2012	2011	2010	2009
Werkgever	244	209	196	167	165
Werkgever koopsommen	1	2	1	3	3
Werknemers pensioenregeling	0	0	0	0	0
Werknemers vrijwillige verzekeringen	1	1	1	1	2
Totaal	246	212	198	171	170

Uitkeringen	2013	2012	2011	2010	2009
Pensioenen	704	716	723	728	725
Uitgaande waardeoverdrachten individueel	6	4 ²⁶	3	3	6
Uitgaande waardeoverdrachten collectief	0	0	-	-	-6
Totaal	710	720	726	731	725

²⁶ In het jaarverslag 2012 was ten onrecht € 0 opgenomen bij waardeoverdrachten individueel.

Indexaties	2013	2012	2011	2010	2009
Indexatie pensioenopbouwers (in %)	0	0	0	1,00	3,50
Indexatie pensioenontvangers en houders premievrije polissen (in %)	0	0	0	0,68	1,45

4.1.2 Beleggingen

Verdeling belegd vermogen ²⁷	Eind 2013	Eind 2012	Eind 2011	Eind 2010	Eind 2009
Onroerend goed	790	684	664	594	504
Aandelen	2.526	2.319	2.130	2.175	2.329
Vastrentende waarden	10.417	10.798	9.964	9.566	9.374
Overig	1.156	1.437	1.184	1.275	1.209
Totaal	14.889	15.238	13.942	13.610	13.416

Resultaten beleggingen (in %)	2013	2012	2011	2010	2009
Direct onroerend goed	43,9	4,4	25,9	31,2	-9,3
Indirect onroerend goed	5,4	0,7	1,4	0,5	1,3
Aandelen	18,1	15,5	-5,0	20,9	30,8
Vastrentende waarden	-4,3	13,5	10,2	4,3	2,3
Totaal beleggingsresultaat	0,9	12,9	6,7	6,1	6,9

79

4.1.3 Financiële positie

	Eind 2013	Eind 2012	Eind 2011	Eind 2010	Eind 2009
Pensioenvermogen	14.853	15.207	13.946	13.605	13.349
Voorziening pensioenverplichtingen ²⁸	13.793	14.592	13.547	12.436	11.318
Gewogen gemiddelde marktrente	2,66%	2,32%	2,70%	3,42%	3,80%
Dekkingsgraad (in %)	108	104	103	109	118
Vereiste dekkingsgraad (in %)	107	107	108	108	107

²⁷ Voor de jaren 2009 en 2010 is in het jaarverslag op pagina 29 een overzicht opgenomen van de verdeling van het belegd vermogen en de beleggingsresultaten ingedeeld naar liability matching portefeuille en return portefeuille. In de balans op pagina 79 zijn de beleggingen voor risico pensioenfondsen gebaseerd op een andere grondslag (RJ610). Deze cijfers zijn exclusief de beleggingen voor risico deelnemers.

²⁸ Om de pensioenverplichtingen per jaar te kunnen vergelijken, zijn deze bedragen gebaseerd op FTK-grondslagen. Eind 2009 was de voorziening pensioenverplichtingen op basis van GOV-grondslagen € 10.798 miljoen.

4.2 Ontwikkelingen deelnemers

	Opbouwers	Houders premievrije polissen	Ontvangers ouderdomspensioen	Ontvangers arbeidsongeschiktheidspensioen	Ontvangers nabestaandenpensioen	Ontvangers wezenpensioen
Saldo einde vorig verslagjaar	14.668	33.093	39.507	1.164	18.658	391
Toetreding	1.020					
Vertrek / Revalidatie	-1.220	1.220		-3		
Arbeidsongeschiktheid				33		
Pensioentoekenning	-257	-1.300	1.557		970	48
Overlijden	-22	-74	-1.554	-12	-1.115	-1
Afkoop		-140	-145		-35	-32
Afloop				-88		-40
Waardeoverdracht		-173				
Samenvoegen polissen ²⁹	-3	-1.260	-316		-44	
Andere oorzaken		297	-92		-6	
Saldo mutaties	-482	-1.430	-550	-70	-230	-25
Stand einde verslagjaar	14.186	31.663	38.957	1.094	18.428	366

²⁹ De mutaties bij 'Samenvoegen polissen' hebben voor een groot deel een administratieve achtergrond. Deelnemers met meerdere polissen werden eind 2012 meerdere keren meegenomen in het overzicht, eind 2013 worden deze deelnemers éénmaal meegenomen in het overzicht. Deze veranderende werkwijze is vooral zichtbaar bij houders premievrije polissen. Echter bij eindstand in het mutatieoverzicht zijn arbeidsongeschikten meegenomen bij pensioenopbouwers en bij pensioenontvangers. Elders in dit jaarverslag worden arbeidsongeschikten enkel meegenomen bij de pensioenopbouwers.

4.3 Pensioenregelingen Philips

Philips Pensioenfonds voert drie pensioenregelingen uit die van toepassing zijn op verschillende groepen deelnemers. Daarnaast voert het Fonds een regeling uit met het karakter van een beschikbare premieregeling. Hieronder worden de regelingen verder toegelicht.

Philips flex pensioen

Deze middelloonregeling met voorwaardelijke na-indexatie is van toepassing op 13.152 pensioenopbouwers (stand per 31 december 2013). De pensioenrichtleeftijd is tot 1 januari 2014 65 jaar en vanaf 1 januari 2014 67 jaar (van toepassing op 12.719 deelnemers). Voor deelnemers die vóór 1950 zijn geboren en op 31 december 2005 in dienst waren, geldt een pensioenrichtleeftijd van 62,5 jaar (van toepassing op 433 deelnemers). Het Philips flex pensioen heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst.

Omdat de meeste actieve aangeslotenen van Philips Pensioenfonds deelnemer zijn aan het Philips flex pensioen, zijn de kerngegevens van de flex-regeling samengevat in onderstaand overzicht. Deze gegevens gelden voor diegenen die op of na 1 januari 1950 zijn geboren en op 1 januari 2006 in dienst waren van Philips. Ook voor alle nieuwe toetreders vanaf 1 januari 2006 geldt deze regeling.

	Philips flex pensioen tot 1 januari 2014 (kerngegevens per 1 april 2013)	Philips flex pensioen vanaf 1 januari 2014 (kerngegevens per 1 januari 2014)
Franchise	€ 12.588	€ 12.588
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	1,85% van de pensioengrondslag	1,85% ³⁰ van de pensioengrondslag
Percentage nabestaandenpensioen	70% van het ouderdomspensioen	70% van het ouderdomspensioen
Werknemersbijdrage pensioenregeling	0%	1% van de pensioengrondslag (vanaf 1 april 2014)

81

Philips eindloonregeling

De eindloonregeling is van toepassing op 733 pensioenopbouwers (stand per 31 december 2013). De pensioenleeftijd is 60 jaar, 62,5 jaar of 65 jaar. De Philips eindloonregeling heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst. Er kunnen geen deelnemers meer toetreden in de eindloonregeling.

Philips Executives Pension Plan

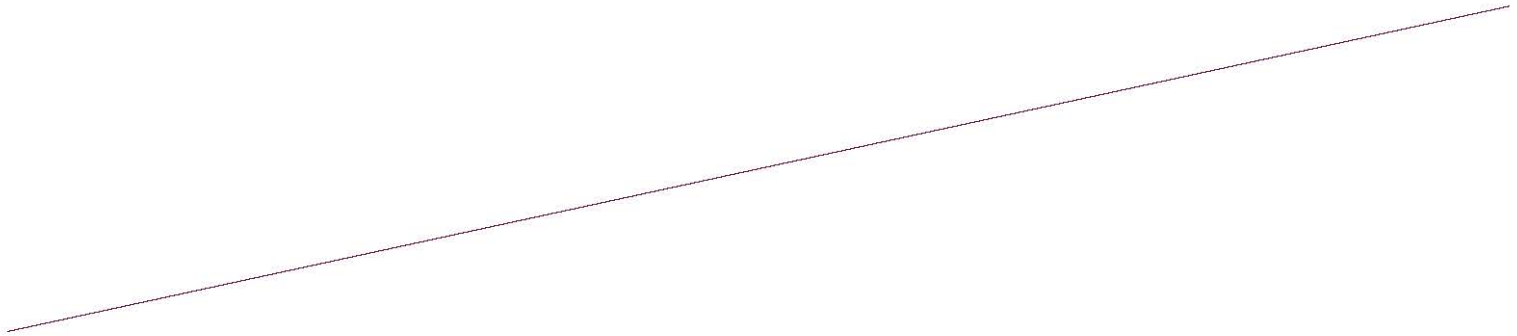
Dit betreft een middelloonregeling met voorwaardelijke na-indexatie gecombineerd met een beschikbare premieregeling. De pensioenrichtleeftijd is 62,5 jaar. Het Philips Executives Pension Plan is van toepassing op 301 pensioenopbouwers (stand per 31 december 2013). Het Philips Executives Pension Plan kan worden gekarakteriseerd als een combinatie van een uitkeringsovereenkomst en een premieovereenkomst. Voor het beschikbare premiedeel van deze pensioenregeling kan worden belegd in vier beleggingsfondsen. De beleggingen in deze fondsen zijn voor risico van de deelnemers. Een toelichting op de beleggingsresultaten in het Philips Executives Pension Plan leest u in het Investment Report Philips Executives Pension Plan 2012. Dit verslag vindt u op www.philipspensioenfonds.nl/downloads

³⁰ Dit is een geamibieerd opbouwpercentage. Het feitelijke opbouwpercentage kan ook minder zijn.

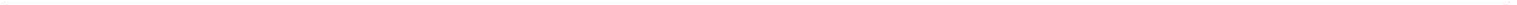
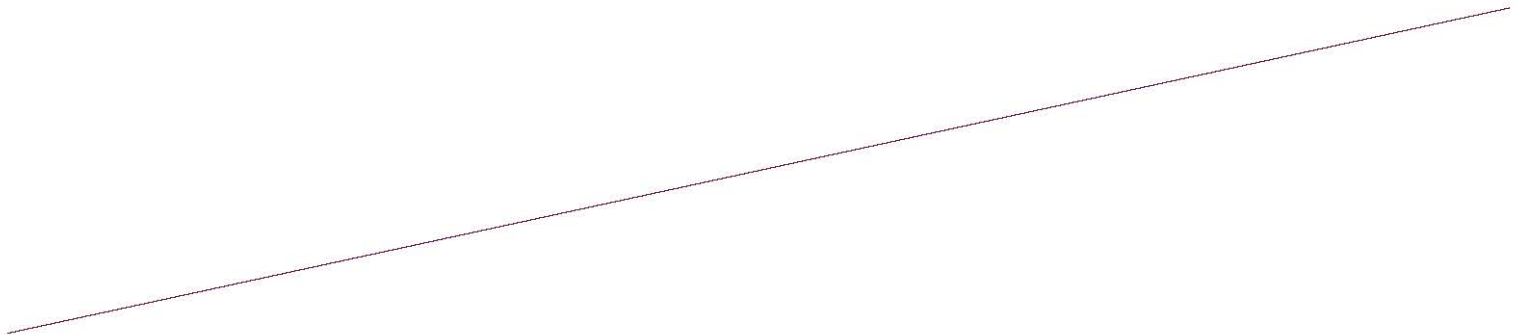
Prepensioneringsregeling

In de prepensioneringsregeling heeft de deelnemer de mogelijkheid om het beschikbare premiedeel te beleggen in drie verschillende fondsen: het aandelenfonds, het obligatiefonds en het geldmarktfonds. De beleggingen in deze fondsen zijn voor rekening en risico van de deelnemers.

Sinds 2006 is de mogelijkheid om actief in de prepensioneringsregeling in te leggen voor vrijwel alle medewerkers komen te vervallen. Per ultimo 2013 is voor 2.509 deelnemers een prepensioneringskapitaal bij het Fonds verzekerd. Een toelichting op de beleggingen van de prepensioneringsregeling van het Philips flex pensioen leest u in het Beleggingsverslag Prepensioneringsregeling 2013. Dit verslag vindt u op www.philipspensioenfondsen.nl/downloads. In paragraaf 2.4.6 'Overige onderwerpen' staat meer informatie over de wijziging van de prepensioneringsregeling.

5 Jaarrekening

5.1 Balans per 31 december 2013

Bedragen in miljoenen euro's

Na bestemming resultaat

Activa	2013	2012
Beleggingen voor risico pensioenfonds [1]	15.622	16.171
Beleggingen voor risico deelnemers [2]	231	244
Vorderingen en overlopende activa [3]	10	5
Liquide middelen [4]	9	3
Totaal activa	15.872	16.423

Passiva	2013	2012
Reserves [5]	1.060	615
Technische voorziening [6]	13.793	14.592
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [7]	231	244
Overige voorzieningen [8]	0	0
Overige schulden en overlopende passiva [9]	788	972
Totaal passiva	15.872	16.423

5.2 Staat van baten en lasten 2013

Bedragen in miljoenen euro's

Baten	2013	2012
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers) [10]	246	212
Premiebijdragen voor risico deelnemers [11]	10	10
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen [12]	105	1.756
Beleggingsresultaten voor risico deelnemers [13]	-4	20

Lasten	2013	2012
Pensioenuitkeringen [14]	-704	-716
Pensioenuitvoeringskosten [15]	-17	-17
<i>Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen</i>		
- Pensioenopbouw	-194	-196
- Indexering en overige toeslagen	-3	-1
- Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen [16]	-51	-207
- Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitkeringen	720	708
- Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitvoeringskosten	24	24
- Wijziging marktrente op basis van FTK-curve	350	-955
- Wijziging actuariële grondslagen [17]	6	-373
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten [18]	-1	-9
- Overige wijzigingen in de voorziening pensioenverplichtingen [19]	-52	-36
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [20]	13	-4
Saldo overdrachten van rechten [21]	1	5
Overige baten en lasten [22]	-4	-5
Saldo van baten en lasten	445	216

Bestemming van het saldo van baten en lasten		
- Algemene reserve	445	216

5.3 Kasstroomoverzicht 2013

Bedragen in miljoenen euro's

Onderstaande bedragen hebben betrekking op daadwerkelijke kasstromen in het verslagjaar en kunnen afwijken van de bedragen in de Staat van baten en lasten waarin de bedragen worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Kasstroom uit pensioenactiviteiten	2013	2012
Ontvangen premies	256	222
Ontvangen waardeoverdrachten	10	9
Betaalde pensioenuitkeringen	-699	-715
Betaalde waardeoverdrachten	-14	-5
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-17	-18
Overige ontvangsten en betalingen	3	22
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-461	-485

Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en mutaties in beleggingen voor risico pensioenfonds	6.794	6.369
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	483	489
Aankopen beleggingen	-6.793	-6.383
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-17	-34
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	467	441

Mutatie liquide middelen³¹	6	-44
--	----------	------------

³¹ Dit betreft de mutatie in de balanspost 'Liquide middelen', niet zijnde de liquiditeiten die onderdeel zijn van de post 'Beleggingen voor risico pensioenfonds' en 'Beleggingen voor risico deelnemers'.

5.4 Toelichting behorende tot de jaarrekening 2013

1 Inleiding

De Stichting heeft ten doel ten behoeve van de aangeslotenen, gewezen aangeslotenen, de pensioengerechtigden en de overige aanspraakgerechtigden, door Philips gesloten pensioenovereenkomsten als bedoeld in de Pensioenwet, uit te voeren, in de ruimste zin des woords, en in overeenstemming met de pensioenreglementen die zijn vastgesteld op basis van de pensioenovereenkomsten en de tussen de Stichting Philips Pensioenfonds (verder aangeduid als: het Fonds) en Philips gesloten financierings- of uitvoeringsovereenkomsten.

Het Fonds zal, hetzij de dekking van de pensioenaanspraken en rechten op pensioen voortvloeiende uit bovenvermelde pensioenreglementen in eigen beheer (voor eigen risico) houden, hetzij overeenkomsten van verzekering sluiten met één of meer verzekeraars als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet. Het Fonds ontvangt ter verwezenlijking van het gestelde doel bijdragen van aangeslotenen en van Philips. Ook kan het Fonds andere bijdragen ontvangen. Het Fonds is bevoegd de administratie van de door haar uitgevoerde pensioenregelingen en het beheer van haar vermogen, inclusief dat deel van het vermogen dat wordt aangehouden ten behoeve van de uitvoering van één of meer premieovereenkomsten, geheel of ten dele op te dragen aan één of meer derden.

Indien het Fonds werkzaamheden uitbesteedt aan een derde draagt het Fonds er zorg voor dat deze derde de bij of krachtens de wet gestelde regels, die op de uitbesteding van toepassing zijn, naleeft.

Het Fonds zal daartoe onder meer een uitbestedingsovereenkomst, die voldoet aan de gestelde eisen, aangaan met deze derde.

2 Overeenstemmingsverklaring

De Jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek.

3 Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld in miljoenen euro's. Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Cijfers ter vergelijking zijn voor vergelijkingsdoeleinden waar nodig aangepast.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden periodiek beoordeeld.

Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft. Indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden wordt de schatting opgenomen in de periode van herziening en toekomstige perioden.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het Fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichting samenhangende rentebate en rentelast worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsresultaten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Het Fonds is per 31 december 2013 bestuurder en/of aandeelhouder in entiteiten die ter belegging worden aangehouden of daarmee samenhangen. De omvang van deze beleggingen of het belang van de invloed is marginaal. De verantwoording van de beleggingen die toekomen aan het Fonds vindt in deze gevallen op look-through basis plaats.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

	eind 2013	eind 2012	eind 2011	eind 2010	eind 2009
USD	1,3780	1,3184	1,2982	1,3416	1,4347
GBP	0,8320	0,8111	0,8353	0,8569	0,8885
JPY	144,8294	113,9955	99,8797	108,8065	133,5680
CHF	1,2255	1,2068	1,2139	1,2505	1,4832
SEK	8,8500	8,5768	8,8992	9,0190	10,2443

Beleggingen

Algemeen

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden bepaald, vindt waardering plaats op basis van kostprijs.

In de balans en de toelichting worden (indirecte) beleggingen in beleggingsinstellingen gerubriceerd in de beleggingsrubriek waarin beleggingen van dit soort worden gerubriceerd en dienovereenkomstig gewaardeerd. Hierbij wordt de gehele waarde van de beleggingen gerubriceerd bij de hoofdcategorie.

Toelichting Beleggingen

Op grond van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor pensioenfondsen (R)610) worden vorderingen, schulden en tijdelijke banksaldi in verband met beleggingstransacties onder de beleggingsrubriek geclassificeerd, behorend bij de portefeuille waarin deze zijn opgenomen.

Waardering van Beleggingsfondsen

Beursgenoteerde beleggingen in aandelenfondsen en vastrentende waardenfondsen worden gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum.

De niet-beursgenoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde conform de hier genoemde grondslagen voor (directe) beleggingen.

Vastgoedbeleggingen

Alle beleggingen in direct vastgoed worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De actuele waarde is gebaseerd op twee door onafhankelijke deskundigen verrichte taxaties, waarbij de laagste waarde van beide taxaties is aangehouden voor het totaal van het direct vastgoed. Resultaten door wijziging in actuele waarde worden in de staat van baten en lasten verantwoord. Bij de waardering wordt gebruikgemaakt van zowel de huurkapitalisatie- als de Discounted Cash Flow-methode (DCF). De taxaties worden hierbij uitgevoerd door Vastgoed gecertificeerde taxateurs. Bij de taxaties is gewerkt volgens de richtlijnen van de RICS (Royal Institution of Chartered Surveyors), ROZ/IPD (vereniging Raad voor Onroerende Zaken / Investment Property Databank) en IVS (International Valuation Standard) alsmede volgens de aanbevelingen van het platform taxateurs en accountants. Ten behoeve van de taxaties worden de objecten bezocht door de taxateurs. De taxateurs hebben bevestigd dat ze ten behoeve van de taxaties de gevraagde informatie ontvangen hebben c.q. door het Fonds is verklaard dat het Fonds alle relevante informatie aan taxateurs heeft aangeleverd.

Het waarderingsrisico vastgoed is het risico van een rendementsverandering door een onverwachte waarderingsuitkomst. Om dit risico te mitigeren heeft het Fonds de volgende maatregelen in acht genomen: bij direct vastgoed worden onafhankelijke externe taxateurs

ingeschakeld, analyse van afwijkingen en een toets aan marktconforme yields. Bij indirect vastgoed worden periodieke analyses van resultaten uitgevoerd, evenals analyse van de gecontroleerde jaarrekeningen van de indirecte vastgoedfondsen, en vergelijking met de waardenopgaven van de fondsmanagers. In niet alle gevallen zijn gecontroleerde jaarrekeningen beschikbaar voor vaststelling van de jaarrekening.

Vanwege het relatief lage niveau van transactievolumes in 2012 en ook nog in 2013, wordt een zwaarder beroep gedaan op het schattingsvermogen van taxateurs, hetgeen leidt tot een hogere mate van onzekerheid bij de schatting van de marktwaarde van vastgoed in vergelijking tot eerdere jaren waarin hogere transactievolumes gewoonlijk waren. Verder bemoeilijkt de beperkte kredietverlening door banken de korte-termijn verkopen. Als zodanig kan een korte-termijn verkoopopbrengst afwijken van de meest recente taxatiewaarde.

Beleggingen in direct vastgoed waarvoor in het verslagjaar een verkoopovereenkomst tot stand is gekomen doch die aan het eind van het verslagjaar nog niet geleverd zijn, zijn gewaardeerd tegen de overeengekomen verkoopprijs.

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum.

De niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende vastgoedbeleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde op basis van onafhankelijke taxatie.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, waarbij de onderliggende aandelenbeleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde conform de hiervoor genoemde grondslagen voor (directe) beleggingen.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en aandelen in beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in vastrentende waarden zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen inclusief opgelopen interest. Indien vastrentende waarden of aandelen in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel en de looptijd.

De actuele waarde van de hypotheek bestaat uit de netto contante waarde van de verwachte rente- en aflossingsstromen uit de hypotheekportefeuille. De verwachte kasstromen worden bepaald rekening houdend met gemiddelde voortijdige aflossingen ad 4,7% (2012: 4,7%) en contant gemaakt met behulp van een rentevoet die is gebaseerd op de euro swap curve verhoogd met een opslag voor de specifieke risico's van hypothecaire leningen, zoals afgeleid uit de ELOO index, en een opslag van 10 basispunten in verband met liquiditeit. Verder geldt een opslag van 20 respectievelijk 45 basispunten voor risicoklasse AA en A. Indien het gaat om een bedrijfshypotheek geldt een additionele opslag van 30 basispunten voor risicoklasse AAA en AA en 55 basispunten voor risicoklasse A. Hierdoor variëren de gehanteerde opslagen per ultimo 2013 van 60 basispunten voor minst risicodragende woningfinancieringen tot 160 basispunten voor de meest risicodragende bedrijfshypotheek in portefeuille.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen. In deze waarderingsmodellen wordt de waarde van interest rate swaps en inflation linked swaps bepaald op basis van het verschil tussen de waarde van alle toekomstige betalingen door de tegenpartij aan het Fonds en de waarde van alle toekomstige betalingen door het Fonds aan de tegenpartij. Voor interest rate swaps worden deze kasstromen bepaald op basis van de in het contract vastgelegde rente (veelal Euribor of Libor) en wordt de OIS curve (Overnight indexed swap curve) gehanteerd bij de contantmaking van die verwachte kasstromen, met uitzondering van niet-euro gedenomineerde contracten, waarvoor bij de contantmaking een op Libor gebaseerde curve wordt gebruikt. Voor inflation linked swaps worden de verwachte kasstromen afgeleid uit een curve van 'forward nulcouponswaps', de zogenaamde 'break-even inflatiecurve' en wordt de OIS curve gehanteerd bij de contantmaking van die verwachte kasstromen.

De marktwaarde van valuta termijnaffaires wordt bepaald door de waarde van de vreemde valuta tegen de termijankoersen op het afsluitmoment af te zetten tegen de waarde van de vreemde valuta tegen de termijankoersen op de balansdatum.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op basis van door de administrateurs en/of managers verstrekte reële waardering. Voor beleggingen in private equity is dit de intrinsieke waarde.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor rekening van het Fonds worden aangehouden.

Technische voorziening

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde, zijnde de contante waarde van alle verplichtingen van het Fonds berekend op basis van de per balansdatum geldende door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen. Bij de bepaling van de verplichtingen wordt uitgegaan van de actuariële grondslagen van het Fonds zoals vastgelegd in de actuariële en bedrijfstechnische nota van het Fonds.

Deze grondslagen zijn de volgende:

- Overlevingstafels: AG Prognosetafel 2012 – 2062.
- De sterftekanssen conform de Prognosetafel worden gecorrigeerd met de fondsspecifieke ervaringssterfte 2012 van Towers Watson.
- Alle (gewezen) mannelijke aangeslotenen worden geacht een partner te hebben die drie jaar jonger is.
- Alle (gewezen) vrouwelijke aangeslotenen worden geacht een partner te hebben die drie jaar ouder is.
- Een opslag van 2,0% ter dekking van toekomstige uitvoeringskosten (vervangt de opslag voor uitbetalingskosten en de administratiereserve).
- Bij de berekening van de actuele waarde van de verplichtingen wordt uitgegaan van de te verwachten kasstromen in komende jaren, bepaald op basis van de geldende reglementen en actuariële grondslagen.
- Arbeidsongeschiktheidsrisico op basis van verwachte schadelast, afgeleid met behulp van ervaringscijfers uit het verleden.

De grondslag voor de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is gebaseerd op een DNB-rentetermijnstructuur waarbij gebruik wordt gemaakt van een zogenoemde Ultimate

Forward Rate (UFR). De UFR-benadering houdt in dat de rente voor zeer lange looptijden naar een afgesproken niveau toe beweegt. Voor het eurogebied is de UFR vastgesteld op 4,2%. In voldoende liquide markten kan de risicovrije rentecurve worden afgeleid uit marktinformatie. Tevens heeft DNB de driemaandsrentemiddeling, die sinds eind 2011 bij pensioenfondsen wordt toegepast, gehandhaafd. Bij dalende rente is dit gunstig voor de dekkingsgraad van pensioenfondsen; bij een stijgende rente is dit ongunstig.

Voorziening voor risico deelnemers

Hieronder wordt opgenomen de totale actuele waarde van de door deelnemers gespaarde pensioenkapitalen in beschikbare premieregelingen. De waarde van de door deelnemers te verwerven pensioenrechten is daarmee gelijk aan de waarde van het gespaarde kapitaal.

Grondslagen voor bepaling van resultaat

Baten en lasten worden verwerkt in het jaar waarop zij betrekking hebben. Premies worden toegerekend aan het jaar waarin zij zijn vastgesteld, respectievelijk bekend zijn geworden. Individuele waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten verwerkt op het moment waarop deze betaald dan wel ontvangen worden. Collectieve waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten verwerkt op moment van betaling van het overeengekomen voorschotbedrag. Onttrekkingen uit beleggingen voor risico deelnemers betreffen de overdrachten van door deelnemers opgebouwde middelen vanuit de beschikbare premiefondsen naar het pensioenvermogen van het Fonds of naar een verzekeraar (onder toekenning van aanspraken). Onder de beleggingsresultaten voor risico deelnemers zijn opgenomen de directe en de indirecte beleggingsopbrengsten, onder aftrek van hieraan toerekenbare kosten zoals transactiekosten en kosten van beheer en bewaring. De directe beleggingsopbrengsten betreffen de aan het verslagjaar toe te rekenen inkomsten uit beleggingen zoals dividenden, coupons, interest, (netto)huur en dergelijke; een en ander onder aftrek van niet-terugvorderbare bronbelastingen en de gerelateerde vermogensbeheerkosten. Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verantwoord:

- alle gerealiseerde en ongerealiseerde waarderingsverschillen;
- alle gerealiseerde en ongerealiseerde valutaverschillen.

Pensioenuitkeringen worden ten laste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarop zij betrekking hebben. De pensioenuitvoeringskosten betreffen de aan het verslagjaar toe te rekenen kosten pensioenbeheer en overige kosten welke verband houden met het besturen van het Fonds.

Overige baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd en zijn gebaseerd op waargenomen kasstromen. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en uit beleggingsactiviteiten.

5.5 Toelichting op de balans

Bedragen in miljoenen euro's

[1] Beleggingen voor risico pensioenfondsen	Vastgoed	Aandelen	Vastrenten de waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
2013						
Beleggingen met positieve waarde	372	2.455	11.381	528	120	14.856
Overige vorderingen	6	6	14	0	0	26
Liquiditeiten	0	0	519	0	267	786
	378	2.461	11.914	528	387	15.668
Terugbetalingsverplichtingen	0	0	-23	0	0	-23
Overige schulden	-5	0	-18	0	0	-23
	-5	0	-41	0	0	-46
	373	2.461	11.873	528	387	15.622
Beleggingen met positieve waarde	372	2.455	11.381	528	120	14.856
Beleggingen met negatieve waarde ³²	0	0	0	-733	0	-733
Beleggingen exclusief gerelateerde vorderingen en schulden	372	2.455	11.381	-205	120	14.123

2012						
Beleggingen met positieve waarde	402	2.248	11.983	760	137	15.530
Overige vorderingen	1	5	0	0	0	6
Liquiditeiten	0	0	590	0	130	720
	403	2.253	12.573	760	267	16.256
Terugbetalingsverplichtingen	0	0	-80	0	0	-80
Overige schulden	-4	0	-1	0	0	-5
	-4	0	-81	0	0	-85
	399	2.253	12.492	760	267	16.171
Beleggingen met positieve waarde	402	2.248	11.983	760	137	15.530
Beleggingen met negatieve waarde ³²	0	0	0	-932	0	-932
Beleggingen exclusief gerelateerde vorderingen en schulden	402	2.248	11.983	-172	137	14.598

³² Beleggingen met een negatieve waarde zijn in de balans opgenomen onder Overige schulden en overlopende passiva

De beleggingen met positieve waarde onder vastrentende waarden zijn inclusief de opgelopen interest.

Wijziging in indeling beleggingscategorieën

Om beter aan te sluiten bij de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving is in het verslagjaar de indeling in beleggingscategorieën gebaseerd op het niveau van individuele beleggingen in plaats van op portefeuilleniveau. Dit heeft als voornaamste gevolg dat:

- Beursgenoteerde aandelen in vastgoed voor een bedrag van € 36 miljoen (2012: € 37 miljoen) worden ingedeeld onder vastgoed (voorheen onder aandelen)
- Investerings in private equity voor een bedrag van € 37 miljoen (2012: € 46 miljoen) worden ingedeeld onder overige beleggingen (voorheen onder aandelen)
- Liquiditeiten die zijn belegd in participaties in geldmarktfondsen worden ingedeeld onder vastrentende waarden (voorheen onder de verschillende beleggingscategorieën). Overige liquiditeiten die bestemd zijn voor beleggingen worden opgenomen onder overige beleggingen.

Bovenstaande wijzigingen zijn ten behoeve van de vergelijkbaarheid ook aangepast in de cijfers van 2012.

Ontvangen en verstrekt onderpand

Het Fonds ontvangt en verstrekt onderpand uit hoofde van valuta-, rente- en inflatiederivaten in de vorm van liquiditeiten en vastrentende waarden gebaseerd op de waardeontwikkelingen van genoemde derivaten. Ingeval van een positieve waardeontwikkeling ontvangt het Fonds onderpand en in geval van een negatieve waardeontwikkeling verstrekt het Fonds onderpand.

Liquiditeiten

Per ultimo 2013 heeft het Fonds € 23 miljoen (2012: € 80 miljoen) aan liquiditeitenonderpand ontvangen als gevolg van een netto positieve waardeontwikkeling van valuta-, rente- en inflatiederivaten. Dit bedrag staat zowel vermeld onder liquiditeiten als onder de terugbetalingsverplichtingen. Daarnaast heeft het Fonds ultimo 2013 voor € 0 miljoen (2012: € 0 miljoen) aan liquiditeiten als onderpand verstrekt.

Vastrentende waarden

Per ultimo 2013 heeft het Fonds voor een actuele waarde van € 249 miljoen (2012: € 250 miljoen) aan vastrentende waarden als onderpand verstrekt als gevolg van een negatieve waardeontwikkeling van de valuta-, rente- en inflatiederivaten. Dit bedrag is verantwoord als belegging met een positieve waarde onder vastrentende waarden. Daarnaast heeft het Fonds ultimo 2013 voor een actuele waarde van € 3 miljoen (2012: € 0 miljoen) aan vastrentende waarden als onderpand ontvangen. Deze vastrentende waarden zijn niet opgenomen in de beleggingen voor risico pensioenfondsen.

Liquiditeiten

Onder vastrentende waarden worden opgenomen de door het Fonds gehouden participaties in geldmarktfondsen.

Geldmarktfondsen	2013	2012
BlackRock Euro Institutional Liquidity Fund	444	323
Aviva Investors Euro Liquidity Fund	52	187
Totaal	496	510

De ontvangen € 23 miljoen (2012: € 80 miljoen) aan liquiditeitenonderpand als gevolg van een netto positieve waardeontwikkeling van valuta-, rente- en inflatiederivaten heeft het Fonds geïnvesteerd in geldmarktfondsen. Dit is niet opgenomen in de vorige tabel.

Geldmarktfonds BlackRock

Het Euro Institutional Liquidity Fund is een conservatief beheerd fonds bestaande uit korte termijn geldmarktproducten met hoge kredietwaardigheid. Het fonds heeft een AAA rating (S&P).

Geldmarktfonds Aviva

Het Euro Liquidity Fund van Aviva Investors is een conservatief beheerd fonds bestaande uit korte termijn geldmarktproducten met hoge kredietwaardigheid. Het fonds heeft een Aaa rating (Moody's).

Verloopoverzicht beleggingen

Beleggingen	Vastgoed ³³	Aandelen ³³	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen ³³	Totaal
Stand per 31 december 2011	311	2.078	10.589	-227	193	12.944
Aankopen/verstrekkingen	95	883	5.391	2	3	6.374
Verkopen/aflossingen	-8	-972	-5.020	51	-61	-6.010
Waardeverschillen en verkoopresultaten	4	259	1.023	2	2	1.290
Stand per 31 december 2012	402	2.248	11.983	-172	137	14.598
Aankopen/verstrekkingen	158	422	6.055	0	1	6.636
Verkopen/aflossingen	-227	-549	-5.801	-164	-15	-6.756
Waardeverschillen en verkoopresultaten	39	334	-856	131	-3	-355
Stand per 31 december 2013	372	2.455	11.381	-205	120	14.123

Actuele waarde

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het Fonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde prijzen of waarneembare prijzen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals vastgoed, hedgefondsen, kredieten en overige alternatieve beleggingen zijn gewaardeerd door gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken.

Zoals vermeld in de 'grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' zijn de beleggingen van het Fonds gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de actuele waarde als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden de boekwaarde benadert.

³³ In dit overzicht zijn de 2011 en 2012 cijfers aangepast ten behoeve van de vergelijkbaarheid. Voor een nadere toelichting zie paragraaf 'wijziging in indeling beleggingscategoriën'.

Op basis van de stand per ultimo jaar is de volgende indeling gemaakt (classificatie is gebaseerd op RJ 290 en RJ 610):

Beleggingen	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
2013						
Niveau 1 (waarde gebaseerd op genoteerde prijzen in een actieve markt)	36	2.455	10.687	48	0	13.226
Niveau 2 (waarde afgeleid van genoteerde prijzen in een actieve markt)	0	0	693	-253	83	523
Niveau 3 (waarde gebaseerd op onafhankelijke taxaties)	336	0	0	0	0	336
Niveau 3 (waarde gebaseerd op overige waarderingsmodellen)	0	0	1	0	37	38
Totaal niveaus	372	2.455	11.381	-205	120	14.123

Beleggingen	Vastgoed ³³	Aandelen ³³	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen ³³	Totaal
2012						
Niveau 1 (waarde gebaseerd op genoteerde prijzen in een actieve markt)	37	2.247	11.117	57	0	13.458
Niveau 2 (waarde afgeleid van genoteerde prijzen in een actieve markt)	0	0	754	-229	85	610
Niveau 3 (waarde gebaseerd op onafhankelijke taxaties)	365	0	0	0	0	365
Niveau 3 (waarde gebaseerd op overige waarderingsmodellen)	0	0	112	0	53	165
Totaal niveaus	402	2.247	11.983	-172	138	14.598

Liquiditeiten van het Fonds die zijn geïnvesteerd in geldmarktfondsen zoals opgenomen onder vastrentende waarden, behoren tot niveau 1 en zijn niet opgenomen in bovenstaande overzichten. Geldmarktfondsen en andere beleggingsfondsen kunnen als niveau 1 geclassificeerd worden indien door deze fondsen dagelijks een intrinsieke waarde wordt afgegeven waartegen ook dagelijks kan en wordt gehandeld.

Schattingen van de actuele waarde zijn momentopnamen, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante

oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en zijn derhalve gewaardeerd op basis van de beste inschatting die van bovenstaande factoren gemaakt kan worden.

Vastgoed	2013	2012
Direct vastgoed	51	225
Indirect vastgoed	321	177
Stand per 31 december	372	402

Direct vastgoed is getaxeerd door onafhankelijke, gecertificeerde taxateurs. Indirect vastgoed betreft beleggingen in beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen. De beursgenoteerde beleggingen zijn tegen de beurskoers per balansdatum opgenomen voor een bedrag van € 36 miljoen (2012: € 37 miljoen). Deze beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde.

In de niet-beursgenoteerde directe en indirecte vastgoedportefeuille zijn ultimo 2013 opgenomen:

2013	Woningen	Kantoren	Winkels	Industrieel	Overig	Totaal
Europa	15	50	57	47	13	182
Azië	0	5	25	2	0	32
Australië	0	24	4	15	0	43
Noord Amerika	26	20	6	25	2	79
Totaal	41	99	92	89	15	336

2012	Woningen	Kantoren	Winkels	Industrieel	Overig	Totaal
Totaal	29	204	59	35	38	365

Aandelen	2013	2012
Aandelen ontwikkelde markten	2.177	1.908
Aandelen opkomende markten (niet zijnde BRIC)	179	246
Aandelen BRIC (Brazilië, Rusland, India en China)	99	94
Stand per 31 december	2.455	2.248

Vastrentende waarden	2013	2012
Staatsobligaties	10.249	9.179
Bedrijfsobligaties	441	535
Hypotheke	683	712
Asset Backed Securities	0	111
Inflation linked bonds	8	1.446
Stand per 31 december	11.381	11.983

Derivaten	2013			2012		
	Saldo	Positief	Negatief	Saldo	Positief	Negatief
Valutaderivaten	46	54	-8	58	68	-10
Aandelenderivaten	2	2	0	2	2	0
Grondstoffenderivaten	0	3	-3	-4	3	-7
Rente- en inflatiederivaten	-253	469	-722	-228	687	-915
Stand per 31 december	-205	528	-733	-172	760	-932

Een nadere toelichting op de derivaten is opgenomen in paragraaf 5.7 'Risicobeheer en derivaten'.

98

Overige beleggingen	2013	2012
Hedgefondsen	83	91
Private equity	37	46
Stand per 31 december	120	137

[2] Beleggingen voor risico deelnemers	Zakelijke waarden	Vastrentende waarden	Liquiditeiten ³⁴	Totaal
Stand per 31 december 2011	19	170	51	240
Aankopen/verstrekkingen	1	10	13	24
Verkopen/aflossingen	-6	-21	-13	-40
Waardeverschillen en verkoopresultaten	4	16	0	20
Stand per 31 december 2012	18	175	51	244
Aankopen/verstrekkingen	19	11	13	43
Verkopen/aflossingen	-8	-34	-10	-52
Waardeverschillen en verkoopresultaten	4	-8	0	-4
Stand per 31 december 2013	33	144	54	231

Dit betreft beleggingen uit hoofde van de prepensioneringsregeling van het Philips flex pensioen en de beschikbare premieregeling van het Philips Executives Pension Plan.

[3] Vorderingen en overlopende activa	2013	2012
Vordering op werkgever	0	0
Vooruitbetaalde pensioenen	0	3
Waardeoverdrachten	3	0
FVP premies	1	0
Belastingen	0	2
Overige vorderingen	6	0
Stand per 31 december	10	5

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan één jaar.

[4] Liquide middelen	2013	2012
Liquide middelen	9	3
Stand per 31 december	9	3

³⁴ Euro geldmarktfondsen

Onder liquide middelen wordt verstaan bij banken aangehouden rekening-courantsaldi, kasmiddelen en bij banken aangehouden overige middelen, die niet opgenomen zijn onder en bestemd zijn voor beleggingen. De liquide middelen zijn direct opeisbaar.

[5] Reserves	2013
Stand per 31 december 2011	399
Uit bestemming saldo van baten en lasten	216
Stand per 31 december 2012	615
Uit bestemming saldo van baten en lasten	445
Stand per 31 december 2013	1.060

Solvabiliteit

Op basis van FTK-grondslagen kan het volgende overzicht worden gegeven:

	2013	2012
Reserve	1.060	615
Minimaal vereist eigen vermogen (buffer)	576	607
Vereist eigen vermogen (buffer)	960	1.032
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104%	104%
Vereiste dekkingsgraad	107%	107%
Dekkingsgraad	108%	104%

100

Voor een nadere toelichting op het vereist eigen vermogen wordt verwezen naar paragraaf 5.7 'Risicobeheer en derivaten' onder 'solvabiliteitsrisico'. De dekkingsgraad van Philips Pensioenfonds lag voorheen onder de wettelijk vereiste niveaus. Daarom heeft het Pensioenfonds in 2011 een korte- en langetermijnherstelplan opgesteld om ervoor te zorgen dat de financiële positie weer op orde komt. Jaarlijks op 31 december is er een officieel toetsmoment. De dekkingsgraad van 108% ultimo 2013 ligt boven de wettelijk vereiste niveaus en daarmee ook boven het herstelpad. Meer informatie over het herstelplan en de evaluatie ultimo 2013 is opgenomen in paragraaf 2.1 'Financiële positie'.

[6] Technische voorziening	2013	2012
Voorziening pensioenverplichtingen	13.793	14.592
Gewogen gemiddelde disconteringsvoet (marktrente)	2,66%	2,32%

Het mutatieoverzicht voor de voorziening pensioenverplichtingen is als volgt (zie 'Staat van baten en lasten'):

	2013	2012
Stand per 1 januari	14.592	13.547
Pensioenopbouw	194	196
Indexering en overige toeslagen	3	1
Rentetoevoeging	51	207
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-720	-708
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-24	-24
Wijziging marktrente op basis van FTK-curve	-350	955
Wijziging actuariële grondslagen	-6	373
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1	9
Overige wijzigingen	52	36
Stand per 31 december	13.793	14.592

De voorziening pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

	2013	2012
Pensioenopbouwers	2.497	2.681
Pensioenontvangers	8.909	9.404
Houders van premievrije polissen	2.387	2.507
Totaal	13.793	14.592
Netto pensioenverplichtingen	13.511	14.289
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	270	292
Voorziening voor zieken ³⁵	12	11
Totaal	13.793	14.592

Pensioenregelingen

Philips Pensioenfonds voert drie pensioenregelingen uit, die van toepassing zijn op verschillende groepen deelnemers.

- Philips flex pensioen: deze middelloonregeling met voorwaardelijke na-indexatie is van toepassing op 13.152 pensioenopbouwers (stand per 31 december 2013). De pensioenrichtleeftijd is tot 1 januari 2014 65 jaar (Flex 65). Vanaf 1 januari 2014 is pensioenreglement Flex 65 vervangen door pensioenreglement Flex 67, waarbij de pensioenrichtleeftijd gelijk is aan 67 jaar. Pensioenreglement Flex 65 was eind 2013 van toepassing op 12.719 deelnemers. Voor deelnemers die vóór 1950 zijn geboren en op 31 december 2005 in dienst waren, geldt een pensioenrichtleeftijd van 62,5 jaar (van toepassing op 433 deelnemers). Het Philips flex pensioen heeft het karakter van een

³⁵ Onder invloed van de bepaling van richtlijn 610 van de Raad voor de Jaarverslaglegging is het verplicht een extra voorziening op te nemen, terzake van op de balansdatum reeds zieke werknemers, die wellicht in aanmerking gaan komen voor één van de arbeidsongeschiktheidsdekkings binnen het pensioenfonds.

uitkeringsovereenkomst. Pensioenreglement Flex 65 heeft een franchise van € 12.588 en een opbouwpercentage van 1,85% van de pensioengrondslag. Pensioenreglement Flex 67 heeft een franchise van € 12.588 en een opbouwpercentage minder of gelijk aan 1,85% van de pensioengrondslag. Deze gegevens gelden voor diegenen die op of na 1 januari 1950 zijn geboren en op 1 januari 2006 in dienst waren van Philips. Ook voor alle nieuwe toetreders vanaf 1 januari 2006 geldt de regeling Flex 67.

- Philips eindloonregeling: deze eindloonregeling is van toepassing op 733 pensioenopbouwers (stand per 31 december 2013). De pensioenleeftijd is 60 jaar, 62,5 jaar of 65 jaar. Ook de Philips eindloonregeling heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst. Er kunnen geen deelnemers meer toetreden in de eindloonregeling.
- Philips Executives Pension Plan: dit betreft een middelloonregeling met voorwaardelijke na-indexatie gecombineerd met een beschikbare premieregeling. De pensioenrichtleeftijd is 62,5 jaar. Het Philips Executives Pension Plan is van toepassing op 301 pensioenopbouwers (stand per 31 december 2013). Het Philips Executives Pension Plan kan worden gekarakteriseerd als een combinatie van een uitkeringsovereenkomst en een premieovereenkomst.

Indexatie

Philips Pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenen jaarlijks te verhogen. Voor pensioenopbouwers streeft Philips Pensioenfonds ernaar de opgebouwde pensioenen te verhogen met de collectieve schaal aanpassing binnen Philips. Voor pensioenontvangers en houders van premievrije polissen streeft Philips Pensioenfonds ernaar de pensioenen te verhogen met de ontwikkeling van de afgeleide consumentenprijsindex (afgeleide CPI). Deze index wordt vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek. Het Pensioenfonds is niet verplicht om de pensioenen te verhogen. Om te kunnen indexeren moet aan bepaalde voorwaarden zijn voldaan. Eén van die voorwaarden is dat de dekkingsgraad hoger is dan het niveau van de vereiste dekkingsgraad (ultimo 2013: 107%). Indexatie is ook bij een dekkingsgraad boven het vereiste niveau echter zeker geen vanzelfsprekendheid. Of en in welke mate er geïndexeerd wordt, wordt namelijk elk jaar opnieuw bepaald door het College van Beheer.

102

[7] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	2013	2012
Stand per 1 januari	244	240
Wijziging voorziening voor risico deelnemers	-13	4
Stand per 31 december	231	244

De voorziening voor risico deelnemers bestaat uit een voorziening uit hoofde van de prepensioneringsregeling van het Philips flex pensioen en het beschikbare premiedeel van het Philips Executives Pension Plan. Het prepensioneringskapitaal belegt het Fonds in een aandelenfonds, obligatiefonds en/of een geldmarktfonds. Het kapitaal ten behoeve van het Philips Executives Pension Plan wordt belegd in twee euro obligatiefondsen en twee aandelenfondsen. Een specificatie van de wijziging van de voorziening staat vermeld bij de toelichting [20] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers.

[8] Overige voorzieningen	2013	2012
Stand per 1 januari	0	4
Vrijval ten gunste van saldo van baten en lasten	0	-4
Stand per 31 december	0	0

[9] Overige schulden en overlopende passiva	2013	2012
Schulden aan werkgever	4	2
Uitkeringen	0	0
Derivaten	733	932
Belastingen en premies sociale verzekeringen	16	13
Waardeoverdrachten	4	1
Overige schulden en overlopende passiva	31	24
Stand per 31 december	788	972

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan 1 jaar met uitzondering van derivaten. Derivaten zijn verder gespecificeerd onder toelichting [1] Beleggingen voor risico pensioenfondsen. Schulden aan werkgever betreffen voornamelijk te betalen bedragen in het kader van de regeling Financiering Voortzetting Pensioenverzekering (FVP).

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Garanties in het kader van de verkoop van Symphony

Eind 2013 is een verkoopovereenkomst gesloten inzake het kantorencomplex Symphony. Aan deze verkoopovereenkomst is een huurgarantie verbonden voor een bedrag van € 4 miljoen.

Langlopende contractuele verplichtingen

Inzake de uitvoering van pensioenbeheeractiviteiten is het Fonds meerjarige verplichtingen aangegaan met derden tot uiterlijk 2015. De hieraan verbonden kosten zijn afhankelijk van diverse variabelen, zoals aantal deelnemers, maar kunnen ingeschat worden als € 9 miljoen tot het einde van de contractuele looptijd.

Investeringsverplichtingen

Vooruitlopend op verwachte inkomende kasstromen bestaan er per balansdatum de volgende investerings- en stortingsverplichtingen in beleggingsfondsen:

	2013	2012
Private equity	3	4
Indirect vastgoed	72	37

Vastgoedfraude

Zoals vermeld in paragraaf 2.8 van het verslag van het College van Beheer heeft het Fonds vanaf 2010 schikkingen getroffen met personen en rechtspersonen in het kader van de vastgoedfraude. Een toelichting op de ontvangen bedragen is terug te vinden in toelichting [12]

Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen.

Het College van Beheer heeft voorts alles in het werk gesteld om de schade die het Fonds heeft geleden te verhalen op diegenen die daarvoor aansprakelijk kunnen worden gehouden. Gelet op de mate van onzekerheid omtrent de uitkomsten van deze activiteiten, is er onvoldoende voldaan aan de voorwaarden voor opname van een vordering op de balans. In 2014 waren tot het opmaken van het jaarverslag voor € 0,1 miljoen aan schikkingsbedragen ontvangen die als baten worden verantwoord in 2014. Het Fonds verwacht nog bedragen te ontvangen uit schikkingsovereenkomsten.

Verbonden Partijen

Identiteit van verbonden partijen

Het Fonds, de aangesloten onderneming, medewerkers en hun bestuurders zijn te kwalificeren als verbonden partijen.

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar toelichting [15]

Pensioenuitvoeringskosten. Daaruit blijkt dat er noch leningen zijn verstrekt aan, noch vorderingen zijn op bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen het Fonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant: Tot ultimo 2013 heeft Philips zich jegens het Fonds bij overeenkomst (de zogenoemde uitvoeringsovereenkomst) verbonden tot het betalen van de door Philips in totaal aan het Fonds verschuldigde pensioenpremie, verminderd met de som van de bedragen die de aangeslotenen in verband met de verzekering van hun pensioenaanspraken ingevolge de reglementen aan het Fonds verschuldigd zijn. Een en ander onder het voorbehoud dat bij een ingrijpende wijziging van omstandigheden het door Philips op grond van de uitvoeringsovereenkomst te betalen bedrag onder bepaalde voorwaarden verminderd kan worden. De uitvoeringsovereenkomst voorziet eveneens in de mogelijkheid dat het Fonds betalingen doet aan Philips, een en ander uiteraard onder de krachtens de overeenkomst geldende voorwaarden en met inachtneming van de geldende wettelijke bepalingen. Verder is statutair bepaald dat het Fonds niet mag beleggen in effecten van Philips.

Met ingang van 2014 is er met Philips een gewijzigde uitvoeringsovereenkomst overeengekomen. Meer informatie hierover is opgenomen in paragraaf 6.1 'Gebeurtenissen na balansdatum'.

In 2012 is het Fonds gesprekken gestart met Philips over de vergoeding van de schade die eventueel nog resteert na afronding van alle verhaalsacties op derden. Dit houdt verband met het feit dat de vastgoedportefeuille van het Fonds gedurende een deel van de periode waarin de frauduleuze handelingen hebben plaatsgevonden, werd beheerd door een dochteronderneming van Philips (te weten PREIM). De gesprekken met Philips hebben in dit verslagjaar geleid tot een bredere regeling in het kader van alle potentiële financiële geschillen, als gevolg waarvan het Fonds een bijdrage heeft ontvangen.

Ultimo 2013 had het Fonds voor in totaal € 2,6 miljoen aan hypothecaire kredieten verstrekt aan 10 medewerkers van het Fonds onderverdeeld in 20 leningdelen.

5.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

Bedragen in miljoenen euro's

[10] Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	2013	2012
Werkgeversgedeelte regulier	244	209
Werknemersgedeelte regulier	0	0
Premie overige regelingen	1	1
Inkoopsommen	1	2
Totaal	246	212

De totale reguliere bijdrage van de werkgever en werknemers bedraagt 27,4% (2012: 22,3%) van de loonsom.

De kostendekkende en feitelijke premie exclusief premiebijdrage voor risico deelnemers zijn als volgt:

	2013	2012
Gedempte kostendekkende premie abtn	218	211
Kostendekkende premie op FTK-grondslagen	268	290
Feitelijke premie abtn	246	212

106

De gedempte kostendekkende premie abtn (€ 218 miljoen; GOV-grondslagen) is lager dan de kostendekkende premie op FTK-grondslagen (€ 268 miljoen). Dit komt doordat de curve op GOV-grondslagen (rentecurve voor staatsobligaties) hoger ligt dan de curve op FTK-grondslagen (gepubliceerd door DNB). Het hanteren van de GOV-curve bij het berekenen van de premie (zie gedempte kostendekkende premie abtn in tabel) wordt beschouwd als een vorm van premiedemping, hetgeen wettelijk is toegestaan.

De gedempte kostendekkende premie abtn wijkt af van de feitelijke premie omdat hierin de vermogensopslag niet is opgenomen.

In 2013 kon de solvabiliteitsvrijval aan de aangesloten onderneming niet in mindering worden gebracht op de premie aangezien de dekkingsgraad van het Fonds zich onder de vereiste dekkingsgraad bevond. Daardoor was het opnemen van de solvabiliteitsvrijval wettelijk niet toegestaan. Vanaf 1 januari 2014 is het premiebeleid gewijzigd en is de mogelijkheid tot solvabiliteitsvrijval vervallen.

[11] Premiebijdragen voor risico deelnemers	2013	2012
Premiebijdrage prepensioneringsregeling	0	0
Premiebijdrage Executives Pension Plan werkgever	8	9
Premiebijdrage Executives Pension Plan werknemer	2	1
Totaal	10	10

[12] Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
2013				
Vastgoedbeleggingen	52	40	-1	91
Aandelen	61	344	-4	401
Vastrentende waarden	416	-880	-20	-484
Derivaten	-20	127	0	107
Overige beleggingen	0	-3	0	-3
Liquiditeiten	0	-7	0	-7
Totaal	509	-379	-25	105

Onder directe beleggingsopbrengsten vastgoed is een bedrag opgenomen van € 41 miljoen (in 2012: € 8 miljoen) uit hoofde van in het verslagjaar ontvangen schikkingen met personen en rechtspersonen in het kader van de vastgoedfraude. Tot het opmaken van het jaarverslag is in 2014 voor € 0,1 miljoen aan schikkingsbedragen ontvangen die als baten worden verantwoord in 2014.

Onder 'Kosten vermogensbeheer' zijn de kosten opgenomen van de beheerders en bewaarder.

	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
2012				
Vastgoedbeleggingen	14	3	0	17
Aandelen	64	261	-4	321
Vastrentende waarden	414	1.018	-22	1.410
Derivaten	0	8	0	8
Overige beleggingen	0	0	0	0
Liquiditeiten	1	0	-1	0
Totaal	493	1.290	-27	1.756

107

[13] Beleggingsresultaten voor risico deelnemers	2013	2012
Beleggingsresultaat prepensioneringsregeling van het Philips flex pensioen	5	13
Beleggingsresultaat beschikbare premiedeel van het Philips Executives Pension Plan	-9	7
Totaal	-4	20

[14] Pensioenuitkeringen	2013	2012
Ouderdomspensioen	-544	-557
Nabestaandenpensioen	-156	-155
Arbeidsongeschiktheidspensioen	-3	-3
Afkopen	-1	-1
Totaal	-704	-716

[15] Pensioenuitvoeringskosten	2013	2012
Kosten pensioenbeheer	-6	-6
Overige kosten	-11	-11
Totaal	-17	-17

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat het Fonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd.

Beloning bestuurders

De leden van het College van Beheer van het Fonds zijn onbezoldigd. Er zijn aan hen geen voorschotten of leningen verstrekt. Het Fonds vergoedt de door werknemersleden van het College van Beheer bestede tijd met betrekking tot het besturen van het Fonds aan de Philips-bedrijfsonderdelen waar de betrokken leden werkzaam zijn. Deze vergoedingsregeling wordt gezien als een belangrijke randvoorwaarde voor het optimaal functioneren van de werknemersleden binnen het College. Een dergelijke vergoeding vindt niet plaats voor de werkgeversleden van het College van Beheer, vanwege het feit dat zij ex-officio zitting hebben in het College. Over 2013 is in dit verband aan Philips-bedrijfsonderdelen een bedrag betaald van in totaal € 0,3 miljoen (in 2012: € 0,3 miljoen). Gepensioneerdleden van het College van Beheer ontvangen een vaste vacatievergoeding. Deze bedroeg voor alle gepensioneerdleden gezamenlijk € 22.768 in 2013 (in 2012: € 28.750).

Personeelsbestand

Gedurende het boekjaar 2013 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers bij het Fonds 22 (2012: 23, gemeten in fte's). De kosten van deze werknemers kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Salarissen

Salarissen	2013	2012
Bruto salarissen	-3	-3
Sociale lasten en pensioenlasten	-1	-1

Honoraria Accountant

	EY	Overig EY Netwerk	Totaal EY
2013			
1. Controle jaarrekening	0,3	0,0	0,3
2. Overige controleopdrachten	0,0	0,0	0,0
3. Belastingadvies	0,0	0,0	0,0
4. Andere niet-controlediensten	0,0	0,0	0,0
Totaal	0,3	0,0	0,3

	EY	Overig EY Netwerk	Totaal EY
2012			
1. Controle jaarrekening	0,3	0,0	0,3
2. Overige controleopdrachten	0,0	0,0	0,0
3. Belastingadvies	0,0	0,0	0,0
4. Andere niet-controlediensten	0,0	0,0	0,0
Totaal	0,3	0,0	0,3

[16] Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	2013	2012
Oprenting pensioenverplichtingen	-51	-207
Gehanteerd percentage oprenting	0,35%	1,54%

De rentetoevoeging ten behoeve van de voorziening pensioenverplichtingen wordt bepaald op basis van de 1-jaarsrente van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen.

[17] Wijziging actuariële grondslagen	2013	2012
Overlevingstafels AG-Prognosetafel 2010-2060 naar AG-Prognosetafel 2012-2062	0	-316
Garantieregelingen bij inkoop ouderdomspensioen uit prepensioneringskapitaal	0	-57
Kostenopslagen	6	0
Totaal	6	-373

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële grondslagen worden herzien.

In 2013 heeft een wijziging van de kostenopslagen geleid tot een verlaging van de voorziening pensioenverplichtingen met circa € 6 miljoen.

In 2012 heeft implementatie van de nieuwe prognosetafel van de levensverwachting (AG prognosetafel 2012 – 2062) geleid tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen met circa 2,3% (€ 316 miljoen). Het overige resultaat heeft betrekking op garantieregelingen (inkoop ouderdomspensioen uit prepensioneringskapitaal) uit het verleden. De voorzieningen voor deze garantieregelingen zijn als gevolg van nieuwe reglementsfactoren verhoogd met € 57 miljoen.

[18] Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	2013	2012
Toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen	-8	-13
Onttrekking aan de voorziening pensioenverplichtingen	7	4
Totaal	-1	-9

[19] Overige wijzigingen in de voorziening pensioenverplichtingen	2013	2012
Overdracht tussen regelingen	-15	-25
Overige technische grondslagen	-37	-11
Totaal	-52	-36

Uit analyse van resultaten in de afgelopen jaren is gebleken dat een structureel verlies van ongeveer € 3 miljoen tot € 4 miljoen wordt geleden uit hoofde van de ophoging pensioenaanspraken van ongehuwde deelnemers uit de eindloonregeling. Voor deze deelnemers wordt een zogenoemde ongehuwdentoets uitgevoerd die, indien ongehuwd, bij ingang pensioen recht kan geven op een hoger niveau van aanspraken dan welke zijn voorzien als gevolg van het hanteren van de grondslag dat iedere aangeslotene wordt geacht een partner te hebben bij het bepalen van de voorziening pensioenverplichtingen. Uitrui van nabestaandenpensioen dempt dit effect. Het toekomstig verwachte verlies is geschat op € 40 miljoen. Ter dekking van dit risico is in 2013 een voorziening gevormd. Deze toevoeging aan deze voorziening is opgenomen onder 'Overige wijzigingen in de voorziening pensioenverplichtingen' onder 'Overige technische grondslagen'.

[20] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	2013	2012
Premiebijdragen	-10	-10
Waardeoverdrachten extern	4	5
Beleggingsopbrengsten	4	-20
Waardeoverdrachten intern	15	21
Totaal	13	-4

De mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers is gelijk aan de mutatie in de beleggingen voor risico deelnemers.

[21] Saldo overdracht van rechten	2013	2012
Inkomende waardeoverdrachten	7	9
Uitgaande waardeoverdrachten	-6	-4
Totaal	1	5

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan een pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever. Deze overdracht is de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, opgebouwd tot de ontslagdatum. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra pensioenaanspraken.

[22] Overige baten en lasten	2013	2012
Resultaat voor risico deelnemers		
Waardeoverdrachten extern	-4	-5
Resultaat voor risico Pensioenfonds		
Incidentele resultaten uit pensioenadministratie	0	0
Totaal	-4	-5

5.7 Risicobeheer en derivaten

Het belangrijkste risico voor het Fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het Fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. Het Fonds is wettelijk verplicht om buffers aan te houden volgens hiervoor geldende algemene normen als ook naar de specifieke normen die door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het Fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het Fonds aanvullende maatregelen moet treffen. De dekkingsgraad van het Fonds heeft zich in het verslagjaar positief ontwikkeld, waardoor de dekkingsgraad ultimo 2013 zich bevindt boven de vereiste niveaus.

De dekkingsgraad van Philips Pensioenfonds lag voorheen onder de wettelijk vereiste niveaus. Daarom heeft het Pensioenfonds in 2011 een herstelplan opgesteld om ervoor te zorgen dat de financiële positie weer op orde komt. Een kortetermijnherstelplan wordt beëindigd als de dekkingsgraad van het Pensioenfonds drie opeenvolgende kwartaaleinden boven het minimaal vereiste niveau ligt. Dit was het geval aan het einde van het eerste kwartaal van 2014. Het kortetermijnherstelplan is dus per eind maart 2014 vervallen.

Over het vervallen van het langetermijnherstelplan per 31 maart 2014 bestaat op het moment van vaststelling van het jaarverslag nog onduidelijkheid. De regelgeving met betrekking tot het vervallen van het langetermijnherstelplan is namelijk niet geheel duidelijk.

Solvabiliteitsrisico

In de volgende tabel is eind 2013 en 2012 het surplus/tekort gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur en op de feitelijke beleggingen ultimo 2013 respectievelijk ultimo 2012.

	eind 2013	eind 2012
Voorziening pensioenverplichtingen (a)	13.793	14.592
Buffers:		
S1 Renterisico	190	217
S2 Risico zakelijke waarden	744	726
S3 Valutarisico	111	144
S4 Grondstoffenrisico	42	54
S5 Kredietrisico	244	413
S6 Verzekeringstechnisch risico	340	374
Diversificatie-effect	-711	-896
Totaal S (vereiste buffers) (b)	960	1.032
Vereist eigen vermogen (art. 132 Pensioenwet) (a+b)	14.753	15.624
Aanwezig vermogen (Totaal activa – schulden = pensioenvermogen)	14.853	15.207
Surplus / Tekort	100	-417

Door het Fonds zijn bij de bepaling van de inputvariabelen ter bepaling van de onderscheiden risico's de uitgangspunten van DNB gehanteerd, waarbij ten aanzien van derivaten rekening is gehouden met de desbetreffende exposurewaarde.

Bij de berekening van de buffers past het Fonds de standaardmethode toe. De samenstelling van de beleggingen wordt hierbij gebaseerd op de feitelijke beleggingsmix. De voorgeschreven kasstroommethode wordt toegepast voor het grootste deel van de vastrentende beleggingen voor het bepalen van het renterisico (S1) en het kredietrisico (S5).

Verschillen in de vereiste buffers op 31 december 2013 ten opzichte van 31 december 2012 kunnen als volgt worden toegelicht:

De daling van de vereiste buffers is met name het gevolg van een afname van het kredietrisico vanwege een enigszins terugkerende rust op de financiële markten. Hierdoor zijn de kredietopslagen van staatsobligaties van Zuid-Europese landen afgenomen. Ook de buffer voor het renterisico is afgenomen. Hiertegenover staat een toename van het risico van zakelijke waarden vanwege gestegen aandelenmarkten.

Het College van Beheer beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze solvabiliteitsrisico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen onder meer het beleggingsbeleid, het premiebeleid en het indexatiebeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Via periodieke ALM-analyses tracht het Fonds zo goed mogelijk inzicht te krijgen in deze ontwikkelingen. Een ALM-analyse is een analyse van de te verwachten ontwikkelingen in de financiële positie van het Fonds en van de waarschijnlijkheid ervan in diverse scenario's. De uitkomsten van deze analyses vormen belangrijke input voor het beleggingsbeleid dat weer vertaald wordt in beleggingsrichtlijnen. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden.

113

Verwachting beleggingsbeleid in 2014

Per 1 januari 2014 is het financieringsbeleid van Philips Pensioenfonds gewijzigd. Hierdoor liggen de premie-inkomsten die het Pensioenfonds krijgt vast. Dat betekent dat de inkomsten van het Fonds enkel nog beïnvloed kunnen worden door de beleggingen. Philips Pensioenfonds heeft een zeer risicomijdend beleggingsbeleid. Dat wil zeggen dat het Fonds een relatief zware weging heeft in obligaties en minder in aandelen. Dat zorgt enerzijds voor een redelijke mate van zekerheid, maar het betekent ook dat het verwachte rendement beperkt is. Met de huidige beleggingsmix is duidelijk dat waarschijnlijk in de komende jaren onvoldoende rendement gemaakt kan worden om de indexatie-ambitie waar te maken. Het College heeft daarom aangegeven dat het een goed moment is om meer beleggingsrisico te nemen. Het doel daarvan is om een hoger rendement te behalen, met het oog op de indexatie van de pensioenen. Door het nemen van meer beleggingsrisico is de verwachting dat de vereiste dekkingsgraad met ongeveer 5 procentpunten stijgt.

De ontwikkeling van het vereist eigen vermogen wordt elk kwartaal aan het College gerapporteerd.

De in de tabel genoemde risico's en enkele andere risico's worden onderstaand nader toegelicht:

Marktrisico

Marktrisico betreft het risico dat het Fonds financiële verliezen lijdt door bewegingen in de financiële markten. Hieronder vallen onder meer het koersrisico op aandelen (het risico van daling van aandelenkoersen en dividendinkomsten), valutarisico (het risico van koersdalingen van directe of indirecte valutaposities), inflatierisico (het risico van stijgende inflatie) en het renterisico. Met name de beheersing van dit laatste risico is voor het Fonds van groot belang

vanwege het feit dat de waardering van de pensioenverplichtingen is gebaseerd op de actuele rentetermijnstructuur. Een daling van de rente leidt tot een toename van de waarde van de verplichtingen. Voor het Fonds is het daarom belangrijk dat het beleggingsbeleid optimaal is afgestemd op de rentegevoeligheid van de verplichtingen, met inachtneming van de overige risico's van het Fonds (premierisico en indexatierisico). De in het beleggingsbeleid opgenomen strategische en tactische normen en limieten zijn daarbij zeer belangrijk, alsmede een adequate bewaking van de uitvoering van het beleggingsbeleid. Ook voor valutapositities worden strategische en tactische normen geformuleerd in het beleggingsbeleid. Het concentratierisico wordt beperkt door het zoveel mogelijk spreiden naar beleggingscategorieën en tegenpartijen.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van veranderingen in de marktrente. Uit de onderstaande tabel blijkt het verloop van het matchingpercentage gedurende 2013. Het beleid van het Fonds is om strategisch 64% van de voorziening pensioenverplichtingen op basis van de GOV curve verhoogd met 2% indexatieverwachting te matchen. Afwijkingen van het strategische matchingpercentage ontstaan onder andere door een verschil in rendement tussen de matching portefeuille en de voorziening pensioenverplichtingen. Het matchingpercentage wordt gestuurd door de pensioenpremie en de pensioenuitkeringen. Door bijvoorbeeld de pensioenpremie ten gunste van de matching portefeuille te laten komen en de pensioenuitkeringen ten laste van de return portefeuille te laten komen wordt het matchingpercentage positief beïnvloed.

2013	Matching portefeuille	Voorziening pensioenverplichtingen GOV2 2%	Matching percentage
Start	10.798	17.302	62,4%
Rente/rendement	-440	-540	-0,6%
Grondslagen	0	-7	0,0%
Uitkering/premie en overig	59	-251	1,3%
Eind	10.417	16.504	63,1%

In onderstaande tabel zijn de modified durations opgegeven van de liability matching portefeuille en de voorziening pensioenverplichtingen op basis van FTK/UFR. De modified duration is een maatstaf voor de rentegevoeligheid.

Modified Duration	2013	2012
Liability matching portefeuille	15,1	15,2
Voorziening pensioenverplichtingen (FTK-curve/UFR)	13,6	13,8

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	eind 2013 (%)	eind 2012 (%)
Resterende looptijd < 5 jaar	3,3	6,2
Resterende looptijd > 5 & < 10 jaar	4,3	8,1
Resterende looptijd >10 & < 20 jaar	20,4	17,8
Resterende looptijd > 20 jaar	72,0	67,9
Totaal	100,0	100,0

Risico zakelijke waarden

Risico zakelijke waarden is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die worden veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden beperkt door diversificatie.

De procentuele verdeling van de beleggingen in aandelen is weergegeven in de volgende tabellen:

	2013 (%)	2012 (%)
Ontwikkelde markten	88,7	84,9
Opkomende markten	7,3	10,9
BRIC landen	4,0	4,2
Totaal	100,0	100,0

	2013 (%)	2012 (%)
Nijverheid en industrie	50,5	49,5
Financiële instellingen	20,8	21,5
Handel	5,7	5,6
Transport en opslag	2,2	2,0
Overige dienstverlening	17,9	15,1
Diversen	2,9	6,3
Totaal	100,0	100,0

Gevoeligheidsanalyse

In de volgende tabel wordt de gevoeligheid van de dekkingsgraad getoond voor waardeverandering van de aandelenbeleggingen en voor verschuivingen van de rente. In het midden van de tabel staat de huidige dekkingsgraad van 108%. Doordat het renterisico deels is afgedekt zullen veranderingen in de rente in mindere mate invloed hebben op de dekkingsgraad.

Rente	aandelenkoersen				
	-20%	-10%	0%	10%	20%
-1,5%	101%	103%	104%	106%	107%
-1,0%	102%	104%	105%	107%	108%
-0,5%	103%	105%	107%	108%	110%
0,0%	104%	106%	108%	110%	112%
0,5%	105%	107%	109%	111%	113%
1,0%	107%	109%	111%	113%	115%
1,5%	108%	110%	113%	115%	117%
2,0%	110%	112%	114%	117%	119%

Inflatierisico

Het inflatierisico is het risico dat de waarde van de portefeuille onvoldoende meegroeit om de toename van de pensioenverplichtingen als gevolg van inflatie bij te houden. Om dit risico deels af te dekken, heeft het Fonds inflatieprotectie in de portefeuille opgenomen in de vorm van inflation linked swaps. Onderstaand is weergegeven welke omvang deze protectie heeft in absolute bedragen.

	2013	2012
Inflation linked bonds	0	1.418
Inflation linked swaps	1.547	345

Bij een stijging van de inflatie met 1%, neemt de waarde van de inflation linked swaps toe met ongeveer € 260 miljoen (2012: € 282 miljoen).

Valutarisico

Het strategisch beleid van het Fonds is om alle valuta zo mogelijk volledig af te dekken met uitzondering van emerging markets portefeuilles. Het totaalbedrag dat buiten de euro wordt belegd, bedraagt ultimo boekjaar circa 24% (2012: 22%) van de beleggingsportefeuille en is evenals in 2012 voor de belangrijkste valuta, zijnde Amerikaanse Dollar, het Britse Pond en de Japanse Yen, nagenoeg volledig afgedekt tegen de euro. Per einde boekjaar is de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten € 46 miljoen (2012: € 58 miljoen). Het valutarisico wordt in onderstaande tabel weergegeven.

De beleggingen in vreemde valuta voor afdekking kunnen per categorie als volgt worden gespecificeerd:

	2013	2012
Aandelen (incl. Private equity en Hedgefonds)	2.182	2.012
Vastrentende waarden	1.193	1.189
Indirect vastgoed	244	75
Totaal	3.619	3.276

De valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	2013			2012
	Voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie (na afdekking)	Nettopositie (na afdekking)
EUR	11.222	3.101	14.323	14.536
GBP	373	-372	1	-
JPY	224	-231	-7	-
USD	1.961	-1.912	49	190
Overige valuta	1.061	-540	521	511
Totaal	14.841	46	14.887	15.237

117

Grondstoffenrisico

De exposurewaarde van de derivatenpositie in grondstoffen bedraagt € 141 miljoen (2012: € 175 miljoen). De derivatenpositie volgt de DJ UBS Commodity index. Door de diversificatie van deze index (waarin olie een geringe invloed heeft), is het risico op prijsfluctuaties relatief beperkt.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het Fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het Fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst en marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van het kredietrisico is het tegenpartijrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het Fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het Fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing vindt plaats door:

- het stellen van limieten aan tegenpartijen;
- het vrijwel uitsluitend werken met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het Fonds, uit hoofde van OTC-derivaten adequaat worden afgedekt door onderpand;
- het vragen van extra zekerheden, zoals onderpand bij hypothecaire geldleningen;
- het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende waarden portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	2013 (%)	2012 (%)
AAA	50,6	46,3
AA	40,2	37,3
A	1,2	3,3
BBB	2,9	8,3
BB	1,4	1,6
B	1,6	2,1
Overig	2,1	1,1
Totaal	100,0	100,0

Ten aanzien van de sectorverdeling zijn de beleggingen onder te verdelen conform het volgende overzicht:

	2013 (%)	2012 (%)
Overheidsinstellingen, waarvan:	68,2	66,4
Frankrijk	27,2	28,5
Duitsland	26,0	26,0
Nederland	5,7	4,7
Overige	9,3	7,2
Handel en industrie	14,6	17,2 ³⁶
Financiële instellingen	8,9	9,1
Beleggingsinstellingen	0,8	0,6
Serviceinstellingen	2,8	2,3
Vastgoed	5,5	4,7 ³²
Overige	-0,8	-0,3
Totaal	100,0	100,0

Inzake concentratie van risico's kan worden gemeld dat ultimo 2013 geen sprake is van beleggingen in een individuele tegenpartij groter dan 2% van het balanstotaal (niet meegenomen bovengenoemde overheidsinstellingen) (2012: idem).

De hoge concentratie naar overheidsinstellingen is een gevolg van het beleid van het Fonds om met een zo groot mogelijke zekerheid een deel van de verplichtingen veilig te stellen. Om dit te bereiken bestaat de vastrentende waarden portefeuille voor een groot deel uit euro staatsobligaties. Dit heeft tot gevolg dat er een sterke focus is op Europese staatsobligaties, met name van Duitsland en Frankrijk.

³⁶ De vergelijkende cijfers over 2012 zijn in het kader van de vergelijkbaarheid van cijfers aangepast.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Met andere woorden het risico dat de opbouw van het pensioenvermogen niet volstaat voor de uitkering van de pensioenverplichting. Voor de inschatting van de voorziening pensioenverplichtingen in het kader van de levensverwachting is het Fonds in het verslagjaar uitgegaan van de ultimo 2012 gehanteerde overlevingstafels AG-Prognosetafel 2012-2062 alsmede de fondsspecifieke ervaringssterfte 2012 van Towers Watson.

Op deze wijze is het langlevensrisico naar verwachting adequaat verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. Dit neemt niet weg dat toekomstige ontwikkelingen kunnen leiden tot nog verdere verbetering of verslechtering van de levensduur en dat diensgevolge in de toekomst verdere verhoging of verlaging van de voorziening pensioenverplichtingen aan de orde kan komen.

Het overlijdensrisico ontstaat doordat deelnemers eerder komen te overlijden dan gemiddeld verondersteld in de tarifiering. Dit geldt voor pensioenvormen waarvoor een uitkering bij overlijden is verzekerd (bijvoorbeeld nabestaanden-pensioen). Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het Fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen. Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het Fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Inzake het liquiditeitsrisico kan het volgende worden gemeld:

- Ultimo 2013 is tussen de 80 en 90% van de beleggingen te beschouwen als liquide, dat wil zeggen dat de beleggingen onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.
- Met een kredietinstelling is een intra-day stand-by-faciliteit van € 90 miljoen (2012: € 90 miljoen) overeengekomen die onmiddellijk opvraagbaar is.
- Voor de uitstaande swaps houdt het Fonds dekking aan via liquiditeiten en obligaties.

Omgevingsrisico

Het risico als gevolg van buiten de instelling of groep komende veranderingen op het gebied van concurrentieverhoudingen, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat. Voor het Fonds zijn met name de risico's met betrekking tot reputatie, afhankelijkheid en ondernemingsklimaat van toepassing.

Reputatierisico: het Fonds tracht reputatieschade zoveel mogelijk te beperken. Uitgangspunt hierin is om adequaat op ontstane situaties te reageren en daarover te communiceren.

Risico van afhankelijkheid: er is op dit moment geen sprake van ontwikkelingen die de onafhankelijkheid van het Fonds in gevaar brengen.

Risico in samenhang met ondernemingsklimaat: het beleid van het Fonds is gericht op een stabiele dekkingsgraadontwikkeling. Om die reden probeert het Fonds zich zoveel mogelijk te beschermen tegen wijzigingen in het beursklimaat en renteontwikkelingen.

Operationeel risico

Het Fonds is verantwoordelijk voor de beheersing van operationele risico's. Enerzijds zijn dit de risico's die worden gelopen bij operationele fouten die gemaakt worden in de uitbestede processen en anderzijds bij de operationele fouten bij het Fonds zelf. Binnen het Fonds zijn meerdere pijlers te onderkennen die dienen te borgen dat de operationele risico's worden beheerst. In 2013 is opnieuw uitvoering gegeven aan deze vier pijlers van het zogeheten Operational Risk Framework.

Een eerste pijler is de risico control matrix. In de risico control matrix zijn de risico's en maatregelen vastgelegd, waarbij de nadruk ligt op de vastlegging van de operationele en uitbestedingsrisico's (waaronder de beoordeling van zogeheten door derden uitgevoerde ISAE3402-rapportages en de beoordeling van naleving van service level agreement afspraken). De integraal risico managers hebben periodieke beoordelingen uitgevoerd van de opzet en werking van de beheersingsmaatregelen zoals vastgelegd in deze risico control matrix en hebben over de uitkomsten gerapporteerd aan het Management Team van het Directiebureau, de Auditcommissie van het College van Beheer van het Fonds en het College van Beheer. Periodiek wordt de risico control matrix aangepast aan de laatste omstandigheden en inzichten. Eind 2013 heeft actualisatie van de risico control matrix plaatsgevonden. Op bevindingen die naar voren komen uit onderzoeken heeft het Management Team van het Directiebureau adequate actie ondernomen door het treffen van aanvullende beheersmaatregelen, daar waar dat nodig wordt geacht.

Een tweede pijler is de aanwezigheid van actuele en normatieve beschrijvingen van de processen in de vorm van procesbeschrijvingen. De aanpassing van de beschrijvingen aan de nieuwe formele organisatie is in december 2013 van start gegaan.

Een derde pijler is de systematische registratie en behandeling van incidenten. Fouten, risico's of afwijkingen van procedures worden gemeld aan de integraal risico managers, die hierover rapporteren aan het Management Team van het Directiebureau en op kwartaalbasis aan de Auditcommissie en College van Beheer van het Fonds. Van alle gemelde incidenten wordt de impact bepaald onderverdeeld in high, medium en low impact. Ingeval van een high impact incident worden de voorzitters van de Auditcommissie en het College van Beheer direct geïnformeerd en worden in overleg direct maatregelen getroffen om het probleem op te lossen of het ontstane risico te mitigeren. De risico managers bewaken de voortgang en kwaliteit van oplossing van de gemelde incidenten en leggen hierover verantwoording af. In 2013 zijn 36 incidenten gemeld (2012: 48). Geen van deze incidenten hadden een high-impact classificatie (2012: geen).

Als vierde pijler gelden de beleidsdocumenten (Policies) die door het Fonds zijn goedgekeurd. Eind 2012 is de Operational Risk Management-policy geactualiseerd en in 2013 is een beschrijving integraal risicomanagement opgesteld.

Uitbestedingsrisico

Het Fonds heeft de uitvoerende werkzaamheden betreffende het pensioen- en vermogensbeheer uitbesteed aan externe partijen. Om te waarborgen dat het Fonds zekerheid heeft dat deze partijen de risico's uit hoofde van de uitbestede activiteiten toereikend beheersen, zijn met alle partijen uitbestedingsovereenkomsten aangegaan. In de overeenkomsten is onder meer geregeld dat de externe partijen periodiek rapporteren over de werkzaamheden ten behoeve van het Fonds. Deze rapportages gaan in op de gang van zaken binnen de primaire processen.

Een ander belangrijk middel voor het Fonds is de ISAE3402 type 2 rapportages. Deze rapportages beschrijven een groot aantal processen bij de externe partijen en de wijze waarop deze processen worden beheerst. De rapportages worden voorzien van een oordeel van een onafhankelijke auditor. De ontvangen rapportages worden door het Fonds beoordeeld. De

afdeling integraal risicomanagement adviseert het Management Team van het Directiebureau over eventueel te treffen aanvullende beheersingsmaatregelen. Dit laatste doet zich voor in geval de ISAE3402-rapportage niet alle relevante processen of systemen behelst.

De uitbestedingsovereenkomsten en ISAE 3402 rapportages kunnen uiteraard niet los worden gezien van maatregelen die het Fonds zelf heeft genomen om het uitbestedingsrisico te beheersen.

IT-risico

Om er zeker van te zijn dat het Fonds voldoende IT-ondersteuning heeft, maakt het gebruik van de IT-infrastructuur van de aangesloten onderneming Philips. Dit komt onder meer tot uitdrukking in de beschikbaarheid van IT-hard- en software, de elektronische opslag van informatie en de back-up en recovery-procedures. Over de kwaliteit van de IT binnen de uitbestede processen bij de externe partijen verkrijgt het Fonds inzicht via de ISAE3402 type 2-rapportages. Zowel de generieke IT-beheersingsmaatregelen als de specifieke applicatiecontroles zijn onderdeel van deze rapportages.

Integriteitsrisico

Reeds sinds 2009 is het integriteitsbeleid bij het Fonds van kracht. De compliance officer van het Fonds houdt toezicht op de naleving van de Gedragscode. Eén van de items daarbij is het vaststellen dat alle aan het Fonds verbonden personen de Gedragscode voor akkoord hebben ondertekend. Tevens toetst de compliance officer dat eventuele ontvangen relatiegeschenken of eventuele nevenfuncties van verbonden personen in overeenstemming zijn met de in de Gedragscode opgenomen normen hiervoor. Daarnaast is een belangrijk element het toezicht dat de compliance officer houdt op de naleving van de integriteitnormen bij de uitbestedingspartners. Bij het Fonds is tevens een klokkenluiderregeling van kracht. Op grond van de klokkenluiderregeling zijn geen meldingen gedaan in het verslagjaar 2013.

121

Juridisch risico

Naast de werkzaamheden van een intern jurist maakt het Fonds gebruik van gerenommeerde juridische advieskantoren voor juridische kwesties. Zo wordt onder meer advies gevraagd over de impact van wijzigingen in wet- en regelgeving. Daarnaast maakt het College van Beheer van het Fonds gebruik van een vaste juridisch adviseur.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt onder meer gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het College van Beheer vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het Fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zoveel mogelijk af te dekken. De belangrijkste risico's bij derivaten zijn het kredietrisico (zie paragraaf 'Kredietrisico') en het liquiditeitsrisico (zie paragraaf 'Liquiditeitsrisico'). Gebruik kan worden gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

Futures: dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden vooral gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.

Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.

Swaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van betalingen over een nominale hoofdsom.

Derivaten met betrekking tot de liability matching portefeuille

Interest Rate Swaps

Door middel van interest rate swaps kan het Fonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Inflation Linked swaps

Door middel van inflation linked swaps kan het Fonds de inflatiegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Obligatie futures

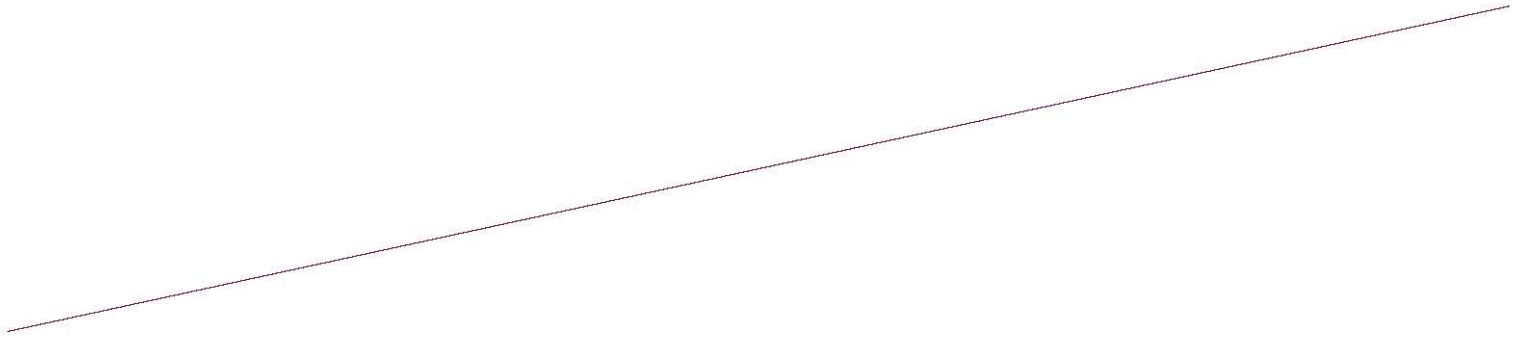
Een obligatie future is een termijnovereenkomst waarbij twee partijen zich verbinden een gegeven hoeveelheid van een onderliggende waarde, meer bepaald langerlopende obligaties, te kopen of te verkopen tegen een vaste prijs en op een vaste datum in de toekomst. Het Fonds beïnvloedt de rentegevoeligheid van de liability matching portefeuille met gebruikmaking van obligatie futures. De exposurewaarde van deze obligatie futures bestaat volledig uit een short positie van € 185 miljoen.

Derivaten met betrekking tot de tactische asset allocatie

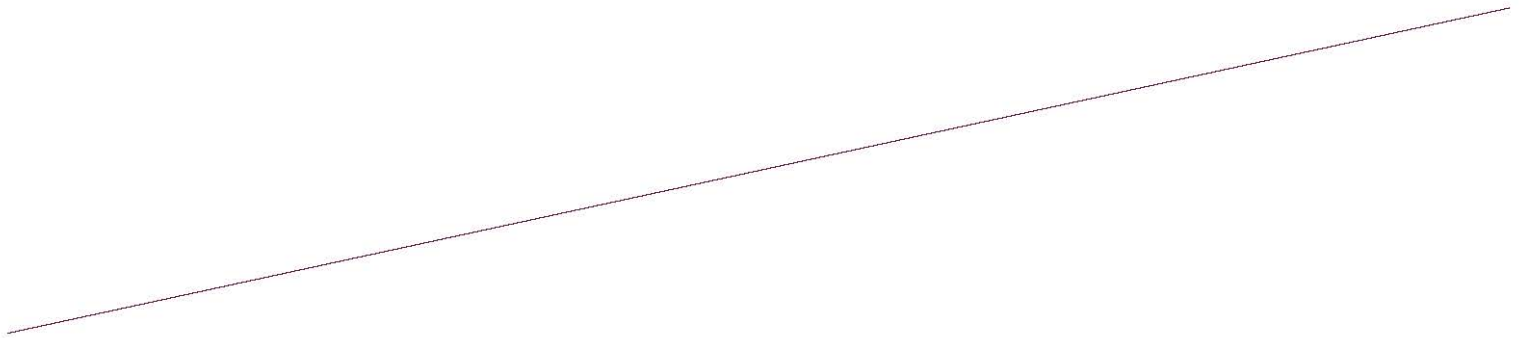
Het Fonds maakt in het kader van een efficiënt beheer bij het tactische asset allocatiebeleid gebruik van futures, met name aandelenindexfutures. De exposurewaarde van deze aandelenindexfutures bedroeg € 32 miljoen (2012: € 103 miljoen).

Eindhoven, 23 april 2014
Het College van Beheer

Drs. H.J.G. Hendriks
Mr. E.P. Coutinho
Drs. P.J.W.M. Warmerdam
Ir. J.A.M. van Leeuwen RC
Ing. P. Breimer
A.P.A. van Geloven
P.J.M. Ekelschot
Drs. ing. J.H. Scholing

6 Overige gegevens

6.I Gebeurtenissen na balansdatum

Statutaire regeling en de bestemming van het saldo van baten en lasten

Het College van Beheer heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2013 toe te voegen aan de algemene reserve.

Vernieuwde pensioenregeling als onderdeel van cao-afspraken

Philips en de vakorganisaties hebben in juni 2013 in het arbeidsvoorwaardenoverleg een onderhandelingsresultaat bereikt over een nieuwe cao. Hierin zijn onder andere afspraken gemaakt over een nieuwe Philips-pensioenregeling.

Een belangrijk onderdeel van de gemaakte afspraken was dat de onderneming een eenmalige extra bijdrage betaalt aan het Pensioenfonds van € 600 miljoen. Met de onderneming is overeenstemming bereikt over de wijze waarop deze bijdrage wordt voldaan. Een gedeelte van de bijdrage is inmiddels ontvangen. Meer informatie over de nieuwe pensioenregeling en de extra bijdrage is opgenomen in de thema-pagina 'Vernieuwde pensioenregeling als onderdeel van cao-afspraken' (pagina 37 t/m 39).

Indexatie 2014

In februari 2014 heeft het College van Beheer besloten over te gaan tot een gedeeltelijke indexatie.

Pensioenontvangers en houders van een premievrije polis

Het College van Beheer heeft besloten de ingegane pensioenen en premievrije pensioenen per 1 april 2014 te verhogen met 0,3%. De prijsinflatie over het afgelopen jaar was 1,0% (gebaseerd op de afgeleide consumentenprijsindex zoals vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek).

Pensioenopbouwers in het Philips flex pensioen

Het College van Beheer heeft besloten het opgebouwde pensioen van pensioenopbouwers binnen het Philips flex pensioen per 1 april 2014 te verhogen met 2,05%. De ambitie, gebaseerd op de collectieve schaalaanpassingen in het afgelopen jaar, was 4,5%.

Voor het opgebouwde pensioen in het huidige Philips flex pensioen bestaat het indexatiebesluit uit twee delen:

1. Verhoging op basis van de prijsinflatie die wordt gefinancierd uit het pensioenvermogen (hieruit komt in 2014 een gedeeltelijke verhoging van 0,3%).
2. Verhoging op basis van het (positieve) verschil tussen de loon- en prijsinflatie die wordt gefinancierd uit de premiereserve (hieruit komt in 2014 een gedeeltelijke verhoging van 1,75%).

Pensioenopbouwers in het Philips Executives Pension Plan

Het College van Beheer heeft besloten het opgebouwde pensioen van pensioenopbouwers binnen het Philips Executives Pension Plan per 1 juni 2014 te verhogen met 0,45%. De ambitie, gebaseerd op de collectieve schaalaanpassingen in het afgelopen jaar, was 1,5%.

6.2 Financiering en uitvoering

Uitvoeringsovereenkomst

Philips heeft zich jegens Philips Pensioenfonds bij overeenkomst (de zogenoemde uitvoeringsovereenkomst) verbonden tot het betalen van de ingevolge de geldende abtn door Philips in totaal aan het Pensioenfonds verschuldigde pensioenpremie, verminderd met de som van de bedragen die de aangeslotenen in verband met de verzekering van hun pensioenaanspraken ingevolge de reglementen aan het Pensioenfonds verschuldigd zijn. Een en ander onder het voorbehoud dat bij een ingrijpende wijziging van omstandigheden het door Philips op grond van de uitvoeringsovereenkomst te betalen bedrag onder bepaalde voorwaarden verminderd kan worden. De uitvoeringsovereenkomst voorziet, in samenhang met de abtn, eveneens in de mogelijkheid dat het Pensioenfonds betalingen doet aan Philips, een en ander uiteraard onder de krachtens de overeenkomst geldende voorwaarden en met inachtneming van de geldende wettelijke bepalingen.

Beheer van middelen

Ten aanzien van het beheer van de middelen van het Fonds bepalen de statuten onder meer:

Artikel 13

1. Het College van Beheer voert, met inachtneming van artikel 4, lid 1, een beleggingsbeleid dat in overeenstemming is met de prudent-person regel en de doelstellingen van de Stichting als bedoeld in artikel 3 en met name gebaseerd is op de volgende uitgangspunten:
 - a. de waarden worden belegd in het belang van de aanspraak- en pensioengerechtigden;
 - b. de beleggingen worden gewaardeerd op basis van marktwaardering.
2. De middelen van de Stichting zullen niet worden belegd in aandelen Philips, noch in geldleningen aan Philips.

125

Uitvoering van de regelingen

Ten aanzien van de uitvoering van de regelingen bepalen de statuten van het Fonds onder meer:

Artikel 4

1. Het College van Beheer is belast met het bestuur van de Stichting. Daartoe behoort het nastreven van de doelstellingen van de Stichting, waaronder het beheer van de middelen van de Stichting.

Bij het vervullen van hun taak richten de leden van het College van Beheer en de personen die het dagelijks beleid van de Stichting bepalen of mede bepalen zich naar de belangen van de Aangeslotenen, de gewezen Aangeslotenen, de andere aanspraakgerechtigden en Philips. Zij zorgen ervoor dat dezen zich door hen op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen.
2. Het College van Beheer is binnen de doelstellingen van de Stichting bevoegd tot alle daden van beheer en beschikking, daaronder begrepen het sluiten van de in artikel 291, lid 2, van het tweede Boek van het Burgerlijk Wetboek bedoelde overeenkomsten.
3. Het College van Beheer kan zich bij de vervulling van zijn taken doen bijstaan door één of meer directeuren en adjunct-directeuren, die tezamen de Directie van de Stichting vormen.

Artikel 8

1. De Directie geeft uitvoering aan het beleid van het College van Beheer. Het College van Beheer kan aan de Directie te dien aanzien instructies geven. De Directie laat zich bijstaan door het Directiebureau, waarin de expertise is vertegenwoordigd als door het College van Beheer bepaald.
2. De Directie oefent haar functie uit onder toezicht van het College van Beheer en legt voor de vervulling van haar taken verantwoording af aan het College van Beheer. De Directie zal binnen twee maanden na afloop van ieder kalenderkwartaal of zoveel vaker als het College van Beheer wenselijk acht aan het College van Beheer schriftelijk verslag uitbrengen omtrent de vervulling van haar taken. In dit verslag zal de Directie inzicht geven en verantwoording afleggen over de wijze van belegging van het vermogen van de Stichting, inclusief dat deel van het vermogen dat wordt aangehouden ten behoeve van de uitvoering van één of meer premieovereenkomsten, respectievelijk, indien ingevolge artikel 3, lid 3 werkzaamheden zijn opgedragen aan een of meer derden, rapporteren over de wijze waarop die derden de hen opgedragen werkzaamheden uitvoeren.
3. Leden van de Directie worden door het College van Beheer benoemd, geschorst en ontslagen.

Artikel 10

1. Medewerkers van de Stichting dienen zich bij de uitoefening van hun werkzaamheden te richten naar het belang van de Stichting. Zij zullen ter zake geen instructies aannemen van derden, met uitzondering van instructies van andere functionarissen van de Stichting of van personen die daarbij ingevolge een bij of krachtens de wet of statuten gegeven bevoegdheid handelen.
2. Medewerkers van het Directiebureau zijn ondergeschikt aan de Directie van de Stichting.
3. Medewerkers van de Stichting zijn in dienst van de Stichting, voor zover het College van Beheer niet anders bepaalt.

126

Artikel 3.3

1. De Stichting is bevoegd de administratie van de door haar uitgevoerde pensioenregelingen en het beheer van haar vermogen, inclusief dat deel van het vermogen dat wordt aangehouden ten behoeve van de uitvoering van één of meer premieovereenkomsten, geheel of ten dele op te dragen aan één of meer derden. Indien de Stichting werkzaamheden uitbesteedt aan een derde draagt de Stichting er zorg voor dat deze derde, de bij of krachtens de wet gestelde regels, die op de uitbesteding van toepassing zijn, naleeft. De Stichting zal daartoe onder meer een uitbestedingsovereenkomst, die voldoet aan de gestelde eisen, aangaan met deze derde.

6.3 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Philips Pensioenfonds te Eindhoven is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2013.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

Heb ik onder meer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal VEV en het VEV toereikend zijn vastgesteld; en

Heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegeane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum tenminste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De vermogenspositie van Stichting Philips Pensioenfonds is naar mijn mening voldoende.

Apeldoorn, 23 april 2014

R. Kruijff AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

6.4 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van beheer van Stichting Philips Pensioenfonds

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2013 van Stichting Philips Pensioenfonds te Eindhoven gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de winst-en-verliesrekening over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het College van Beheer

Het college van beheer van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het Verslag van College van Beheer, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het college van beheer is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het college van beheer van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Philips Pensioenfonds per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

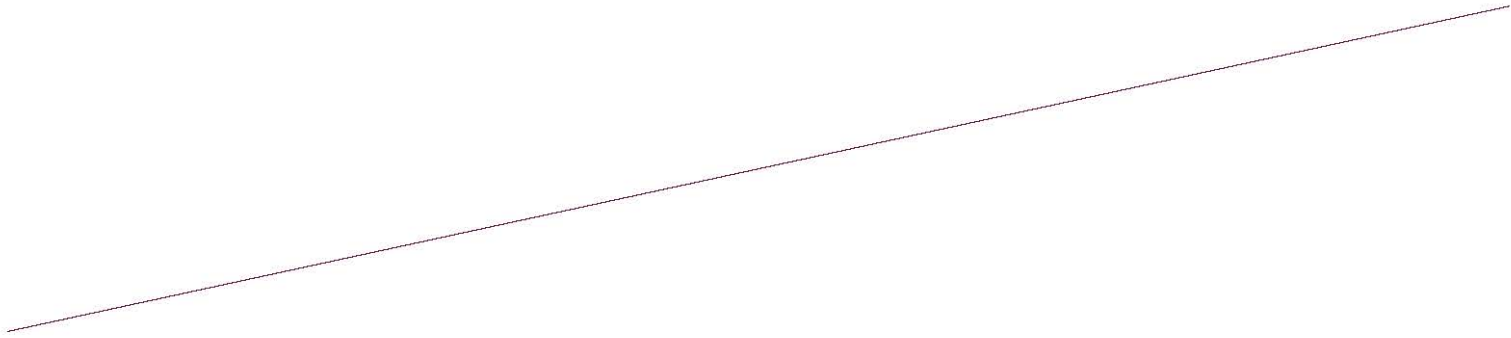
Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het Verslag College van Beheer, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het Verslag College van Beheer, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

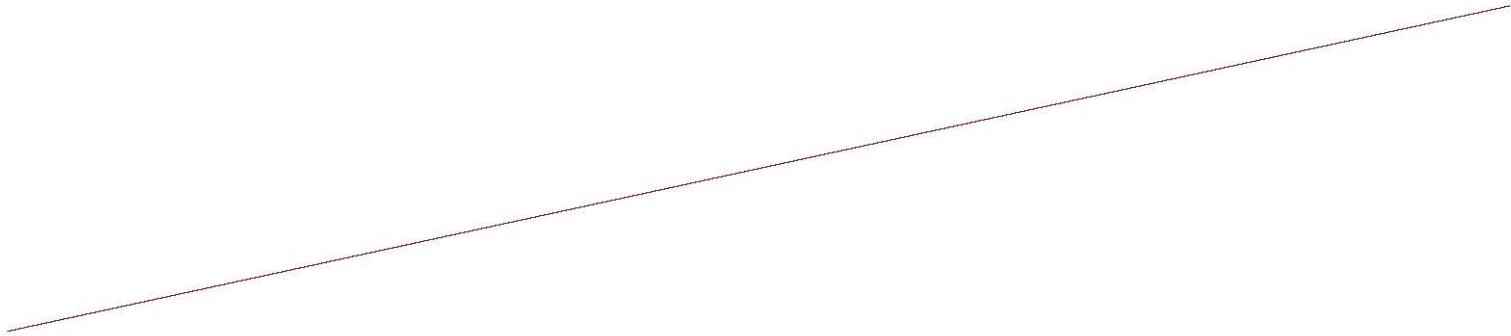
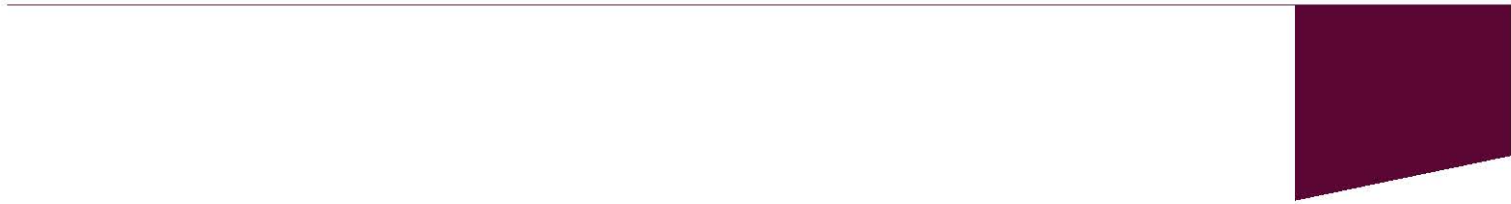
Amsterdam, 23 april 2014

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. N.M. Pul RA

7 English Summary

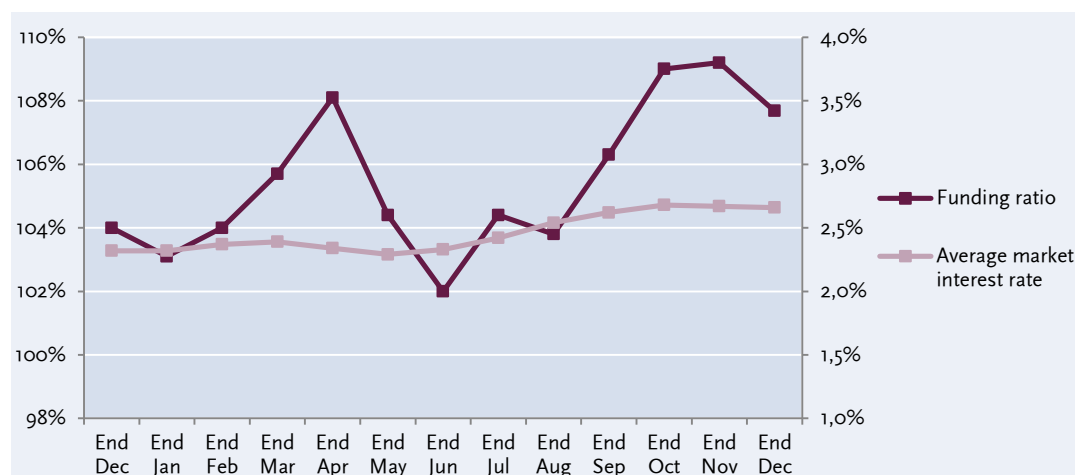
7.I Key Data

Amounts in millions of euro

7.I.I Financial position

	End 2013	End 2012
Total net assets	14.853	15.207
Total net actuarial liabilities	13.793	14.592
Funding ratio	108%	104%
Mandatory funding ratio	107%	107%
Minimum mandatory funding ratio	104%	104%
Real funding ratio	77%	70% ³⁷

Development funding ratio 2013

The funding ratio rose last year from 104% to 108%, because the pension assets declined less than the provision for pension liabilities. More detailed information about the movement of the funding ratio in the reporting period can be found in section 2.1 'Financiële positie'. Further explanation is provided in the same section on the required funding ratio, the minimum required funding ratio and the real funding ratio.

Recovery plan

The funding ratio of Philips Pensioenfond was previously below the legally required levels. For that reason the Pension Fund launched a recovery plan in 2011 in order to restore the financial position. At the end of December 2013, the funding ratio of Philips Pensioenfond was 108%, above the minimum required level (104%) and the required level (107%).

³⁷ This is the real funding ratio based on the swap-curve. In the Annual Report 2012 the real funding ratio based on the UFR-curve was published.

The short-term recovery plan has been discontinued with effect from the end of March 2014. At the moment the Annual Report was approved by the Board of Trustees it was uncertain whether or not the long-term recovery plan is still in force. More information about the recovery plan can be found in section 2.1 'Financiële positie'.

7.1.2 Investments

Distribution of investment assets ³⁸	End 2013	End 2012
Liability matching portfolio	10,417	10,798
Return portfolio	4,472	4,440
Total	14,889	15,238

Results of investments (results benchmark) ³⁹	2013	2012
Liability matching portfolio	-4.3% (NA)	13.6% (13.2%)
Return portfolio	14.3% (12.7%)	11.4% (12.0%)
Total return of investments	0.9%	12.9%

An explanation of the returns shown above is given in section 2.3.2 'Beleggingsbeleid algemeen en resultaten'.

Overview of the investment policy

In order to assess the Fund's investment results, they have to be seen in connection with the movement of the pension liabilities. The funding ratio reflects this relationship.

The policy of Philips Pensioenfond is aimed, on the one hand, at managing risks and, on the other hand, at creating sufficient funds to be able to index-link the pensions. The liability matching portfolio is intended to fund 64% of the nominal pension liabilities, plus a long-term forecasted inflation rate of 2%.

The aim of the return portfolio is achieve a sufficient return to be able to fund the remaining portion of the liabilities and to create buffers for funding an unexpectedly higher rate of inflation (above 2%) and also, for example, for absorbing the longevity risk and the Fund's expenses.

³⁸ This refers to the invested capital excluding the investments in the defined premium portion of the Philips Executives Pension Plan and of the Philips flex pension (pre-pension plan).

³⁹ This reflects the results of the liability matching portfolio and the return portfolio. The return of the relevant benchmarks is stated in brackets.

7.1.3 Pensions

Number of members	End 2013	End 2012
Members not yet retired	14,186	14,668
- Philips flex pension	13,152	13,497
- Philips final pay scheme	733	879
- Philips Executives Pension Plan	301	292
Retired members	57,751	59,720
- Retirement pension	38,957	39,507
- Survivor's pension	18,428	18,658
- Orphan's pension	366	391
- Occupational disability pension	1,094 ⁴⁰	1,164
Non-contributors with vested rights	31,663	33,093
Total	103,600	107,481

The decrease in the number of persons receiving pension benefits and holders of paid-up policies is largely due to accounting reasons.

The lower number of persons receiving pension benefits is mainly due to the disabled category. Disabled persons not only accrue (paid-up) pensions but also receive pension benefits from the Fund in the form of a disability pension. Up to and including 2013 disabled persons were included twice in the statement, namely as persons accruing and persons receiving pension benefits.

134

The fall in the number of holders of paid-up policies has been caused mainly by the fact that from 2013 participants with more than one paid-up policy are counted once.

Developments in population members and remaining data

The total number of persons accruing pension benefits in the Fund declined in 2013 from 14,668 to 14,186. The category of persons accruing pension benefits also includes ex-Philips employees who are entitled to continued pension accrual because of disability or a severance scheme. The number of employees accruing pension benefits with Philips Pensioenfondsen decreased in 2013 from 13,259 to 12,955. The following table provides a breakdown of persons accruing pension benefits.

Number of members not yet retired	End 2013	End 2012
Philips employees	12,955	13,259
Former Philips employees with a severance scheme	137	245
Former Philips employees who are disabled	1,094	1,164
Total	14,186	14,668

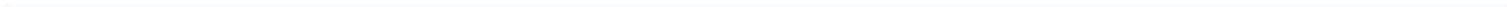
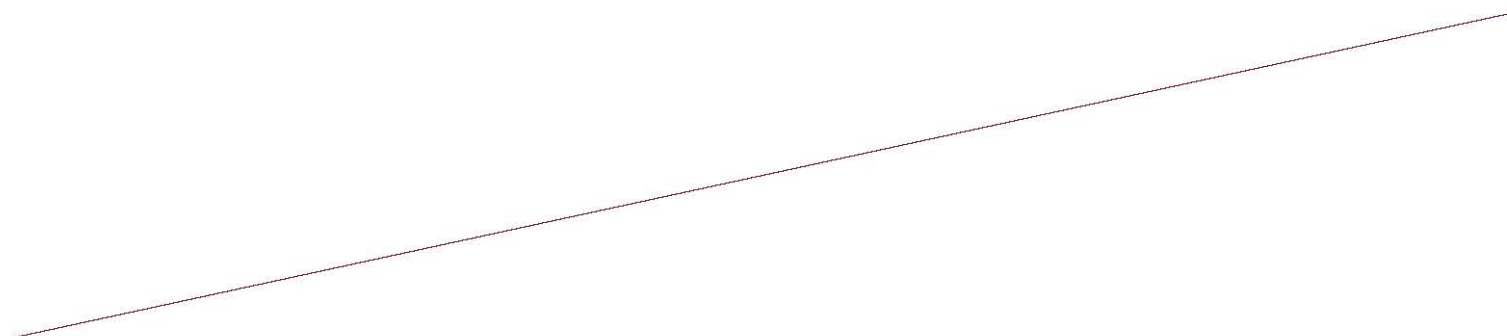
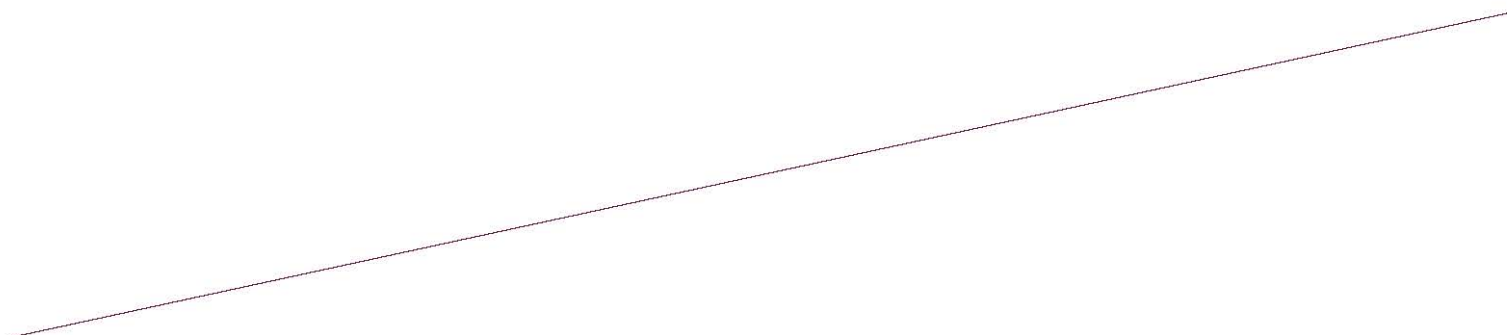
⁴⁰ The total of 'retired members' is excluding the number of occupational disability pension.

Contributions	2013	2012
Employer's periodical	244	209
Employer's one-off single premium	1	2
Employees' pension plan	0	0
Employees' voluntary insurances	1	1
Total	246	212

Benefit payments	2013	2012
Pensions	703	715
Surrender	1	1
Transfer value Individual	6	4 ⁴¹
Transfer value Group	0	0
Total	710	720

Indexations	2013	2012
Indexing, members not yet retired	0%	0%
Indexing, retired members and non-contributors with vested rights	0%	0%

⁴¹ In the Annual Report 2012 the Transfer value Individual of € 0 was incorrect.

Colofon

Digitaal jaarverslag

Dit jaarverslag is digitaal beschikbaar op de website van Philips Pensioenfonds. U kunt het downloaden op www.philipspensioenfonds.nl/downloads. Wilt u een digitale versie via mail toegestuurd krijgen, stuurt u dan een e-mail naar brochures@philipspensioenfonds.nl

Algemene pensioeninformatie

Heeft u vragen over pensioenzaken? Bel dan tussen 9.00 en 17.00 uur met de Klantenservice van Philips Pensioenfonds via 0800 – 023 15 01. Belt u vanuit het buitenland, dan is het telefoonnummer +3140 – 265 38 70. U kunt ook een e-mail sturen aan info@philipspensioenfonds.nl. Voor meer informatie kunt u ook onze website bezoeken: www.philipspensioenfonds.nl.

Bezoekadres

Beukenlaan 143
5616 VD EINDHOVEN

Postadres

Postbus 80040
5600 JP EINDHOVEN

Postadres Directiebureau en College van Beheer

Postbus 80031
5600 JZ EINDHOVEN

E-mailadres Directiebureau en College van Beheer

collegevanbeheer.ppf@philips.com

Redactie

Stichting Philips Pensioenfonds